Inspraakbundel

Zienswijzen op ontwerp-vaststellingsbesluit 'Gaswinning Groningenveld 2022-2023'

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf 3
Kennisgeving..... 5

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES EN ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties 7
Alfabetisch overzicht organisaties en reacties 8
Zienswijze 202200319 tot en met 202200373 9

Augustus 2022

Woord vooraf

Van zaterdag 25 juni tot en met vrijdag 5 augustus 2022 lag het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023 ter inzage. In het ontwerpbesluit staat hoeveel gas Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) zal winnen uit het Groningenveld en de wijze waarop de winning plaatsvindt. Iedereen kon op het ontwerp-vaststellingsbesluit reageren door het indienen van een zienswijze.

Waarom is dit project nodig?

In Groningen vinden door de jarenlange gaswinning aardbevingen plaats. Het kabinet heeft in 2018 besloten om de gaswinning zo snel als mogelijk te beëindigen. De inzet van het Groningenveld wordt jaarlijks middels een vaststellingsbesluit bepaald. Hierbij wordt de gebruikelijke procedure gehandhaafd van advisering, terinzagelegging van het ontwerpbesluit met mogelijkheid tot indiening van zienswijzen en publicatie van het definitieve vaststellingsbesluit.

Wat gaat er gebeuren?

In september 2022 neemt het kabinet een besluit over de gaswinning uit het Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023. Het gasjaar loopt van 1 oktober 2022 tot en met 30 september 2023. In dit besluit stelt de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de operationele strategie vast. Vanaf gasjaar 2022-2023 komt de gaswinning in de laatste fase voor sluiting: het Groningenveld staat dan op de 'waakvlam'. Het veld is dan alleen nog een reservebron voor bijvoorbeeld storingen in het gassysteem. De huidige gaswinningslocaties blijven gebruiksklaar door op een minimaal niveau te produceren. Het kabinet doet er alles aan om het Groningenveld zo snel mogelijk definitief te sluiten.

Welke procedure wordt gevolgd?

Op grond van artikel 52d, zevende lid, van de Mijnbouwwet en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht doorloopt de Staatssecretaris van EZK voor dit besluit de uniforme openbare voorbereidingsprocedure.

Online informatiessie

Het Ministerie van EZK organiseerde op donderdag 30 juni 2022 van 16.00 tot 17.00 uur een online informatiesessie over de gaswinning in Groningen en het vaststellingsbesluit. Medewerkers van het Ministerie van EZK gaven u toelichting op het ontwerpbesluit, de adviezen en de zienswijzeprocedure. U had de gelegenheid om vragen te stellen.

Waar kon u de stukken inzien?

U kon het ontwerpbesluit en andere onderliggende documenten van zaterdag 25 juni tot en met vrijdag 5 augustus 2022 digitaal inzien op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Het ontwerpbesluit en de overige documenten werden gelijktijdig ter inzage gelegd. Op papier of beeldscherm kon u deze documenten in dezelfde periode bekijken op de volgende locaties:

- Gemeente Eemsdelta, Johan van den Kornputplein 10, Delfzijl, 14 05 96
- Gemeente Eemsdelta, Molenweg 12, Loppersum, (0596) 54 82 00
- Gemeente Midden-Groningen, Gorecht-Oost 157, Hoogezand (0598) 37 37 37
- Provincie Groningen, Sint Jansstraat 4, Groningen (050) 316 44 31
- Provincie Drenthe, Westerbrink 1, Assen T (0592) 36 55 55

Zienswijzen

Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de reactietermijn in totaal 28 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Wat is het gevolg?
De ontvangen zienswijzen, reacties en adviezen worden betrokken bij het vaststellen van het definitieve besluit in september 2022. Een belanghebbende kan tegen het definitieve vaststellingsbesluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De publicatie van het definitieve besluit wordt aangekondigd in onder andere de Staatscourant, in huis-aan-huisbladen en op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Wilt u meer weten?
Meer informatie over gaswinning Groningen en alle bijbehorende documenten vindt u op http://www.rvo.nl/ gaswinning-groningen. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen op 070 379 89 79.

STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 16288
24 juni
2022

Kennisgeving ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van zaterdag 25 juni tot en met vrijdag 5 augustus 2022 ligt het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023 ter inzage. In het ontwerpbesluit staat hoeveel gas Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) zal winnen uit het Groningenveld en de wijze waarop de winning plaatsvindt. Iedereen kan op het ontwerp-vaststellingsbesluit reageren door het indienen van een zienswijze.

Waarom dit ontwerp-vaststellingsbesluit?

In Groningen vinden door de jarenlange gaswinning aardbevingen plaats. Het kabinet heeft in 2018 besloten om de gaswinning zo snel als mogelijk te beëindigen. De inzet van het Groningenveld wordt jaarlijks middels een vaststellingsbesluit bepaald. Hierbij wordt de gebruikelijke procedure gehandhaafd van advisering, terinzagelegging van het ontwerpbesluit met mogelijkheid tot indiening van zienswijzen en publicatie van het definitieve vaststellingsbesluit.

Wat gaat er gebeuren?

In september 2022 neemt het kabinet een besluit over de gaswinning uit het Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023. Het gasjaar loopt van 1 oktober 2022 tot en met 30 september 2023. In dit besluit stelt de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de operationele strategie vast. Vanaf gasjaar 2022-2023 komt de gaswinning in de laatste fase voor sluiting: het Groningenveld staat dan op de ‘waakvlam’. Het veld is dan alleen nog een reservebron voor bijvoorbeeld storingen in het gassysteem. De huidige gaswinningslocaties blijven gebruiksklaar door op een minimaal niveau te produceren. Het kabinet doet er alles aan om het Groningenveld zo snel mogelijk definitief te sluiten.

Welke procedure wordt gevolgd?

Op grond van artikel 52d, zevende lid, van de Mijnbouwwet en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht doorloopt de Staatssecretaris van EZK voor dit besluit de uniforme openbare voorbereidingsprocedure.

Waar kunt u de documenten inzien?

U kunt het ontwerpbesluit en andere onderliggende documenten van zaterdag 25 juni tot en met vrijdag 5 augustus 2022 digitaal inzien op www.rvo.nl/gaswinning-groningen. Het besluit en de overige documenten worden gelijktijdig ter inzage gelegd. Op papier of beeldscherm kunt u deze documenten in dezelfde periode bekijken op de volgende locaties:

- Gemeente Eemsdelta, Johan van den Kornputplein 10, Delfzijl, 14 05 96
- Gemeente Eemsdelta, Molenweg 12, Loppersum, (0596) 54 82 00
- Gemeente Midden-Groningen, Gorecht-Oost 157, Hoogezand (0598) 37 37 37
- Provincie Groningen, Sint Jansstraat 4, Groningen (050) 316 44 31
- Provincie Drenthe, Westerbrink 1, Assen T (0592) 36 55 55

Ga, voor u een bezoek brengt aan één van deze locaties, na wat de openingstijden zijn.

Online informatiesessie

Het Ministerie van EZK organiseert op donderdag 30 juni 2022 van 16.00 tot 17.00 uur een online informatiesessie over de gaswinning in Groningen en het vaststellingsbesluit. Medewerkers van het Ministerie van EZK en geven u graag toelichting op het ontwerpbesluit, de adviezen en de zienswijzeprocedure. U heeft de gelegenheid om vragen te stellen. Kijk voor informatie over hoe u kunt deelnemen op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Hoe kunt u een zienswijze indienen?

Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen. In een zienswijze laat u weten wat u vindt van het ontwerpbesluit. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
- Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?
- Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

We stellen het op prijs als u aangeeft op welke delen van het ontwerpbesluit of de onderliggende documenten u reageert en u uw zienswijze onderbouwt met argumenten. U kunt een zienswijze indienen van zaterdag 25 juni tot en met vrijdag 5 augustus 2022. Dat kan op verschillende manieren:

- Bij voorkeur digitaal via het reactieformulier op www.rvo.nl/gaswinning-groningen. U kunt niet reageren per e-mail.
- Per post door een brief te sturen naar:
  Bureau Energieprojecten
  Inspraakpunt Gaswinning Groningen
  Postbus 111
  9200 AC Drachten

Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan kunnen wij u per brief een ontvangstbevestiging sturen.

- Voor het opnemen van mondelinge zienswijzen kunt op werkdagen tussen 9:00 en 12:00 uur bellen met Bureau Energieprojecten op 070 379 89 79.

Wat is de verdere procedure?

De ontvangen zienswijzen, reacties en adviezen worden betrokken bij het vaststellen van het definitieve besluit in september 2022. Een belanghebbende kan tegen het definitieve vaststellingsbesluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De publicatie van het definitieve besluit wordt aangekondigd in onder andere de Staatscourant, in huis-aan-huisbladen en op www.rvo.nl/gaswinning-groningen.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over gaswinning Groningen en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/gaswinning-groningen. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen op 070 379 89 79.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen/reacties

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. Door te klikken op uw zienswijzenummer wordt u automatisch doorverwezen naar de zienswijze. De zienswijzen zijn opgenomen vanaf pagina 9.

Zienswijzen op ontwerp-vaststellingsbesluit 'Gaswinning Groningenveld 2022-2023'

Registratienummer	Zienswijzenummer
202200319	202200319
202200320	202200320
202200321	202200321
202200330	202200330
202200335	202200335
202200336	202200336
202200337	202200337
202200340	202200340
202200341	202200341
202200342	202200342
202200345	202200345
202200346	202200346
202200348	202200348
202200350	202200350
202200351	202200351
202200352	202200352
202200354	202200354
202200355	202200355
202200361	202200361
202200362	202200362
202200364	202200364
202200365	202200365
202200366	202200366
202200367	202200367
202200368	202200368
202200369	202200369
202200370	202200370
202200373	202200373

Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen/reacties

Zienswijzen op ontwerp-vaststellingsbesluit 'Gaswinning Groningenveld 2022-2023'

Zienswijzenummer	Organisatie
202200370	DeGoede, WINSUM
202200351	GasTerra, GRONINGEN
202200365	Gemeente Aa en Hunze, College van Burgemeester en Wethouders, GIETEN
202200341	Gemeente Eemsdelta, College van Burgemeester en Wethouders, APPINGEDAM
202200330	Gemeente Groningen, College van Burgemeester en Wethouders; Gemeenteraad; Gemeente Groningen als rechtspersoon, GRONINGEN
202200340	Gemeente Het Hogeland, College van Burgemeester en Wethouders, UITHUIZEN
202200373	Gemeente Midden-Groningen, College van Burgemeester en Wethouders, HOOGEZAND
202200336	Gemeente Noordenveld, College van Burgemeester en Wethouders, RODEN
202200352	gemeente Oldambt, College van Burgemeester en Wethouders, WINSCHOTEN
202200337	Gemeente Veendam, College van Burgemeester en Wethouders, VEENDAM
202200364	Gemeente Westerkwartier, College van Burgemeester en Wethouders, LEEK
202200369	Gemeente Westerwolde, College van Burgemeester en Wethouders, SELLINGEN
202200335	Provincie Drenthe, Gedeputeerde Staten, ASSEN
202200342	Provincie Groningen, Gedeputeerde Staten, GRONINGEN
202200368	Veiligheidsregio Groningen, GRONINGEN
202200321	Waterschap Hunze en Aa's, Dijkgraaf en hoogheemraden, VEENDAM
202200345	Waterschap Noorderzijlvest, Dijkgraaf en hoogheemraden, GRONINGEN

Zienswijze 202200319 tot en met 202200373

Verzonden: 7/24/2022 10:37:12 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres:
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten Inspraakpunt Gaswinning Groningen 16/7/22

Postbus 111
9200 AC Drachten

Zienswijze Ontwerp Vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-23

Geachte l.s.,

Al in eerdere jaren w.o. 2019, 2020, 2021 en 2022 heb ik mijn bezwaar aangegeven tegen de voortdurende gaswinnings-en opslagplannen van de overheid en de NAM in het noorden van Nederland. Ik ben belanghebbende en woonachtig in dit gebied.

De besluiten, en de gevolgen van deze besluiten, zorgen voor een onrechtmatige daad doordat de woon- en leefveiligheid van burgers in Noord Nederland onvoldoende gewaarborgd wordt door de overheid en de overheid hiermee in conflict is met het EVRM, de mijnbouwwet, en de Nederlandse grondwet.

Schadeafhandeling en versterkingsoperaties liggen ver achter op schema. Schade en onzekerheid over afhandeling zorgt voor maatschappelijke onrust. En bovendien wordt van iedere euro voor de afhandeling van schade en versterking het merendeel (naar verluid ca 75%) besteed aan de inrichting van juridische bureaucratie, -organisaties en – procedures. De overheid heeft dit proces niet meer op redelijke wijze in de grip.

Dat daarnaast niet de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden is een derde bezwaar. Tot op heden heeft de overheid nog steeds geen transparante inzage gegeven in welke mate en hoe gasopbrengsten verdeeld zijn geworden naar commerciële bedrijven, en/of diverse overheidsuitgaven en -projecten, opgesplitst naar bestedingen in Noord Nederland versus elders.

Tot slot, tot op heden werd en wordt er veel te weinig gedaan om tot een echte energietransitie over te gaan. Juist door andere maatregelen tot veel te laat uit te stellen heeft de overheid te weinig en te laat inzet gepleegd om voor de in het ontwerp-besluit genoemde energie-leveringszekerheid te zorgen zonder dat daarvoor nog Groningergas nodig zou zijn. De overheid heeft zich daartoe, vanaf het moment dat de eerste en rapporten en klokkenluiders zich roerden na de start van de gaswinning in 1963, niet een goed rentmeester van de ondergrond getoond. En ook na 2012 (Huizinge) is de verslaving aan fossiele brandstoffen en de financiële opbrengsten van het gas leidend gebleven voor het zgn. Gasgebouw-organisaties (w.o. NAM, Overheid, Shell en Esso). Dat ondanks deze commerciële uitbuiting er geen tijdige en adequate energietransitie-maatregelen zijn getroffen, is niet langer af te wentelen op ons als burgers en inwoners van Noord Nederland en door te blijven gaan met de risicovolle gaswinning en opslag.

Ik behoud me het recht voor in een later stadium verder inhoudelijk te reageren.
Hoogachtend, [redacted]

Verzonden: 7/24/2022 10:42:50 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres:
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aan de minister van
Economische Zaken en Klimaat
Exc. R.Jetten
p/a Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt gaswinning Groningen
Postbus 142
2270 AC Voorburg

Warffum, 11 juli 2022

Excellentie,

Naar aanleiding van het ter visie leggen van het Ontwerpbesluit Groningerveld 2022-2023 wil ik bij dezen een zienswijze indienen op bovenvermeld ontwerpbesluit.

Ten eerste ben ik nog steeds zeer tevreden over de snelle afbouw van de gaswinning in Groningen. Maar ik denk dat dit toch niet het hoofddoel is van de hele operatie hier.
Naar mijn mening is dat het verminderen ofwel zo mogelijk elimineren van de seismiciteit en de schadelijke maatschappelijke gevolgen daarvan.

In dit verband wil ik een artikel in de herinnering roepen van [redacted], waarin hij een statistisch verband legt tussen de totale productie door de jaren heen en de intensiteit en aantal van de aardbevingen per eenheid van additionele productie.
Men wil nu de gasopslag bij Grijpskerk gebruiken voor L-gas en die dus met L-gas vullen.
Ik wil dus bij dezen een beroep op u doen dit te doen met een minimum aan additionele productie uit het Groningerveld.

Verder heb ik met verontrusting kennis genomen van het begrip "ultimum remedium", hetgeen inhoudt dat er toch weer gas gewonnen kan gaan worden na 2024.
We zitten met die oorlog in Oekraine in onze maag en weten niet hoe dat gaat uitpakken ivm de gasvoorziening in Europa. Die oorlog kan nog wel vijf of zes jaar duren.
Mocht extra winning toch in beeld komen dan moet je wel weten wat je doet.
In ieder geval lijkt me dat een aantal dingen duidelijk moet zijn:

1. Er moeten een aantal productie scenario's uitgerekend worden door middel van een SDRA zodat de gevolgen enigszins duidelijk zijn, bij bijvoorbeeld welk productie niveau.
2. Er moet voor die tijd maximaal en uitputtend ingezet zijn op energiebesparings mogelijkheden. Te denken valt aan extra subsidie voor woningisolatie.
3. Het moet duidelijk zijn wat na 2024 de minimum flow is. Dit opstarten is niet nodig om verstoringen in het systeem in Nederland op te vangen. Het opstarten kan dus best langer duren dan 4 uur. Die minimum flow en de tijd om het systeem weer operationeel te krijgen moet van te voren worden afgesproken.
4. Het besluit moet van te voren worden gepubliceerd zodat een ieder zijn mening kan geven,

Met grote tegenzin ben ik het dus eens met het idee van GTS het systeem **intact** te houden na 2024. Maar dan wel met een productie van 0 bcm per jaar.
In ieder geval vind ik dat een eventuele hervatting van de productie met de groots mogelijke waarborgen moet worden omgeven. Wellicht moet aan de punten hierboven nog een en ander worden toegevoegd.

Tot slot nog iets over de schadeafhandeling.

Als je maar lang genoeg blijft rammelen aan iets gaat het altijd stuk. Dit gaat dus in Groningen gebeuren in de komende jaren door klene en misschien ook een paar grotere aardbevngen. Ieder mens heeft een bepaald tolerantie niveau. Schades zullen blijven komen en blijven dus belastend.
Het begint mij ook te irriteren.
In het kader van de stuwmeerregeling is indertijd een forse schade afgehandeld, maar nog steeds niet hersteld. Eerst wilde de aannemer nog iets anders doen. Dat vond ik toen goed. Daarna kwam corona en wilden we geen vreemd volk in huis en nu zit de man vol.
Inmiddels is er ook weer wat schade bijgekomen en is één scheur maar voor de helft vergoed. Bezwaar maken dus. Je blijft aan de gang en physiek gebeurt er niks.
De aannemer neemt ook geen nieuwe klanten aan en mede door omvangrijke versterkingsklussen is er een gebrek aan bouwcapaciteit.
Het lijkt me dat hier eens goed naar moet worden gekeken. Wellicht zijn er vlak over de grens in Duitsland nog wel aannemers te vinden, die bereid zijn hier te werken.
Onze nieuwe keuken hebben we een paar jaar geleden ook in Duitsland gekocht en technisch hebben ze prima werk geleverd. We zijn er uiteindelijk heel tevreden mee.

Hier laat ik het bij.
Ik behoud me het recht voor deze opmerkingen eventueel, mocht ik dat nodig vinden, in het vervolg van deze procedure uit te breiden en andere punten toe te voegen.

Met de meeste hoogachting,

[redacted]

Verzonden: 7/24/2022 10:45:06 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 195
Postcode: 9640 AD
Woonplaats: Veendam
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Waterschap Hunze en Aa's

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

WATERSCHAP
Hunze en Aa's

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Aquapark 5, Veendam
Postbus 195
9640 AD Veendam
Tel 0598-693800
www.hunzeenaas.nl

Uw brief		**Datum**	15 juli 2022
Ons kenmerk	22-0416	**Behandeld door**	[redacted]
Onderwerp	Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023	**Doorkiesnummer**	[redacted]

Geachte heer/mevrouw,

Per brief van 18 mei 2022 (kenmerk: 22-0292) heeft het waterschap Hunze en Aa's ter voorbereiding op het te nemen vaststellingsbesluit gaswinning Groningerveld voor het gasjaar 2022-2023 geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

Op 25 juni 2022 is het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. Het waterschap Hunze en Aa's dient hierbij zijn zienswijze in tegen het ontwerpbesluit gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023.

Onze zienswijze die is opgesteld in samenspraak met overheden uit de regio, treft u bijgaand aan.

Hoogachtend,

Het dagelijks bestuur,

[redacted]
[redacted]
Secretaris-directeur

[redacted]
Geert-Jan ten Brink
Dijkgraaf

Bijlage(n): - Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Waterschap Hunze en Aa's

14 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding ... 3
1.1 Leeswijzer ... 3
2. Leveringszekerheid ... 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen ... 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig ... 4
3.2 Modelinstellingen TNO ... 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma ... 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit ... 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit ... 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen ... 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn ... 7
3.8 Regelruimte voor de NCG ... 7
4. Afhandeling schade ... 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid ... 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG ... 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud ... 9
4.4. Realiseer één schadeloket ... 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning ... 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging ... 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers ... 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen.. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/28/2022 2:39:54 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 30026
Postcode: 9700 RM
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023

89734743_7913630_20220715__bijlage_zienswijze_gasjaar_2022-2023_gem_Groningen.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage 1

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage 1

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld
voor het gasjaar 2022/2023

Gemeente Groningen

Groningen, 15 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding ... 3
1.1 Leeswijzer ... 3
2. Leveringszekerheid ... 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen ... 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig ... 4
3.2 Modelinstellingen TNO ... 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma ... 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit ... 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit ... 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen ... 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn ... 7
3.8 Regelruimte voor de NCG ... 7
4. Afhandeling schade ... 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid ... 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG ... 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud ... 9
4.4. Realiseer één schadeloket ... 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning ... 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging ... 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers ... 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld. Deze afbouw van de gaswinning houden wij nauwlettend in de gaten.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Burgemeester en Wethouders, de gemeenteraad en de gemeente als rechtspersoon van de gemeente Groningen.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen.. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/30/2022 9:59:39 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s): [redacted]
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 122
Postcode: 9400 AC
Woonplaats: Assen
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Provincie Drenthe

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

89780991_7920692_28-5-26-2022001094_EZK_-_UGS_Norg.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

202200335

provincie Drenthe

Aan:
de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Assen, 12 juli 2022
Kenmerk 28/5.26/2022001094
Behandeld door [redacted]
Onderwerp: Zienswijze ontwerpvaststellingsbesluit gaswinning Groningen 2022-2023

Geachte staatssecretaris,

Op 13 april 2022 ontvingen wij, conform artikel 52d, zesde lid, van de Mijnbouwwet, uw verzoek om u te adviseren in de voorbereiding op uw vaststellingsbesluit voor de operationele strategie voor het Groningengasveld voor 2022-2023 (uw kenmerk DGKE-PDG / 2213 4887). Wij hebben u op 17 mei 2022 onze adviezen gestuurd (ons kenmerk 20/5.7/2022000773). Op 24 juni 2022 is het ontwerpvaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023 ter inzage gelegd (DGKE-PDG / 2217 0064).

1. Sluiting Groningengasveld
In uw ontwerpvaststellingsbesluit geeft u aan dat het Groningengasveld het komende jaar op de waakvlam gaat en dat de definitieve sluiting van het veld dichterbij komt. U hoopt de sluiting in 2023, en als het tegenzit uiterlijk in 2024, te kunnen realiseren. Wij waarderen dat u zich inspant om de belofte die aan Groningen is gedaan recht te doen. Tegelijkertijd wilt u wendbaar blijven, als gevolg van de geopolitieke ontwikke-lingen die momenteel in de wereld spelen. Dit vertaalt zich ook in uw beslissing om gedurende de komende winter meer productielocaties beschikbaar te houden dan eerder geadviseerd door Gasunie Transport Services (GTS). U kiest ervoor om nu geen productiecapaciteit uit gebruik te nemen en pas per april 2023 te beslissen of er dan wel productielocaties gesloten kunnen worden. **Wij adviseerden u om u in het vaststellingsbesluit 2022-2023 (nogmaals) duidelijk uit te spreken over het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld in 2023. Ook adviseerden wij u om in het vaststellingsbesluit aan te geven welke kwalitatieve en kwantitatieve risico's verbonden zijn aan vertraging of stagnatie van het afbouwtraject voor de sluiting van het Groningenveld.**

U geeft in uw besluit aan dat GTS u een raming geeft van de benodigde gasproductie voor het komende gasjaar en u tussentijds adviseert als er relevante ontwikkelingen zijn. U bent van mening dat u daarmee voldoende zekerheid heeft over de snelheid van de afbouw om dit mee te nemen in de afweging van dit besluit en ook over de stand van zaken voldoende duidelijkheid hebt gegeven. Wij vragen u om in het vaststellingsbesluit op te nemen dat u politiek en het publiek tijdig informeert als de ramingen aangepast worden en als de sluiting in 2023 niet gerealiseerd zou kunnen worden.

2. UGS Norg
De definitieve sluiting van het Groningengasveld heeft invloed op de rol van de ondergrondse gasopslagen. Als het Groningengasveld niet meer in de seizoenvariatie in de vraag naar (laagcalorisch) gas kan voorzien, moet deze flexibiliteit gecreëerd worden door de gasopslagen. GTS gaat er in haar raming van uit dat UGS Norg aan het begin en het eind van het gasjaar is gevuld met 4 miljard Nm3 pseudo-Groningengas. Deze raming werd gemaakt voor het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. **Wij adviseerden u om voor het gasjaar 2022-2023 vast te houden aan deze maximale vulgraad, om (meer) schade door bodembeweging en mogelijke risico's op bevingen te voorkomen.** Echter, in uw vaststellingsbesluit verhoogt u de vulgraad van de UGS Norg naar 80% (4,8 miljard Nm3) en noemt u dat de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement tot een verordening zijn gekomen dat voor volgende winters de vulgraad van de Nederlandse ondergrondse gasopslagen opgehoogd moet worden naar 90%. U geeft dan ook aan dat aan het einde van het komende gasjaar, per 1 oktober 2023, een vulgraad van de UGS Norg van 5,4 miljard Nm3 nodig is.
Hoewel wij beseffen dat de huidige vergunning voor de UGS Norg deze ruimte biedt en de huidige mondiale situatie en Europese verplichtingen bijdragen aan de keuze voor deze vulgraden, vragen wij toch uw nadrukkelijke aandacht voor onze inwoners, hun veiligheidsgevoel en de afhandeling van schade in dit gebied.

In 2019 werd het opslagplan voor UGS Norg gewijzigd en het werkvolume verhoogd van 5 naar 6 miljard Nm3. De toenmalige minister gaf toen al aan, bij monde van de landsadvocaat, dat dit tot (meer) schade zou kunnen leiden, maar dat deze vergoed zou worden (er worden al sinds 2015 schades gemeld). Tussen 2018 en 2020 viel de hele omgeving rond de UGS Norg dan ook binnen de contour waarbinnen het wettelijk bewijsvermoeden werd toegepast. Echter, in 2021 werd een deel van het gebied door het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) uit het gebied waarvoor het wettelijk bewijsvermoeden geldt gehaald. Er is nu een 'peer review' van de rapporten op basis waarvan het IMG deze beslissing nam in voorbereiding, maar vooruitlopend op de uitkomst daarvan willen wij u erop wijzen dat met de beslissing van het IMG het vertrouwen in een betrouwbare overheid beschadigd werd. Wij vrezen voor een herhaling van het Groningse hoofdpijndossier voor de gaswinning, maar nu voor de inwoners van Drenthe. Pijnlijk voor deze omwonenden is verder ook dat u wel een wetswijzigingstraject om het bewijsvermoeden ook van toepassing te verklaren op UGS Grijpskerk in gang gezet heeft, maar niet de regie neemt in het gebied rond de UGS Norg.

Wij willen u dan ook laten weten dat, om het draagvlak en vertrouwen onder de bevolking te herstellen, een ophoging van de vulgraad van de UGS Norg is uitgesloten, wanneer dit niet onverkort vergezeld gaat van het weer van toepassing verklaren van het wettelijk bewijsvermoeden voor het gebied rond de gasopslag Norg (dat wil zeggen herstel van de gebiedsgrenzen zoals deze bestonden voordat het IMG deze eigenstandig heeft veranderd). In een separate brief met betrekking tot gasopslag gaan wij daar nader op in. Deze brief is als bijlage bijgevoegd en mag als integraal deel uitmakend van dit advies worden beschouwd.

3. Wij adviseerden u bij de vaststelling van uw besluit zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade en dat voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden. De Mijnraad pleit voor een algemene garantstelling voor schade van de overheid. U geeft in uw vaststellingsbesluit aan dat het wettelijk bewijsvermoeden dat geldt voor schade door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld en UGS Norg, en in de toekomst voor UGS Grijpskerk, niet zomaar daarbuiten kan worden toegepast. In de praktijk betekent dit dat sommige gedupeerden met schade door gas-, olie- of zoutwinning die binnen het effectgebied van het IMG liggen te maken krijgen met twee organisaties, te weten het IMG en de Commissie Mijnbouwschade (CM) en het gevoel krijgen dat ze van het kastje naar de muur gestuurd worden. U geeft aan dat IMG en CM hun werkwijze op elkaar afgestemd hebben, maar toch zijn dit verschillende loketten met verschillende beoordelingskaders. U geeft aan dat u het aan het IMG en de CM overlaat om in onderling overleg de éénloketgedachte uit te werken. Wij vragen u nogmaals uitdrukkelijk hierin zelf de regie te nemen en één loket voor alle mijnbouwschade op te zetten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

[redacted], voorzitter [redacted], secretaris

md/coll.

Bijlage Brief over UGS Norg

In afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

202200335

provincie Drenthe

Aan:
de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Assen, 12 juli 2022
Kenmerk 28/5.26/2022001094
Behandeld door [redacted]
Onderwerp: UGS Norg

Geachte staatssecretaris,

Deze brief is een bijlage bij onze zienswijze aangaande het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningengasveld 2022-2023. Deze brief mag als integraal deel van deze zienswijze worden beschouwd.

U geeft in uw ontwerp-vaststellingsbesluit aan dat u voornemens blijft het Groningengasveld aan het einde van het komende gasjaar, te weten oktober 2023, te sluiten. Dit voornemen geeft de Groningers, maar ook Drenten aan de rand van het gasveld, hoop op een afsluiting van een lange, moeilijke periode, waarin het vertrouwen in de overheid een flinke deuk heeft opgelopen. Tot op de dag van vandaag worstelen veel gedupeerden met de nasleep van de aardbevingen. Alhoewel u in uw ontwerp-vaststellingsbesluit aangeeft dat de afhandeling van schademeldingen in snelheid wint en u in het besluit ook de versterkingsoperatie en de psychische impact op de bevolking noemt, moeten wij constateren dat u in uw besluit een ander probleem niet ondervangt.

De ondergrondse gasopslag (UGS) Norg is in 1997 in gebruik genomen. In eerste instantie werd de gasopslag gebruikt als buffer voor onverwacht strenge winters, maar in 2015 werd het gebruik veranderd. Sinds die tijd wordt de UGS Norg in de zomer met (pseudo-)Groningengas gevuld, zodat de leveringszekerheid in de winter gegarandeerd wordt. Het cyclisch vullen en aflaten van de UGS zorgt voor een continu optredende bodemdaling en -stijging. Al snel na het ingaan van de gewijzigde functie werd er door omwonenden schade aan gebouwen gemeld.
In 2019 werd het werkvolume van de UGS Norg verhoogd van 5 naar 6 miljard Nm3.

Het Staatstoezicht op de Mijnen en de Technische Commissie Bodembeweging gaven toen aan dat er "niet of nauwelijks" aardbevingen zouden ontstaan, maar wel bodembewegingen. De landsadvocaat, namens de toenmalige minister van Economische Zaken en Klimaat, verklaarde daarover bij de Raad van State dat de kans op schades weliswaar toenam, maar benadrukte dat "alles wordt vergoed". Destijds viel de hele omgeving rond de UGS Norg nog binnen de contour waarbinnen het wettelijk bewijsvermoeden werd toegepast. Dit gaf de omwonenden duidelijkheid over hun rechten, alhoewel het natuurlijk het optreden van schade en daarmee hun gevoel van onveiligheid niet kon wegnemen. Echter, in de zomer van 2020 legde het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) de afhandeling van schades in het gebied stil, toen bleek dat een van de door hen ingeschakelde onderzoeksbureaus steevast andere conclusies trok dan de rest. In 2021 werd vervolgens, na een onderzoek naar schadeoorzaken (waarvoor nu overigens een 'peer review' in voorbereiding is: de conclusies worden betwist), een deel van de omgeving van UGS Norg door het IMG uit het gebied waarvoor het wettelijk bewijsvermoeden geldt gehaald. Dit was funest voor het vertrouwen in het IMG en de overheid van de omwonenden van de UGS Norg. Sinds deze beslissing zijn er geen schades meer toegekend in deze deelgebieden. Wij vrezen voor een herhaling van het Groningse hoofdpijndossier voor de gaswinning, maar nu voor de inwoners van Drenthe: gedupeerden die met schade van het kastje naar de muur gestuurd worden, onzekerheid over vergoedingen en slepende procedures. Onderwijl vergroot de aangekondigde verhoging van de vulgraad de kans op schade en daarmee het gevoel van onveiligheid van omwonenden.

Hoewel wij beseffen dat de huidige vergunning voor de UGS Norg ruimte biedt de gasopslag verder te vullen en de huidige mondiale situatie en Europese verplichtingen bijdragen aan de keuze voor deze vulgraden, vragen wij toch uw nadrukkelijke aandacht voor onze inwoners, hun veiligheidsgevoel en de afhandeling van schade in dit gebied.

Wij willen u dan ook laten weten dat, om het draagvlak en vertrouwen onder de bevolking te herstellen, een ophoging van de vulgraad van de UGS Norg is uitgesloten wanneer dit niet onverkort vergezeld gaat van het weer van toepassing verklaren van het wettelijk bewijsvermoeden voor het gebied van de gasopslag Norg (dat wil zeggen herstel van de gebiedsgrenzen zoals deze bestonden voordat het IMG deze eigenstandig veranderde). Wij realiseren ons dat daarmee niet iedere schade van iedereen vergoed wordt, want als onomstotelijk andere schadeoorzaken aangetoond worden zal een claim nog steeds worden afgewezen, maar het herstellen van de contour geeft wel een duidelijk signaal aan gedupeerden dat de overheid oog heeft voor hun zorgen en belangen.

Juist in deze periode waarin overheid en burgers zich zorgen maken over het Nederlandse en Europese energiesysteem, zou de overheid ruimhartig en vooral empathisch met haar burgers om moeten gaan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

[redacted] , voorzitter [redacted] , secretaris

md/coll.

In afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Verzonden: 7/30/2022 10:03:31 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 109
Postcode: 9300 AC
Woonplaats: Roden
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Noordenveld

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

15-7-2022
18-7-2022

22330495
→ DGGO

GEMEENTE **NOORDENVELD**

BEZOEKADRES
Raadhuisstraat 1
9301 AA Roden

POSTADRES
Postbus 109
9300 AC Roden

WEBSITE/E-MAIL
www.noordenveld.nl
postbus@noordenveld.nl

TELEFOON
T 088 – 050 88 88

De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
de [redacted]
Postbus 20.401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

→ PA / DGGO

ONDERWERP	CONTACTPERSOON	UW KENMERK	ONS KENMERK	RODEN
Zienswijze Vaststellingsbesluit 2022-2023 gemeente Noordenveld	[redacted]s		Zaaknr: 69667	13 juli 2022

Geachte [redacted]

Op 25 juni 2022 is uw ontwerpbesluit voor het Groningengasveld voor het jaar 2022-2023 ter inzage gelegd. Ten behoeve van dit besluit stuurden wij u eerder ons advies.

<u>Aanleiding voor deze zienswijze:</u>

De kern van ons advies behelsde met name:

" om voor het gasjaar 2022-2023 vast te houden aan een maximale vulgraad van 4 miljard Nm3. Dit om het maximale drukbereik te voorkomen en daar mee het voorkomen van - meer - schade door bodembeweging en mogelijke risico's op bevingen. Rondom de gasopslagen in Grijpskerk en Norg werken wij samen met uw ministerie van EZK, de gemeente Noordenveld en NAM aan de ontwikkeling van een omgevingstraject. In dit traject spreken we elkaar over de toekomst van beide gasopslagen. Daarnaast richt het omgevingstraject zich op het maken van aanvullende afspraken over een eerlijke verdeling van de lusten en lasten die samengaan met de inzet van de gasopslagen. Omwonenden van beide gasopslagen geven de inhoud van het traject mede vorm. Wij roepen u op om u in te blijven zetten voor een voortvarende invulling van het omgevingstraject en vóór de zomer 2022 tot concrete afspraken te komen. Hierbij is van toepassing verklaring van het bewijsvermoeden voor UGS Grijpskerk en herstel van de contour voor de werking van het bewijsvermoeden rond de UGS Norg op reële onafhankelijke wetenschappelijke basis een cruciale factor.

In uw voorgenomen besluit geeft u aan dat – om de leveringszekerheid te kunnen borgen op 1 oktober 2022 de UGS Norg gevuld moet zijn met 4,8 miljard Nm3 en aan het eind van het gasjaar – conform de Europese verplichting een vulgraad nodig is van 5,4 miljard Nm3. En dat de opslag gedurende het gasjaar 2022-2023 tot dit volume gevuld kan worden met pseudo-Groningengas, oftewel hoogcalorisch gas dat is bijgemengd met stikstof.

Hoewel wij beseffen dat de huidige vergunning voor de UGS Norg deze ruimte biedt en de huidige mondiale situatie en Europese verplichtingen bijdrage aan de keuze voor deze vulgraden vragen wij toch uw nadrukkelijke aandacht voor onze inwoners, hun veiligheidsgevoel en de afhandeling van schade en compensatie voor het gebied.

Bijlagen: -

0003257 4 5

Schadeafhandeling en compensatie mogen weliswaar buiten de formele reikwijdte van uw voorgenomen besluit vallen, in materiële zin is het intensieve(re) gebruik van de opslag voor ons en onze inwoners 1 op 1 verbonden met de wijze waarop omgegaan wordt met hun belangen waar het veiligheid, schadeafhandeling en compensatie betreft.

Wij zijn dan ook positief gestemd over het starten van de Omgevingstrajecten voor zowel de UGS Norg als wel de UGS Grijpskerk. Echter, het succes van deze trajecten zal worden bepaald door de mate van vertrouwen en draagvlak onder onze inwoners en is daar volledig van afhankelijk. Broodnodig draagvlak, voor opslag en mogelijke winning in de nabije toekomst. Basis voor dit draagvlak begint bij het:
"van toepassing verklaring van het bewijsvermoeden voor UGS Grijpskerk en herstel van de contour voor de werking van het bewijsvermoeden rond de UGS Norg op reële onafhankelijke wetenschappelijke basis". Zoals geschetst in ons advies.

Het IMG heeft de contour van de werking van het bewijsvermoeden rond de UGS Norg ernstig beperkt met draconische gevolgen voor onze inwoners in de kernen rond de gasopslag op basis van onderzoeken van TNO, de TU Delft en Deltaris.
(de onderzoeken waar in samenwerking met uw ministerie op dit moment een "peer review" op plaatsvindt)
Dit op basis van het argument dat het IMG geen "niet mijnbouwschade" mag vergoeden. Hiermee de schijn wekkend dat het handhaven van de oorspronkelijke contour, vastgesteld door een panel van deskundigen, het IMG zou "verplichten" tot het vergoeden van "niet mijnbouwschade", hetgeen vanzelfsprekend niet het geval is.
Het "bewijsvermoeden" van toepassing verklaren zegt immers alleen iets over de "bewijslast" en zeker niets over eventuele "verplichte" uitbetaling van schade. De capaciteit van het IMG is vanzelfsprekend geen relevante en zeker geen juridische factor in deze.
Hoewel de UGS Grijpskerk niet binnen onze gemeentegrenzen valt, zijn wij mede verontrust over de mogelijke toekomstige handelswijze van het IMG zodra het bewijsvermoeden van toepassing wordt verklaard op de contour rond de UGS Grijpskerk, hetgeen wij van harte ondersteunen.

Wij houden ons nadrukkelijk het recht voor om, voor zover de inhoud van het definitieve besluit daar aanleiding toe geeft (bijvoorbeeld door nieuwe of andere maatregelen op te nemen), tegen dit definitieve besluit een beroepschrift in te dienen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,
Klaas Smid, burgemeester

[redacted]

[redacted]

Verzonden: 7/30/2022 10:05:58 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s): [redacted]
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 20004
Postcode: 9640 PA
Woonplaats: Veendam
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@Veendam.nl
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Veendam

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

gemeente Veendam

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Zaaknummer: 2022-041476
Uw kenmerk:
Behandeld door: [redacted]
E-mail adres: info@Veendam.nl
Tel. nummer: [redacted]
Datum: 19-7-2022
Bijlagen: 1
Verzenddatum: 21 JUL 2022

Betreft: Zienswijze gasjaar 2022-2023

Geachte heer/mevrouw,

Op 25 juni 2022 is het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 gepubliceerd. Tot 5 augustus 2022 kan hierop een zienswijze worden ingediend. De gemeente Veendam heeft in een eerdere fase advies uitgebracht op de operationele strategieën voor het gasjaar 2022-2023. Via deze weg maken wij gebruik van de mogelijkheid om bijgevoegde zienswijze in te dienen. Voor de inhoud van onze zienswijze is gebruik gemaakt van het raamwerk zoals opgesteld door de ambtelijke kopgroep gaswinning. Deze zienswijze dienen wij mede namens onze gemeenteraad in.

Graag willen wij benadrukken dat de gestelde termijn voor het indienen van een zienswijze binnen het zomerreces van ons college en onze gemeenteraad valt. Belanghebbenden worden hierdoor onvoldoende in staat gesteld om op adequate wijze een zienswijze in te dienen. Wij roepen u op om hier in deze huidige en toekomstige procedures rekening te houden met de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur en het op 11 juli 2022 door staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat Vijlbrief ondertekende Gronings Sociaal Handvest. De in dit handvest opgenomen uitgangspunten dienen als toetssteen voor alle voornemens, besluiten en afspraken die vanuit de wetgever, bestuurders en uitvoeringsinstanties de inwoners van de provincie Groningen raken. Wij vinden deze uitgangspunten niet te rijmen met de planning van voorliggende besluitvormingsprocedure.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Veendam,

[redacted]

Burgemeester
B.H.M. Link

[redacted]

Secretaris
[redacted]

Gemeente Veendam
Postbus 20004, 9640 PA Veendam telefoon 0598 652222 e-mail info@veendam.nl
Raadhuisplein 5, 9641 AW Veendam fax 0598 652250 website www.veendam.nl bank nr. NL64BNGH0285008676

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Gemeente Veendam

19 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2. Leveringszekerheid 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig 4
3.2 Modelinstellingen TNO 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 7
3.8 Regelruimte voor de NCG 7
4. Afhandeling schade 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 9
4.4. Realiseer één schadeloket 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van burgemeester en wethouders van Veendam.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4 Reageer een schadeticket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/30/2022 10:21:01 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 26
Postcode: 9980 AA
Woonplaats: Uithuizen
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: t[redacted]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Het Hogeland

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

gemeente
Het Hogeland

Aangetekend
BUREAU ENERGIEPROJECTEN
T.a.v. INSPRAAKPUNT GASWINNING
GRONINGEN
POSTBUS 111
9200 AC DRACHTEN

VERZONDEN 27 JUL 2022

Datum: 26 juli 2022
Zaaknummer: Z.HHL.059118

Het bijgaande wordt u toegestuurd:

☑ Ter indiening

Geachte ontvanger,

Bijgaand de zienswijze op het ontwerp vaststellingsbesluit voor het gasjaar 2022-2023. Deze zienswijze is op dinsdag 26 juli '22 door het college van burgemeester en wethouders van Het Hogeland vastgesteld. De zienswijze wordt ingediend namens het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad van Het Hogeland en gemeente Het Hogeland als rechtspersoon.

Behandeld door:
[redacted]

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Gemeente Het Hogeland

Datum 26 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding ... 3
1.1 Leeswijzer ... 3
2. Leveringszekerheid ... 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen ... 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig ... 4
3.2 Modelinstellingen TNO ... 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma ... 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit ... 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit ... 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen ... 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn ... 7
3.8 Regelruimte voor de NCG ... 7
4. Afhandeling schade ... 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid ... 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG ... 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud ... 9
4.4. Realiseer één schadeloket ... 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning ... 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging ... 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers ... 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Burgemeester en Wethouders, de raad van de gemeente Het Hogeland en de gemeente als rechtspersoon.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen.. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/30/2022 10:23:46 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 15
Postcode: 9900 AA
Woonplaats: Appingedam
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: gemeente@eemsdelta.nl
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Eemsdelta

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

GEMEENTE EEMSDELTA

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200AC DRACHTEN

DATUM	18 juli 2022	VERZONDEN OP	27 JUL 2022
ONS KENMERK	Z/22/175046/DOC-22317270	CONTACTPERSOON	[redacted]
UW KENMERK	DGKE-PDG/22170064	CONTACTGEGEVENS	[redacted]
ONDERWERP	20220711 raamwerk zienswijze gasjaar 2022-2023 tbv regio		

Geachte heer Vijlbrief,

Bijgevoegd vindt u de zienswijze van de gemeente Eemsdelta over het voorgenomen vaststellingsbesluit met betrekking tot de operationele strategie voor gaswinning uit het Groningenveld in het gasjaar 2022-2023. We hebben dit advies in regionaal verband opgesteld.

Hoogachtend,
college van burgemeester en wethouders gemeente Eemsdelta,

[redacted]

Jan Menninga
loco-burgemeester

[redacted]a
loco-secretaris [redacted]

POSTADRES
Postbus 15
9900 AA Appingedam

BEZOEKADRES
Kijk op onze website voor adressen en openingstijden.

CONTACT
T 14 0596
E gemeente@eemsdelta.nl

eemsdelta.nl

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Naam organisatie

GEMEENTE EEMSDELTA

Datum

21 Juli 2022

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2. Leveringszekerheid 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig 4
3.2 Modelinstellingen TNO 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 7
3.8 Regelruimte voor de NCG 7
4. Afhandeling schade 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 9
4.4. Realiseer één schadeloket 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Eemsdelta.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/30/2022 10:25:02 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 610
Postcode: 9700 AP
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Provincie Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

provincie groningen

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum : 27-07-2022
Documentnr. : 2022-071348
Dossiernummer : K13564
Behandeld door : [redacted]
Telefoonnr. [redacted]
Antwoord op : Uw ontwerp-besluit van 25 juni 2022
Bijlage : 1

Onderwerp : Zienswijze op ontwerp-besluit Groningenveld 2022-2023

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij doen wij u onze zienswijze toekomen op het ontwerp-vaststellingsbesluit voor het Groningenveld voor het gasjaar 2021-2022.

Wij vertrouwen er op u langs deze weg voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

[redacted]

, Loco-voorzitter.

[redacted]

, Loco-secretaris.

Martinikerkhof 12
9712 JG Groningen

Sint Jansstraat 4
9712 JN Groningen

Postbus 610
9700 AP Groningen

Telefoon
050 316 4911

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

De provincie Groningen werkt volgens normen die zijn vastgelegd in een handvest voor dienstverlening. Dit handvest vindt u op onze website of kunt u opvragen bij de afdeling Bestuur, Juridische Zaken & Communicatie: 050 3164160. BTW: NL0019.32.822.B01 / KvK: 01182023 / IBAN: NL84 ABNA 0446 0456 91 / BIC: ABNANL2A

provincie groningen

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen

12 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2. Leveringszekerheid 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig 4
3.2 Modelinstellingen TNO 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 7
3.8 Regelruimte voor de NCG 7
4. Afhandeling schade 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 9
4.4. Realiseer één schadeloket 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Gedeputeerde Staten alsmede de provincie als rechtspersoon.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten. Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij.

Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;
- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 7/30/2022 10:34:25 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 18
Postcode: 9700 AA
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Waterschap Noorderzijlvest

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Waterschap NOORDERZIJLVEST

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Groningen	28 juli 2022
Ons kenmerk	Z/22/053587
Contactpersoon	[redacted]
Uw brief van	-
Uw kenmerk	DGKE-PDG / 22170064
Bijlage(n)	1

Onderwerp: Zienswijze ontwerpvaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023

Geachte heer of mevrouw,

Op 25 juni 2022 heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat het ontwerpvaststellingsbesluit ter inzage gelegd betreffende de operationele strategie voor het Groningenveld die door NAM aan hem is voorgelegd. Bij deze maken wij van de gelegenheid gebruik onze zienswijze op het ontwerpbesluit aan u kenbaar te maken.

In de bijlage bij deze brief treft u onze inbreng aan. Onze inbreng is in samenspraak met de regio tot stand gekomen.

Wij verzoeken de staatssecretaris de volledige tekst van de zienswijze in samenhang met ons advies van 18 mei 2022 te betrekken in de afwegingen die moeten leiden tot het definitieve vaststellingsbesluit.

Het definitieve besluit zien wij te zijner tijd met belangstelling tegemoet.

Het Dagelijks Bestuur van het
waterschap Noorderzijlvest

[redacted]
Roeland van der Schaaf, dijkgraaf

[redacted]
Bas Tammes, secretaris-directeur

Stedumermaar 1
9735 AC Groningen
Telefoon: (050) 304 89 11
Banknummer: NL73NWAB0636755592 BIC: NWABNL2G

Postbus 18
9700 AA Groningen
Fax: (050) 304 82 26
BTW-identificatienummer: NL8081.74.071.B.01

E-mail: info@noorderzijlvest.nl
Internet: www.noorderzijlvest.nl
Twitter: @noorderzijlvest
KvK-nummer: 50130994

Wij gebruiken uw persoonsgegevens alleen voor het uitvoeren van onze taken. Meer informatie kunt u vinden op www.noorderzijlvest.nl/privacyverklaring.

Waterschap NOORDERZIJLVEST

ZIENSWIJZE
OP HET ONTWERP-VASTSTELLINGSBESLUIT
GRONINGEN GASVELD 2022-2023

Waterschap Noorderzijlvest, 12 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding 1
1.1 Leeswijzer 1
2. Leveringszekerheid, afbouw en capaciteitsbehoefte 1
3. Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen 2
4. Afhandeling schade 4
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 6
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 6
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 8

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel blijft. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijk minister een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het Dagelijks Bestuur van Waterschap Noorderzijlvest.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid, afbouw en capaciteitsbehoefte

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productiecluster om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat:
* u de hoogte van de gaswinning in 2022-2023 moet bepalen op basis van het wettelijk principe "niet meer dan nodig".

3. Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90 gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de betreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90 adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Je zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lage gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hoge gaswinning.

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen de scope, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij zijn verheugd over deze koerswijziging die u hiermee aankondigt. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma namelijk voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het roerend mee eens

en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten we nu pijnlijke keuzes maken tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen op ervoor zorgdragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp het capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt dan verschuift het probleem alleen maar.

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom.

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert maar de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en

demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- De adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- Ook de P90 adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave.
- Moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden.
- Moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen.
- Waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar te maken voor andere dorpen/gebieden
- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom.
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie.
- Oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 aan: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet

ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties bij samenloop gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw besluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade hoog scoort aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget.

Wij vinden dat u bewoners moet garanderen dat het kabinet voldoende budget beschikbaar stelt om funderingsproblematiek, of andere onderliggende oorzaken, aan te pakken.

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodemdaling door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden teveel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan te dringen om meer gericht te op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid te geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan

het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronomaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen dus niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodemdaling door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- Vast moet houden aan het regime "niet meer dan nodig" en te bepalen dat 1,7 miljard Nm3 gas gewonnen mag worden.
- Uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen.

- De concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector.
- De effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpvaststellingsbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- Voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/1/2022 5:20:46 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

(Ontwerp) Gaswinning Groningen - Vaststellingsbesluit 2022-2023

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Er wordt uitgegaan van de stelling dat de voorgestelde gaswinning veilig genoeg zou zijn als aan de gestelde randvoorwaarden zou zijn voldaan. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat de doelstellingen van versterkingsoperatie haalbaar zijn en gehaald kunnen

89802636_7925603_Concept_zienswijze_gasjaar_2022-2023_gemeente_Midden-Groningen.pdf

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Het voorzorgsbeginsel, nu aan de randvoorwaarden voor verantwoorde gaswinning en versterking niet voldaan is vereist dit beginsel nadrukkelijk dat de gaswinning tot nul wordt gereduceerd. Dit beginsel wordt hier in strijd met de rechten vastgelegd in het

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja, ik heb voorstschrijdende bevingsschade met scheuren in de fundamenten van mijn huis, granieten drempels en neerstortende bouwdelen. Mijn huis is gelegen aan de rand van Sappemeer (Achterdiep) en de mijnbouw dreiging en voortdurende dreiging van verder

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Wat mij betreft is het schandelijk dat er nog steeds geen werk gemaakt wordt van fatsoenlijke schadevergoeding en dat de voortgang van de versterkingsoperatie blijft steken in een bestuurlijk moeras. Stop de gaswinning nu!

Zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders van gemeente Midden-Groningen op 2 augustus 2022.

gemeente
Midden-Groningen

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2 Leveringszekerheid 4
3 Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig 4
3.2 Modelinstellingen TNO 5
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 6
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 7
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 7
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 8
3.8 Regelruimte voor de NCG 8
4 Afhandeling schade 9
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 9
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 10
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 11
4.4 Realiseer één schadeloket 11
5 Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 12
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 12
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 14

1 Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Burgemeester en Wethouders van gemeente Midden-Groningen, mede namens de Gemeenteraad van gemeente Midden-Groningen alsmede de gemeente als rechtspersoon

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2 Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard m^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard m^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

Veiligheid staat voorop. Daarom hebben wij in het verleden nooit ingebracht dat meeropbrengsten uit het Groningenveld in de regio moeten worden besteed. Dat zou de indruk kunnen wekken dat het ons niet om veiligheid, maar om geld gaat. Wij zien echter dat u voornemens bent om meer te winnen dan strikt genomen nodig is om het gasveld operationeel te houden. Zoals hierboven aangegeven, zijn wij daarop tegen. Maar mocht u desondanks toch besluiten meer productieclusters open te houden en daarmee meer gas te winnen, dan strikt noodzakelijk is en dan geadviseerd door GTS, dan vinden wij dat de meeropbrengsten daarvan ten goede moeten komen aan ons inwoners.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.
Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en bepalen dat 1,7 miljard m^3 gas gewonnen mag worden.
- Mocht er onverhoopt, en tegen ons advies in, toch meer gas worden gewonnen dan dit door GTS geadviseerde niveau, dan vinden wij dat de meeropbrengsten daarvan ten goede moeten komen aan onze inwoners.

3 Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard m3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard

m3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard m^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde

modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.

Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat

betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard m^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;
- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4 Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard m^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade)

ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard m^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.
U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.

De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt.
Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening

te nemen.

4.4 Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5 Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten

zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;
- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/1/2022 9:02:25 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s): [redacted]
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens: [redacted]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022 – 2023

(onze volledige zienswijze is hier als bijlage 1 bijgevoegd)

89805396_7926239_Bijlage_1_Volledige_zienswijze_ontwerp-vaststellingsbesluit_gaswinning_Groningenveld_2022-2023.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Ja.

Zie bijlage 2: Onjuistheden in het ontwerpbesluit.

89805396_7926240_Bijlage_2_Onjuistheden_in_het_ontwerpbesluit.docx

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja.

In het ontwerp-vaststellingsbesluit worden veel aspecten en belangen uitvoerig beschreven. In vergelijking met eerdere (ontwerp)vaststellingsbesluiten wordt uitvoerig ingegaan op de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning. Onze bezwaren richten z

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja.

Als inwoners van Groningen, geworteld in en verbonden met deze regio, én als bewoners van een huis met aardbevingsschade zijn wij door het ontwerpbesluit geraakt in ons belang.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ja.

Er maar één besluit verantwoord: op korte termijn, dus in het Vastellingsbesluit 2022-2023 zekerheid bieden over een snelle einddatum van de gaswinning uit het Groningenveld. Geen open eindes meer, dus niet 'definitieve sluiting kan in 2023, en als

Bijlage 1 Volledige zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022 – 2023

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

De staatssecretaris verwijst in het ontwerp-vaststellingsbesluit veelvuldig naar analyses, berekeningen, modellen en (voor)genomen maatregelen, en schetst aan de hand daarvan een gunstig beeld. Zo 'zal de veiligheid in Groningen verbeteren', 'zal de trend doorzetten dat aardbevingen in aantal en magnitude afnemen' en heeft hij 'verschillende maatregelen genomen om de versterkingsopgave te versnellen', wordt 'veel energie gestoken in de verbetering van procedures rondom schade en versterking', 'er is een interventieteam gestart', 'er wordt gewerkt aam de verbetering van de samenwerking tussen IMG en NCG', en wil hij 'blijven inzetten op een snelle en ruimhartige schadeafhandeling', enzovoort.
Zo lijkt het erop alsof we de bevingsellende achter de rug hebben, alsof het leed geleden is.

Dit beeld strookt niet met de realiteit zoals wij die ervaren. Voor ons staat voorop:

- De teller van het totaal aantal gasbevingen in de provincie Groningen staat op **1585**. Deze jarenlange reeks kleinere en grotere bevingen hebben een enorme en onomkeerbare impact op de levens van mensen in het aardbevingsgebied.
- De gasbevingen en de bodemdaling gaan door! Ook in 2021 waren er **74** bevingen (waaronder een zware in Garrelsweer) en halverwege 2022 zijn er **26** gemeten. Dit zijn er meer dan de modellen voorspelden. Deze nieuwe bevingen leiden tot schades, versterken het gevoel van onveiligheid en voeden de boosheid en frustratie. Het aantal nieuwe bevingen mag dan sinds 2015 aan het dalen zijn (de staatssecretaris kwalificeert dat als 'goed nieuws'), het zijn er nog steeds veel en het eind is nog lang niet in zicht!
- Alle goede voornemens ten spijt: de afhandeling van schades en de versterking van woningen en bedrijven laat nog steeds zeer te wensen over. De compensatie van schade is in veel gevallen niet ruimhartig, niet snel, niet afdoende. Integendeel. De versterkingsoperatie verloopt uiterst traag en moeizaam.
- De gaswinning en de wijze waarop de verantwoordelijke partijen (met name de rijksoverheid en de NAM) zijn omgegaan met de gevolgen hebben nog steeds ontwrichtende effecten op levens van mensen, op buurten en dorpen, op gemeenschappen. Voormalig minister Wiebes kwalificeerde het in 2017 als 'Nederlands overheidsfalen van on-Nederlandse proporties'. De parlementaire enquête zal definitievere inzichten geven in hoe het zover heeft kunnen komen. Wat de uitkomsten ook zullen zijn, de sporen van deze tragedie zullen nog vele, vele jaren voelbaar zijn.

Deze realiteit maakt dat het naar onze mening onverantwoord is om de gedupeerden, bevolking nu tóch weer in onzekerheid te laten over de beëindiging van da gaswinning.

Onjuist lijken ons de argumentaties over reservoirdruk, bodemdaling en seismiciteit.
De redenering zijn gestoeld op de stelling dat de drukverschillen in het gasveld, die door de winning in het verleden zijn ontstaan, meer bepalend zijn voor de veiligheid dan het voorgenomen lage winningsniveau. Over de bodemdaling wordt gesteld dat 'het grootste deel van de totale bodemdaling heeft al plaatsgevonden in de voorgaande jaren'.
Daaraan wordt de conclusie verbonden dat toekomstige winning niet uitmaakt. Het zou 'niet meer mogelijk (zijn) om met de operationele strategie de bodembeweging en de gevolgen voor omwonenden en gebouwen verder te beperken'.
Dat is een kromme argumentatie. Dat 'het proces van drukvereffening de dominante factor voor de bodembeweging (en niet de productie zelf)' of 'minder bepalend', of van 'beperkte invloed' of 'nauwelijks van invloed' is (de woordkeuze varieert), wil toch niet zeggen dat nieuwe winning helemaal niet zonder gevolgen is?! Hoe kan de staatssecretaris dit zo beweren? Temeer omdat het allemaal modelmatige voorspellingen zijn en de gehanteerde modellen niet onomstreden zijn.

Nogmaals, de redeneringen zijn in onze ogen onjuist en de conclusie dat toekomstige gaswinning eigenlijk niet van invloed is op de bodemdaling en seismiciteit is niet valide.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

In het ontwerp-vaststellingsbesluit worden veel aspecten en belangen uitvoerig beschreven. In vergelijking met eerdere (ontwerp)vaststellingsbesluiten wordt uitvoerig ingegaan op de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning. Onze bezwaren richten zich tegen de strekking van de uiteenzettingen en de gevolgtrekkingen (zie boven). Wij zijn van mening dat in het vaststellingsbesluit 2022-2023 een spoedige einddatum moet worden vastgelegd (zie onder).

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Als inwoners van Groningen, geworteld in en verbonden met deze regio, én als bewoners van een huis met aardbevingsschade zijn wij door het ontwerpbesluit geraakt in ons belang.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

De laatste gaswinningsbesluiten hielden, afgedwongen door uitspraken van de Raad van State en door maatschappelijke druk, veel meer en nadrukkelijker rekening met de belangen van de Groninger bevolking. Niet langer werd de 'leveringszekerheid' verabsoluteerd en boven alle andere belangen gesteld. Dit leidde tot het besluit dat de winning uit het Groningenveld wordt afgebouwd en op afzienbare termijn wordt beëindigd.

Nu lijkt het definitieve eind van de gaswinning te worden uitgesteld. Dat kan de staatssecretaris de Groningers niet aandoen! Na alles wat er gebeurd (en nagelaten) is, mag de ingewikkelde situatie rond gasleveringen niet op de mensen in Groningen afgewenteld worden. Het is in onze ogen niet verantwoord om – vanwege de onzekerheid als gevolg van de oorlog die Rusland voert in Oekraïne en andere mogelijk onzekere factoren – toch weer ruimte te laten voor continuering van de winning in de komende jaren, ook al zou het gaan om kortstondige, beperkte winning, 'in uitzonderlijke gevallen', 'als laatste redmiddel'. De voortdurende onzekerheid ontneemt de mensen in Groningen het perspectief op betere tijden. De staatssecretaris noemt in het ontwerp-vaststellingsbesluit een reeks van maatregelen om 'de regio perspectief te bieden en het vertrouwen van de inwoners van Groningen in de overheid terug te winnen'. Die hebben slechts kan van slagen als er zekerheid is over het stoppen van de gaswinning.

Er maar één besluit verantwoord: op korte termijn, dus in het Vastellingsbesluit 2022-2023 zekerheid bieden over een snelle einddatum van de gaswinning uit het Groningenveld. Geen open eindes meer, dus niet 'definitieve sluiting kan in 2023, en als het tegenzit in 2024, gerealiseerd worden'. Dat het moment van definitieve sluiting van het Groningenveld 'met grote stappen dichterbij komt' is een dooddoener zolang we in het ongewisse blijven over de einddatum en de deur voor extra winning open blijft staan. De onzekerheid die dit teweeg brengt, wordt versterkt doordat politici en media veelvuldig speculeren over het doorgaan met de winning van Gronings gas. Onder verwijzing naar de bijzondere omstandigheden wordt een appel gedaan op de inschikkelijkheid en de ruimhartigheid van de mensen in Groningen. Het is de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid om een duidelijke lijn te trekken en de Groningers de zekerheid te bieden waar we naar snakken: leg het spoedige, volledige en definitieve einde van de gaswinning uit het Groningerveld vast in het vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023.

Bijlage 2 Onjuistheden in het ontwerpbesluit

De staatssecretaris verwijst in het ontwerp-vaststellingsbesluit veelvuldig naar analyses, berekeningen, modellen en (voor)genomen maatregelen, en schetst aan de hand daarvan een gunstig beeld. Zo 'zal de veiligheid in Groningen verbeteren', 'zal de trend doorzetten dat aardbevingen in aantal en magnitude afnemen' en heeft hij 'verschillende maatregelen genomen om de versterkingsopgave te versnellen', wordt 'veel energie gestoken in de verbetering van procedures rondom schade en versterking', 'er is een interventieteam gestart', 'er wordt gewerkt aam de verbetering van de samenwerking tussen IMG en NCG', en wil hij 'blijven inzetten op een snelle en ruimhartige schadeafhandeling', enzovoort.
Zo lijkt het erop alsof we de bevingsellende achter de rug hebben, alsof het leed geleden is.

Dit beeld strookt niet met de realiteit zoals wij die ervaren. Voor ons staat voorop:

- De teller van het totaal aantal gasbevingen in de provincie Groningen staat op **1585**. Deze jarenlange reeks kleinere en grotere bevingen hebben een enorme en onomkeerbare impact op de levens van mensen in het aardbevingsgebied.
- De gasbevingen en de bodemdaling gaan door! Ook in 2021 waren er **74** bevingen (waaronder een zware in Garrelsweer) en halverwege 2022 zijn er **26** gemeten. Dit zijn er meer dan de modellen voorspelden. Deze nieuwe bevingen leiden tot schades, versterken het gevoel van onveiligheid en voeden de boosheid en frustratie. Het aantal nieuwe bevingen mag dan sinds 2015 aan het dalen zijn (de staatssecretaris kwalificeert dat als 'goed nieuws'), het zijn er nog steeds veel en het eind is nog lang niet in zicht!
- Alle goede voornemens ten spijt: de afhandeling van schades en de versterking van woningen en bedrijven laat nog steeds zeer te wensen over. De compensatie van schade is in veel gevallen niet ruimhartig, niet snel, niet afdoende. Integendeel. De versterkingsoperatie verloopt uiterst traag en moeizaam.
- De gaswinning en de wijze waarop de verantwoordelijke partijen (met name de rijksoverheid en de NAM) zijn omgegaan met de gevolgen hebben nog steeds ontwrichtende effecten op levens van mensen, op buurten en dorpen, op gemeenschappen. Voormalig minister Wiebes kwalificeerde het in 2017 als 'Nederlands overheidsfalen van on-Nederlandse proporties'. De parlementaire enquête zal definitievere inzichten geven in hoe het zover heeft kunnen komen. Wat de uitkomsten ook zullen zijn, de sporen van deze tragedie zullen nog vele, vele jaren voelbaar zijn.

Deze realiteit maakt dat het naar onze mening onverantwoord is om de gedupeerden, bevolking nu tóch weer in onzekerheid te laten over de beëindiging van da gaswinning.

Onjuist lijken ons de argumentaties over reservoirdruk, bodemdaling en seismiciteit.
De redenering zijn gestoeld op de stelling dat de drukverschillen in het gasveld, die door de winning in het verleden zijn ontstaan, meer bepalend zijn voor de veiligheid dan het voorgenomen lage winningsniveau. Over de bodemdaling wordt gesteld dat 'het grootste deel van de totale bodemdaling heeft al plaatsgevonden in de voorgaande jaren'.
Daaraan wordt de conclusie verbonden dat toekomstige winning niet uitmaakt. Het zou 'niet meer mogelijk (zijn) om met de operationele strategie de bodembeweging en de gevolgen voor omwonenden en gebouwen verder te beperken'.
Dat is een kromme argumentatie. Dat 'het proces van drukvereffening de dominante factor voor de bodembeweging (en niet de productie zelf)' of 'minder bepalend', of van 'beperkte invloed' of 'nauwelijks van invloed' is (de woordkeuze varieert), wil toch niet zeggen dat nieuwe winning helemaal niet zonder gevolgen is?! Hoe kan de staatssecretaris dit zo beweren? Temeer omdat het allemaal modelmatige voorspellingen zijn en de gehanteerde modellen niet onomstreden zijn.
Nogmaals, de redeneringen zijn in onze ogen onjuist en de conclusie dat toekomstige gaswinning eigenlijk niet van invloed is op de bodemdaling en seismiciteit is niet valide.

Bijlage 5 Leg het spoedige, volledige en definitieve einde van de gaswinning uit het Groningerveld vast in het vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023

De laatste gaswinningsbesluiten hielden, afgedwongen door uitspraken van de Raad van State en door maatschappelijke druk, veel meer en nadrukkelijker rekening met de belangen van de Groninger bevolking. Niet langer werd de 'leveringszekerheid' verabsoluteerd en boven alle andere belangen gesteld. Dit leidde tot het besluit dat de winning uit het Groningenveld wordt afgebouwd en op afzienbare termijn wordt beëindigd.

Nu lijkt het definitieve eind van de gaswinning te worden uitgesteld. Dat kan de staatssecretaris de Groningers niet aandoen! Na alles wat er gebeurd (en nagelaten) is, mag de ingewikkelde situatie rond gasleveringen niet op de mensen in Groningen afgewenteld worden. Het is in onze ogen niet verantwoord om – vanwege de onzekerheid als gevolg van de oorlog die Rusland voert in Oekraïne en andere mogelijk onzekere factoren – toch weer ruimte te laten voor continuering van de winning in de komende jaren, ook al zou het gaan om kortstondige, beperkte winning, 'in uitzonderlijke gevallen', 'als laatste redmiddel'. De voortdurende onzekerheid ontneemt de mensen in Groningen het perspectief op betere tijden. De staatssecretaris noemt in het ontwerp-vaststellingsbesluit een reeks van maatregelen om 'de regio perspectief te bieden en het vertrouwen van de inwoners van Groningen in de overheid terug te winnen'. Die hebben slechts kan van slagen als er zekerheid is over het stoppen van de gaswinning.

Er maar één besluit verantwoord: op korte termijn, dus in het Vastellingsbesluit 2022-2023 zekerheid bieden over een snelle einddatum van de gaswinning uit het Groningenveld. Geen open eindes meer, dus niet 'definitieve sluiting kan in 2023, en als het tegenzit in 2024, gerealiseerd worden'. Dat het moment van definitieve sluiting van het Groningenveld 'met grote stappen dichterbij komt' is een dooddoener zolang we in het ongewisse blijven over de einddatum en de deur voor extra winning open blijft staan. De onzekerheid die dit teweeg brengt, wordt versterkt doordat politici en media veelvuldig speculeren over het doorgaan met de winning van Gronings gas. Onder verwijzing naar de bijzondere omstandigheden wordt een appel gedaan op de inschikkelijkheid en de ruimhartigheid van de mensen in Groningen. Het is de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid om een duidelijke lijn te trekken en de Groningers de zekerheid te bieden waar we naar snakken: leg het spoedige, volledige en definitieve einde van de gaswinning uit het Groningerveld vast in het vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023.

Verzonden: 8/2/2022 7:06:36 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens: [redacted]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023

89826953_7929600_Zienswijzegasbesluit2022-2023.docx

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Ja, want er wordt gedaan alsof de versterking goed loopt, maar velen (waaronder wij) weten niet waar we aan toe zijn.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ja, als je niet definitief de gaskraan dicht doet, kan hij altijd weer open. Start met ombouw van huis en bedrijfsaansluitingen naar hoogcalorisch gas, geen stikstof meer nodig.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja, want wij wonen in een onveilig, onversterkt, kapot huis. (rijksmonument)

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Dat wij het ontzettend zat zijn! (10 jaar na Huizinge, het is een puinzooi!)

Godlinze, 2 augustus 2022

Geachte mevrouw, mijnheer,

Nooit zou ik meer een zienswijze schrijven in het gasdossier had ik me heilig voorgenomen nadat we een aantal keer bij de Raad van State een procedure tegen het gasbesluit gevoerd hebben.

En toch voel ik me gedwongen om het wel te doen.

Weer is het midden in een vakantie. Weer ben ik op. Het schrijven ervan kost moeite. Heb nu al weer iets van 7 kantjes met aantekeningen maar besluit om het dit keer anders te doen.

Na 10 jaar is de rek eruit. Schade aan ons huis staat al 5 jaar open. Versterking is een ellenlang proces vol beloftes waar niets van nagekomen wordt.

Daarom: Ik maak bezwaar tegen de verhoging van de gasproductie dit gasjaar.

Ik maak bezwaar tegen het feit dat gasputten die gesloten zouden worden nu niet gesloten gaan worden.

En ik maak bezwaar tegen het niet noemen van een einddatum van definitieve sluiting van het hele Groninger veld.

Nadere onderbouwing van dit standpunt komt wel mochten we weer onverhoopt naar de Raad van State moeten.

Wel wil ik alvast noemen:

1. Schending van de mensenrechten.
2. Als er nu geen einddatum komt gaat de gaskraan vast weer open. Je ziet velen in binnen en buitenland hier een voorschot op nemen.
3. Wij willen nu eindelijk versterking van ons huis. Wij leven in onveiligheid en onzekerheid en zijn het zat!
4. Ons rijksmonument verpaupert en daar bent u als Staat verantwoordelijk voor omdat er geen duidelijkheid is over de versterking van ons huis. Het laten verpauperen van een rijksmonument is strafbaar.
5. Ombouw naar hoogcalorisch gas (bedrijven en woningen) moet zo snel mogelijk beginnen. Geen stikstof en stikstoffabriek nodig.

Hoogachtend,

[redacted]

[redacted]
[redacted]

[redacted]

[redacted] (na 14.00 uur)

Verzonden: 8/2/2022 8:40:52 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: GasTerra
Tussenvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 477
Postcode: 9700 AL
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: communicatie@gasterra.nl
Als: Bedrijf
(Mede) namens:
Organisatie: GasTerra

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerpvaststellingsbesluit_Gaswinning_Groningenveld_2022-2023

89827774_7929810_Reactie_ontwerp-vaststellingsbesluit_2022-2023_GasTerra.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie reactie.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie reactie

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie reactie

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie reactie

GasTerra

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

GasTerra B.V.
Stationsweg 1
Postbus 477
9700 AL Groningen
Nederland
T +31 (0)50 364 86 48
E communicatie@gasterra.nl
BTW NL814409325B01
Handelsregister Groningen 02089290
www.gasterra.nl

Datum
2-8-2022

Doorkiesnummer

Ons kenmerk
JS22.532

Uw kenmerk
[Uw Kenmerk]

VERTROUWELIJK

Onderwerp
Reactie ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023

Geachte heer / mevrouw,

GasTerra heeft kennisgenomen van het op 25 juni 2022 gepubliceerde ontwerp-vaststellingsbesluit voor gaswinning uit het Groningenveld in gasjaar 2022-2023 (het 'ontwerpbesluit').

Met deze brief wil GasTerra een aantal punten onder de aandacht brengen. Wij verzoeken u daarmee rekening te houden in uw definitieve besluit.

Hieronder zullen we in meer detail de onzekerheden benoemen die GasTerra ziet in gasjaar 2022-2023 en die impact kunnen hebben op het benodigde Groningen productievolume.

- Het ontwerpbesluit gaat uit van een vaste minumumflow zonder afwijkingen op grond van een graaddagenformule. Op basis van artikel 2 constateren we dat er een vaste winningsplicht is voor het Groningenvolume van exact 2,8 miljard Nm3, ongeacht het temperatuurverloop of het aantal vorstdagen in het gasjaar. We constateren dat 2,8 miljard Nm3 is gebaseerd op maximaal 50 vorstdagen. Mochten dit er meer worden in praktijk dan betekent dit dat de 2,8 miljard Nm3 niet toereikend is.

- In het GTS Advies Leveringszekerheid gasjaar 2022/2023 gaat GTS uit van 100% van de firm conversiecapaciteiten van de installaties Ommen, Wieringermeer en Zuidbroek II, waarbij wat betreft Zuidbroek II is aangenomen dat deze per 1 oktober 2022 volledig beschikbaar zal zijn. De huidige planning is echter dat de eerste trein 14 oktober en de twee andere treinen 31 oktober beschikbaar komen. Deze opleverdata kunnen er toe leiden dat in diverse scenario's er extra volume uit Groningenveld moet worden geproduceerd.

- In voorgaande vaststellingsbesluiten was opgenomen dat GTS conform de transportvoorwaarden een aanwijziging geeft aan GasTerra B.V., aangezien GasTerra als shipper in het GTS-net verantwoordelijk is voor de inzet van het Groningenveld en daarmee dus de aangewezen partij om aanwijzingen te ontvangen. In artikel 4 lid 1 van het ontwerpbesluit ontbreekt deze passage. Wij gaan er van uit dat dit in het definitieve besluit alsnog wordt hersteld, dan wel helder wordt toegelicht hoe en aan wie GTS deze aanwijzigingen voortaan zal geven op zodanige wijze dat voor alle partijen duidelijk is dat inzet van back-up middelen nodig is.

- Voor het uitvoeren van de taak van GTS om te zorgen voor leveringszekerheid tijdens zeer koude omstandigheden, de Piekleveringsdienst, dient GasTerra L-gas capaciteit aan te kunnen bieden. Het is voor GasTerra van belang dat het duidelijk is dat bij de inzet van de piekleveringsdienst Groningen niet op minimum flow zal produceren. Het volume waarbij het hier omgaat is zeer beperkt (~15 miljoen Nm3 per gasjaar).

- In het ontwerpbesluit spreekt u over leveringszekerheid voor beschermde afnemers in geval van H-gas tekorten. Voor GasTerra is het noodzakelijk om te weten hoe u bepaalt wat beschermde afnemers zijn? Kunt u aangeven hoe GasTerra om moet gaan met de leveringszekerheid van deze afnemers?

- U geeft aan dat in UGS Norg aan het einde van het gasjaar 2022-2023 een vulgraad nodig is van 5,4 miljard Nm3, conform de Europese verplichting. GasTerra constateert dat dit voor de leveringszekerheid van de L-gas markt niet noodzakelijk is. Daarvoor heeft GTS tot op heden altijd 4 miljard Nm3 geadviseerd en met het krimpen van de L-gasmarkt lijkt zelfs de 4 miljard Nm3 te hoog. Wij gaan er vanuit dat als er hogere vulgraden dan 4 miljard Nm3 in Norg gerealiseerd zouden moeten worden aan het eind van gasjaar 2022/2023 dit niet middels het winningsbesluit Groningen wordt geregeld, maar apart zal worden besproken met betrokken partijen. Het is overigens niet mogelijk om in de periode van 1 april tot 1 oktober 2023 middels de GTS infrastructuur UGS Norg met 5,4 miljard Nm3 te vullen. Hiervoor is een langere injectieperiode nodig of extra Groningenveld volume dat via de Norgron leiding kan worden gebruikt om UGS Norg te vullen (de Norgron leiding heeft een hogere capaciteit).

Wij verzoeken u om bij het definitieve vaststellingsbesluit Groningenbesluit gasjaar 2022-2023 rekening te houden met de bovengenoemde punten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Verzonden: 8/3/2022 11:45:25 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Johan Modastraat
Huisnummer: 6
Postcode: 9671 CD
Woonplaats: Winschoten
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Overheid
(Mede) namens: namens college van B&W gemeente Oldambt
Organisatie: gemeente Oldambt

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

zie zienswijze

89834955_7931114_zienswijze_gemeente_Oldambt_op_het_ontwerp_vaststellingsbesluit_2022-2023.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

zie zienswijze

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

zie zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

zie zienswijze

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

zie zienswijze

Johan Modastraat 6
postbus 175 . 9670 AD Winschoten
T(0597)48 20 00 . info@gemeente-oldambt.nl
www.gemeente-oldambt.nl

gemeente Oldambt

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023

gemeente Oldambt

26 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding ... 3
1.1 Leeswijzer ... 3
2. Leveringszekerheid ... 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen ... 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig ... 4
3.2 Modelinstellingen TNO ... 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma ... 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit ... 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit ... 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen ... 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn ... 7
3.8 Regelruimte voor de NCG ... 7
4. Afhandeling schade ... 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid ... 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG ... 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud ... 9
4.4. Realiseer één schadeloket ... 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning ... 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging ... 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers ... 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Burgemeester en Wethouders, de raad van de gemeente Oldambt en de gemeente als rechtspersoon.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen.. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/3/2022 4:15:07 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Gaswinning Groningenveld 2022-2023

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Het uitgangspunt om te stoppen in dat gas jaar is enkel een geschreven zin. Geen harde datum. 1,7 miljard als minimum voor de leveringszekerheid blijft een feit en dus niet stoppen. GTS,

TNO en de Mijnraad hadden en moeten op hun strepen gaan staan voor

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Ik krijg geen inzicht in de gezondheid- en milieu risico's die de minister neemt. Een Milieu Effecten Rapportage (MER) over de winningslocaties zou mij daarover 'onafhankelijk' inzicht in kunnen geven. Volgens het verdrag van Aarhus heb ik hier wel recht

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja. geen inzicht in gezondheid- en milieu risico's. Althans geen onafhankelijke cijfers middels een MER of eigen 'onafhankelijk' onderzoek van de STAB. dus geen cijfers van de NAM overnemen, anders belangenverstrengeling en in ieder geval niet onafhankel

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Nederland mag de toegang tot de rechter van belanghebbenden die willen opkomen tegen milieubesluiten waarop het Verdrag van Aarhus van toepassing is, niet beperken door de voorwaarde te stellen dat er een 'zienswijze' is ingediend in de fase van de inspra

Verzonden: 8/3/2022 7:59:02 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted].
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens: n.v.t
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit Groningen gasveld 2022-2023

89847985_7933255_Zienswijze_op_ontwerp-vaststellingsbesluit_Groningenveld_2022-2023.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Bureau Energieprojecten,
Inspraakpunt Gaswinning Groningen,
Postbus 111,
9200 AC Drachten

Wedde, 3 augustus 2022

Betreft: zienswijze m.b.t ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023

Geachte minister Jetten en staatsecretaris Vijlbrief,

U heeft het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023 ter inzage gelegd. Op dit ontwerp dien ik een zienswijze in.

Het ontwerp-vaststellingbesluit begint, zoals gebruikelijk, met de opmerking over het beëindigen van de gaswinning. Voor het gasjaar 2022-2023 is de variant: " Sinds 2013 wordt de gaswinning uit het Groningenveld gestaag afgebouwd met als resultaat dat vanaf gasjaar 2022-2023 de gaswinning in de eindfase komt" (blz. 1). Na het 'goede nieuws' volgen, net als voorgaande jaren, het voorbehoud en de kanttekeningen. De argumenten, om alle opties voor winning open te houden, waren vorig jaar onder andere de opgelopen vertraging in de bouw van de stikstoffabriek in Zuidbroek en het proces om een aantal grootverbruikers van het gas af te krijgen dat anders verliep (verloopt) dan gepland. En nu is de oorlog in Oekraïne een argument om alle opties open te houden. Is niet het werkelijke argument (nog steeds) het enorme verdienmodel achter de winning? Zo bleek uit recent onderzoek dat Shell, ExxonMobil en Rijksoverheid vooral geprobeerd hebben de gaskraan open te houden[1]. Voor de argumenten naar buiten toe worden tot nu toe altijd actuele ontwikkelingen gebruikt samen met het standaard argument: de dreiging van het niet kunnen leveren en een compleet ontregelde samenleving. Die ontregeling is al lang op een andere manier veroorzaakt door bijvoorbeeld onvoldoende te investeren in alternatieve oplossingen om energie op te wekken en een infrastructuur die de capaciteitsvraag niet bij kan benen (want we 'consu-meer-meer-meren' in plaats van minderen). De werkelijke argumenten zijn niet veranderd en nog steeds hetzelfde, namelijk: winst en leveringszekerheid. Er wordt door de grootverdieners zelfs geen serieuze poging gedaan om met de behaalde winsten van de afgelopen jaren en de huidige superwinsten een werkelijke transitie naar alternatieve, schone en groene vormen van energie te realiseren. De afgelopen jaren heeft Shell bijvoorbeeld maar 3% geïnvesteerd in schone energie[2]. Eerlijk gezegd vind ik het te triest voor woorden dat ondernemers (die forse winsten maken) niet eens bereid zijn om zelf fors te investeren om van het gas af te komen, maar ook nog eens op alle mogelijke manieren gefinancierd moeten worden om in beweging te komen cq. gecompenseerd moeten worden (om van het gas af te komen).

Als het om het gasjaar 2022-2023 gaat, moeten we wachten tot april 2023 voordat u iets kunt zeggen over de sluiting van productielocaties met alvast de winstwaarschuwing dat de

[1] https://nos.nl/collectie/13902/artikel/2430488-innige-samenwerking-ministerie-en-nam-bij-gaswinning-blijkt-uit-geheime-notulen
[2] https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/shell-haalt-eigen-doel-niet-minder-uitgegeven-door-groene-energietak~b78c759d/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

productie hoger zal zijn als alle locaties open blijven (blz. 2). Ik vind de term kantelpunt die u hanteert voor het gasjaar 2022-2023 wel slim gevonden. Jammer dat het enkel bij deze nieuwe term blijft, want ondanks het nieuwe 'pakpapier' blijft de inhoud van uw verhaal hetzelfde. Een inhoud met de bekende slagen om de arm: "Of dit daadwerkelijk lukt, hangt af van onder andere de ontwikkelingen rondom de gasleveringen als gevolg van de oorlog in Oekraïne, de beschikbaarheid van stikstof en het functioneren van UGS Grijpskerk als laagcalorische gasopslag" (blz. 4). Waar we in Groningen behoefte aan hebben dat is dat er nu eindelijk een definitieve datum voor beëindiging komt, er doorgepakt wordt als het gaat om de schade en versterking. Richting grootverbruikers bent u (meer dan) genereus, blijken regels flexibel te (kunnen) zijn en is handhaven wel het laatste waar u aan lijkt te denken. Dan hebben veel inwoners van de categorie 'Jan Modaal en minder' een compleet tegenovergestelde ervaring opgedaan (of misschien is de term ondergaan passender). Die worden niet in de watten gelegd, maar hebben jarenlang moeten vechten (of vechten nog) om bijvoorbeeld schade vergoed en aangepakt te krijgen.

Wat ik daarnaast zorgelijk vind, dat is dat u op bladzijde 24 aangeeft dat u geen onderzoek hebt laten doen naar de gevolgen als de gaswinning boven de minimumflow uit gaat/moet komen: "De gevolgen voor de bodembeweging van gaswinning boven minimumflow zijn niet in kaart gebracht. Ik verwacht dat inzet van het Groningenveld als back-up slechts een beperkt aantal keren zal voorkomen. In deze gevallen zal het gaan om een beperkte en kortstondige inzet, waarbij de grenzen van de back-up niet worden bereikt. Zodra ik meer inzicht heb in de aanvullende ruimte waarmee sturingsmogelijkheden voor GasTerra worden gecreëerd, zal ik ook bezien of het nodig is om de gevolgen voor de bodembeweging in kaart te brengen". U geeft voortdurend aan dat u begaan bent met de Groningers en dat u ons serieus neemt. Als u dat werkelijk meent, dan had u direct onderzoek moeten laten doen naar de effecten van de gaswinning boven de minimumflow, los van het feit of deze situatie zich ooit voor gaat doen. Vooral als u nu al aangeeft dat uw verwachting is dat de gaswinning maar een paar keer boven de minimumflow uit gaat komen. Als u dat nu al weet, dan mogen wij van u verwachten dat u een goed beeld heeft van de consequenties die dit met zich meebrengt en die informatie ook met ons deelt.

Waar ik mij ook zorgen over maak, is uw verwijzing naar twee Kamerbrieven als antwoord op de vragen van onder andere de lokale overheden over de gaswinning en vulling van kleine velden. Uit deze brieven maak ik op dat de kleine en nieuwe velden wel degelijk de verminderde gaswinning uit het Groningenveld moeten compenseren. Zo staat in Kamerstukken II 2021/22, 29023, nr. 283 onder het kopje *Extra gasproductie kleine velden*: "De toekomstige winning uit Nederlandse kleine velden is de komende decennia in grote mate afhankelijk van winning uit nog te ontdekken voorkomens. Het tempo van het aantal exploratieboringen is daarbij van grote invloed. In het geval dat er een driemaal hogere boorinspanning zou zijn dan het huidige niveau (jaarlijks 12 op zee, 3 op land), is de verwachte gaswinning tot en met 2045 bijna tweemaal hoger. Het kabinet wil voorkomen dat de productie uit Nederlandse kleine velden sneller daalt dan de Nederlandse vraag naar aardgas want daardoor zou de importafhankelijkheid verder toenemen". In deze brief worden ook alle andere maatregelen, zoals bijvoorbeeld de vraagreductie m.b.t de bebouwde omgeving, genoemd. Deze vraagreductie staat echter niet los van andere ontwikkelingen (en dus dossiers), zoals een oplossing voor het stikstofdossier. Wat ik vooral duidelijk wil maken, dat is dat er dus ook en wel degelijk een verband is tussen het verminderen van de gaswinning in het Groningenveld en de winning uit de kleine (of nieuwe) velden. Als u de lokale overheden en inwoners serieus neemt, dan moet u deze samenhang erkennen evenals de gevolgen en consequenties die uit deze samenhang voortkomen. De afgelopen jaren is herhaaldelijk gevraagd (door o.a. de gemeente Westerkwartier) om betere

monitoring van de kleine gasvelden. Nu het plan is om meer te gas te winnen (of vullen) uit de kleine (of nieuwe) velden, gaat er dan ook beter gemonitord worden?

In uw ontwerp-vaststellingsbesluit geeft u aan dat er in het gasjaar 2022-2023 2,8 miljard Nm3 gewonnen mag worden, eventueel opgehoogd met 1,5 miljard Nm3. De 2.8 miljard Nm3 hangt samen met uw besluit om elf productielocaties operationeel te houden. Bij het open houden van minder locaties zou de minimumflow 1,7 miljard Nm3 kunnen zijn. U kiest voor de 2,8 miljard Nm3, omdat volgens de **theoretische** berekening van SodM het voor de veiligheid niet uitmaakt of het 2,8 of 1,7 miljard Nm3 is. Volgens de **theoretische** berekeningen die gehanteerd worden, zou het aantal aardbevingen ook af moeten nemen. "Met de bevingen in oktober en november 2021 is het verwachte aantal bevingen met een magnitude van 1,5 of hoger voor het gasjaar 2021/2022 reeds bereikt, namelijk 6"[3]. Dit is al de derde keer dat het aantal hoger is dan het theoretisch voorspelde aantal[4].

Samenvattend wil ik u met betrekking tot het opstellen van het definitieve vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023 het volgende verzoeken:

1. Een definitieve datum vast te stellen, waarop de gaswinning uit het Groningenveld daadwerkelijk stopt. In elk (ontwerp)vaststellingsbesluit worden slagen om de arm gehouden. Wij hebben behoefte aan zekerheid en duidelijkheid.
2. Onderzoeken wat de effecten zijn als winning uit het Groningenveld boven de minimumflow uitkomt (als dat een aantal keren per jaar gebeurt, langdurig gebeurt etc.).
3. De theoretische modellen beoordelen op wat het zijn: modellen en dus geen waarheid of feit. Meer en beter onderzoek doen en monitoren naar wat zich werkelijk afspeelt in de bodem waar winning of vulling plaatsvindt (dus ook de kleine gasvelden).
4. Geen inzet op extra boringen en gaswinning uit de kleine velden of de Noordzee, maar verdere inzet op de transitie naar schone en alternatieve vormen van energieopwekking en van de grootverbruikers en verdieners (van fossiele brandstoffen) een actieve bijdrage en investering vragen.

Ik ben uiteraard bereid om mijn zienswijze toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[3] https://www.sodm.nl/sectoren/gaswinning-groningen#:~:text=Met%20de%20bevingen%20in%20oktober,2022%20reeds%20bereikt%2C%20namelijk%206

[4] https://www.oogtv.nl/2022/06/aantal-aardbevingen-voor-het-derde-jaar-op-rij-hoger-dan-verwacht/

Verzonden: 8/5/2022 4:27:04 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens: [redacted]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023

89892061_7939369_Zienswijze_[redacted]_ontwerp-vaststellingsbesluit_gaswinning_Groningenveld_2022-2023.doc

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

In het ontwerpbesluit wordt een onjuist beeld gegeven van de reële situatie, door formulering als:

'zal de veiligheid in Groningen verbeteren';

'zal de trend doorzetten dat aardbevingen in aantal en magnitude afnemen';

'verschillende maatregelen gen

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

In het ontwerp-vaststellingsbesluit worden veel aspecten en belangen uitvoerig beschreven. In vergelijking met eerdere (ontwerp)vaststellingsbesluiten wordt uitvoerig ingegaan op de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning.

Wij missen informatie over

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Wij zijn door het ontwerpbesluit geraakt in ons belang.

Wij zijn inwoners van Groningen, geworteld in en verbonden met deze regio, én hebben bij herhaling aardbevingsschade in ons huidige huis (en ook in ons vorige huis).

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Wij zijn van mening dat in het vaststellingsbesluit 2022-2023 een spoedige einddatum moet worden vastgelegd.

De laatste gaswinningsbesluiten hielden, afgedwongen door uitspraken van de Raad van State en door maatschappelijke druk, veel meer en nadrukkeli

Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022 – 2023

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?

In het ontwerpbesluit wordt een onjuist beeld gegeven van de reële situatie, door formulering als:
'zal de veiligheid in Groningen verbeteren';
'zal de trend doorzetten dat aardbevingen in aantal en magnitude afnemen';
'verschillende maatregelen genomen om de versterkingsopgave te versnellen';
'veel energie gestoken in de verbetering van procedures rondom schade en versterking';
'er is een interventieteam gestart';
'er wordt gewerkt aam de verbetering van de samenwerking tussen IMG en NCG';
'blijven inzetten op een snelle en ruimhartige schadeafhandeling';
enzovoort.

Dit beeld strookt niet met de realiteit:

- De teller van het totaal aantal gasbevingen in de provincie Groningen staat op **1585**. Deze jarenlange reeks kleinere en grotere bevingen hebben een enorme materiële en immateriële schade veroorzaakt met een onomkeerbare impact op de levens van mensen in het aardbevingsgebied.
- De gasbevingen en de bodemdaling gaan door! Ook in 2021 waren er **74** bevingen (waaronder een zware in Garrelsweer) en halverwege 2022 zijn er **26** gemeten. Dit zijn er meer dan de modellen voorspelden. Het zijn er nog steeds veel en het eind is nog lang niet in zicht!
- De afhandeling van schades en de versterking van woningen en bedrijven is nog steeds ver beneden de maat.
- De gaswinning en de wijze waarop de verantwoordelijke partijen (met name de rijksoverheid en de NAM) zijn omgegaan met de gevolgen hebben nog steeds ontwrichtende effecten op levens van mensen, op buurten en dorpen, op gemeenschappen. Wat de uitkomsten van de parlementaire enquête ook zullen zijn, de sporen van deze tragedie zullen nog vele, vele jaren voelbaar zijn.

Deze realiteit maakt dat het naar onze mening onverantwoord is om de gedupeerden, bevolking nu tóch weer in onzekerheid te laten over de beëindiging van de gaswinning.

Aan argumentaties over reservoirdruk, bodemdaling en seismiciteit wordt de conclusie verbonden dat toekomstige winning niet uitmaakt. Het zou 'niet meer mogelijk (zijn) om met de operationele strategie de bodembeweging en de gevolgen voor omwonenden en gebouwen verder te beperken'. Hoe kan de staatssecretaris dit zo beweren? Temeer omdat het allemaal modelmatige voorspellingen zijn en de gehanteerde modellen niet onomstreden zijn. De conclusie dat toekomstige gaswinning eigenlijk niet van invloed is op de bodemdaling en seismiciteit is niet valide.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

In het ontwerp-vaststellingsbesluit worden veel aspecten en belangen uitvoerig beschreven. In vergelijking met eerdere (ontwerp)vaststellingsbesluiten wordt uitvoerig ingegaan op de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning.
Wij missen informatie over de internationale druk (EU, USA) die achter de schermen is en wordt uitgeoefend om meer gas te winnen uit het Groningenveld.
Wij missen ook de erkenning dat het de regering is geweest die er, door de weigering van toenmalig minister Kamp om tijdig en besluit te nemen, voor heeft gezorgd dat de bouw van de stikstoffabriek in Zuidbroek is vertraagd. Dit zou niet moeten leiden tot een verhoogde winning, maar tot andere maatregelen die niet ten koste gaan van de inwoners van Groningen en Drenthe.

De voorgestelde winning van 2,8 miljard (+ 1,5 miljard) kuub lijkt niet zo veel. Maar de verhoging voor het gasjaar 2021-2022 van 3,9 miljard kuub bij een gemiddelde temperatuur naar 4,5 miljard kuub bij een gemiddelde temperatuur naar 4,5 miljard kuub, ook bij hoge temperatuur in de zachte winter is een teken aan de wand: lager zal het niet worden, hoger is waarschijnlijk.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?

Wij zijn door het ontwerpbesluit geraakt in ons belang.
Wij zijn inwoners van Groningen, geworteld in en verbonden met deze regio, én hebben bij herhaling aardbevingsschade in ons huidige huis (en ook in ons vorige huis).

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Wij zijn van mening dat in het vaststellingsbesluit 2022-2023 een spoedige einddatum moet worden vastgelegd.
De laatste gaswinningsbesluiten hielden, afgedwongen door uitspraken van de Raad van State en door maatschappelijke druk, veel meer en nadrukkelijker rekening met de belangen van de Groninger bevolking. Niet langer werd de 'leveringszekerheid' verabsoluteerd en boven alle andere belangen gesteld. Dit leidde tot het besluit dat de winning uit het Groningenveld wordt afgebouwd en op afzienbare termijn wordt beëindigd.
Nu lijkt het definitieve eind van de gaswinning te worden uitgesteld. Dat kan de staatssecretaris de Groningers niet aandoen!
Het is in onze ogen niet verantwoord om – vanwege de onzekerheid als gevolg van de oorlog die Rusland voert in Oekraïne en andere mogelijk onzekere factoren – toch weer ruimte te laten voor continuering van de winning in de komende jaren, ook al zou het gaan om kortstondige, beperkte winning, 'in uitzonderlijke gevallen', 'als laatste redmiddel'. De voortdurende onzekerheid ontneemt de mensen in Groningen het perspectief op betere tijden. Daar helpen geen lapmiddelen tegen.

Er maar één besluit verantwoord: op korte termijn, dus in het Vastellingsbesluit 2022-2023 zekerheid bieden over een snelle einddatum van de gaswinning uit het Groningenveld. Geen open eindes meer, dus niet 'definitieve sluiting kan in 2023, en als het tegenzit in 2024, gerealiseerd worden'. Dat het moment van definitieve sluiting van het Groningenveld 'met grote stappen dichterbij komt' is een dooddoener zolang we in het ongewisse blijven over de einddatum en de deur voor extra winning open blijft staan. De onzekerheid die dit teweeg brengt, wordt versterkt doordat politici en media veelvuldig speculeren over het doorgaan met de winning van Gronings gas. Onder verwijzing naar de bijzondere omstandigheden wordt een appel gedaan op de inschikkelijkheid en de ruimhartigheid van de mensen in Groningen. Het is de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid om een duidelijke lijn te trekken en de Groningers de zekerheid te bieden waar we naar snakken:
leg het spoedige, volledige en definitieve einde van de gaswinning uit het Groningerveld vast in het vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023.

[redacted]

Verzonden: 8/5/2022 5:52:27 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Particulier
(Mede) namens:
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Kennisgeving ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023

89893928_7939689_Bezwaar_ontwerp-vaststellingsbesluit_gaswinning_Groningenveld_2022_2023.pdf

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Ja, de schadeafhandeling wordt te rooskleurig neergezet.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Diverse.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ja. We willen in Groningen rust, weten waar we aan toe zijn en fatsoenlijk bejegend worden.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Aangedragen in bijlage.

Aan
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 1119200
AC Drachten

Van
[redacted]

Datum 31-07-2022

Betreft
Kennisgeving ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 24 juni 2022 & Ontwerpbesluit DGKE-PDG / 22170064 met onderliggende stukken

Excellentie,

U heeft een uitermate voor de hand liggend ontwerp-vaststellingsbesluit voor de operationele strategie 2022-2023 gepubliceerd. Daarop is echter, omdat U een rooskleurige interpretatie van de situatie in Groningen geeft ter onderbouwing en motivering van uw besluit, wel één en nader aan te merken.

In 2020 zou een Mmax-workshop plaatsvinden in vervolg op de Mmax-workshop van 2016. Deze vond door corona-uitstel echter pas plaats in juni 2022 te Schiphol, aldus Julian Bommer in een noot in Bommer (2002).Hij schrijft:

2 At the time of writing this paper, preparations have been made to reconvene the Groningen Mmax panel for a revised evaluation in light of new data and analysis, in particular with relation to the possibility of earthquakes that rupture from the gas reservoir downwards into the Carboniferous rock; the new evidence will be presented and discussed at a workshop to take place (Covid-19 permitting) in Amsterdam the week after this Mallet-Milne lecture is presented in London.
Blz.129/245 Bommer (2022)

For the initial hazard model prepared in 2015, Mmax was set very conservatively to 6.5, based on the assumption of the reservoir compaction from full depletion of the reservoir being released seismically in a single event. As the influence of this parameter became apparent, it was clear that such a conservative approach could have far-reaching (and unintended) consequences. In order to estimate the distribution of Mmax, and in view of the potential controversy associated with this parameter, NAM commissioned an independent panel of experts to make the assessment, informed by presentations and discussions at a three-day workshop hosted in Amsterdam in March 2016 (Bommer and van Elk 2017). The resulting distribution of Mmax values was shown in Fig. 91, with a peak at magnitude 4.5 but a tail extending out to just above magnitude 7; the expert panel effectively defined events of magnitude greater than 5 as triggered events that would necessarily rupture outside

of the reservoir. Even though the weights assigned to the highest magnitudes in the distribution are small, the uncertainties associated with the ground motions from such scenarios are obviously very large. Indeed, we do not even know what the fault ruptures of such earthquakes would look like: they would presumably initiate inside the reservoir and propagate downwards into the Carboniferous basement. As was noted in Sect. 9.2, the Groningen Mmax distribution will be re-visited in the near future. If the risk calculations were to be performed only for induced earthquakes (therefore not exceeding magnitude 5), the uncertainties would be very considerably smaller given the more modest extrapolation beyond the data and the unparalleled wealth of data available for the Groningen field.
Blz. 196/245 Bommer (2022)

KEM gaf in haar advies van mei 2021 *KEM public SHRA subpanel – 2021 advise to EZK* als A-priority het volgende aan inzake de Mmax:

4. SEISMOLOGICAL SOURCE MODEL (SSM)
4.1 Update of Mmax distribution (TNO Proposal, Priority A)
The KEM subpanel agrees that revisiting the Mmax distribution is a high priority, since the Mmax uncertainty has been demonstrated to have a very high impact on the hazard and risk results, since it is one of the 'older' model components and since here new insights as well as enhanced understanding of the processes may allow to better quantify the uncertainty. The KEM subpanel appreciates the efforts by NAM to conduct an expert workshop on Mmax, now scheduled for the fall of 2021, and we expect that this workshop gives important insights. However, due process is important here, so the subpanel suggests that TNO does not simply copy the workshop outcome as an input to the next public SHRA 2021. Rather, as the owner of the model, TNO should critically and carefully consider the input given, consider alternative opinions possibly not represented at the workshop, check for the impacts and sensitives, consider the constraints from physics-based modelling and suggest an implementation of required changes. This will take several months after the workshop has been conducted, so the subpanel considers it reasonable to update the Mmax in 2022 for the year 2023. The activities in 2021 would thus be to (1) Further investigate the sensitivities as part of 3.3 and KEM-09; (2) Continue to strengthen competence within TNO and collect/evaluate available literature as well as physics-based models; (3) Prepare and actively participate in the NAM workshop; (4) Digest the workshop results and explore potential improvements of the public SHRA model (carried into 2022). Blz. 4/14.

De door KEM bedoelde prioriteiten worden als volgt beschreven:

These criteria emerged from KEM subpanel discussions as used to guide the advice, and they have been presented to TNO, MEA and SSM on March 29, 2021 and refined afterwards. We assign a scoring of 1, 2 or 3 to each of the criteria, with 3 being the most relevant. The subpanel expects that with time the list of prioritization criteria will be further refined.
In addition to the work priorities proposed by TNO, the sub-panel has a proposed additional activity and discussed them with TNO: they are included in our advice.
We have then grouped our prioritization into three classes.

Priority A: *These activities are in our assessment the highest priority and should be addressed in 2021. Activities with 'A' priority typically score highly on several of our prioritization criteria, most noticeably they potentially have a high impact and are achievable within a short time.*

Priority B: *These activities are important but should be addressed if resources allow, or they may be addressed with limited focus and a longer-term time horizon. Sometimes, Activities with 'B' priority may first need to be explored with a limited effort with respect to their impact on risk or depend on feedback from testing.*

Priority C: *The activities should in our assessment not be prioritized for the year 2021, unless new evidence for their relevance emerges.* (Blz. 2/14 *KEM advice to MEA on the development plan of TNO for 2021 for the public, probabilistic seismic hazard and risk assessment instrument for Groningen*)

Dit advies is uiteindelijk dus niet tijdig geïmplementeerd "door uitstel". Dit is een haast onwerkelijk excuus in het licht van het feit, dat digitale ontwikkelingen dusdanig waren in de afgelopen tweeënhalf jaar, dat genoemde Mmax-workshop uiteraard allang plaats had kunnen vinden in 2020 en 2021 per *video conference*. Ook hadden uiteraard de voorbereidende papers openbaar gemaakt kunnen worden en voor peer review tijdig gepubliceerd kunnen worden. Niets van dit alles dat praktisch zeer wel mogelijk was, werd uitgevoerd. Vanuit de aan BBT gestelde eisen is dit laakbaar omdat de mogelijkheid tot tijdige implementatie van de laatste wetenschappelijke inzichten niet tijdig is benut en geïmplementeerd nu dit technisch gezien wel degelijk had gekund. Aardbevingen werden immers al in 2015 door RNN aangemerkt als emissies in ECLI:NL:RBNNE:2015:4811:

9.3.3. De rechtbank overweegt dat het winningsplan voor het Groningenveld inhoudt dat in het kader van een vergunningplichtige inrichting activiteiten plaatsvinden gericht op gaswinning. Zoals ter zitting door verweerder is erkend, zijn de aardbevingen die in de afgelopen jaren in de provincie Groningen hebben plaatsgevonden het gevolg van eerdere gaswinning en is er een reële verwachting dat de gaswinning in het verleden en toekomstige gaswinning tot nieuwe aardbevingen zal leiden. Naar het oordeel van de rechtbank zijn de aardbevingen trillingen die indirect voortkomen uit een diffuse bron in de vergunningplichtige inrichting. Om die reden merkt de rechtbank de aardbevingen aan als emissies in de zin van de Wm.

De aanbevelingen van KEM (en TNO!) onder de A-priorities hadden, zeer zeker ook in dit licht bezien, uiteraard opgevolgd en geïmplementeerd moeten worden. En het enkele feit, dat dit niet is gebeurd, terwijl publicaties en peer reviews in deze voor zover betreffende Mmax, Carboon (en verdere getriggerde aardbevingen) technisch zeer wel mogelijk waren, is vooralsnog weinig vertrouwenwekkend.

Voor enige rust in Groningen is het van groot belang dat dergelijke kennis op tijd en openbaar is en tijdig wordt geïmplementeerd in de TNO-modellentrein, waaraan ik dan nu het volgende citaat uit 1931 toevoeg:

It is not enough that you should understand about applied science in order that your work may increase man's blessings. Concern for the man himself and his fate must always form the chief interest of all technical endeavors; concern for the great unsolved problems of the organization of labor and the distribution of goods in order that the creations of our mind shall be a blessing and not a curse to mankind. Never forget this in the midst of your diagrams and equations.

(ALBERT EINSTEIN, speech at the California Institute of Technology, Pasadena, California, February 16, 1931, as reported in The New York Times, February 17, 1931, p. 6.)

Ik verzoek U dan ook bij deze er voor te zorgen, dat alle kennis, die samenhangt met de Mmax-workshop te Schiphol in juni 2022, vóór publicatie van uw uiteindelijke besluit inzake de Operationele Strategie 2022-2023, openbaar wordt gemaakt en betrokken kan worden bij een juiste afweging inzake dat besluit.

Die kennis is van belang voor zowel de schadecompensatie-trajecten als de versterkingsoperatie. Onderkend dient bovendien te worden dat er vanuit een methodologisch oogpunt door de opzet van

tal van wetenschappelijke en/of semi-wetenschappelijke projecten sprake zal blijven van epistemische onzekerheden, die deels opzettelijk waren. Bommer (2022) zegt daarover o.a.:

In the light of these considerations, the adoption of the SSHAC process (Sect. 6) for the assessment of seismic hazard and risk could be very beneficial. The SSHAC guidelines provide a clear and transparent process through which to conduct hazard and risk assessments, with observation of the process by independent peer reviewers, regulators and other stakeholders. The process also provides a framework for the presentation and discussion of all scientific viewpoints. To date, to my knowledge, there has yet to be a full induced seismic hazard or risk assessment conducted following the SSHAC process. The assessment of Mmax for Groningen followed many of the core SSHAC principles (Bommer and van Elk 2017) but plans to conduct the comprehensive risk assessment for induced earthquakes in Groningen as a SSHAC study were thwarted, as discussed in Sect. 12.4.
Blz.136/245 Bommer (2022)

Niet alleen de zekerheden, ook de onzekerheden moeten worden benoemd, daartoe behorend tevens de rol die P-values hierin kunnen spelen.

U schildert de schadeafhandeling af als een goed lopend traject waarover de burgers grotendeels tevreden zijn. In het gebied echter is, zoals U zeer wel weet door uw bezoeken aan Groningen, de tevredenheid over de schadeafhandeling soms ver te zoeken en wel omdat de schadelijders door IMG worden geconfronteerd met een hoogst bizarre manier van omgaan met het bewijsvermoeden. De Hoge Raad is in haar arrest van 19 juli 2019 ECLI:NL:HR:2019:1278 zeer duidelijk geweest over hoe omgegaan dient te worden met het bewijsvermoeden van art. 6:177a BW. RNN stelde aan de Hoge Raad als prejudiciële vraag het volgende:

5. Hoe ver moet het tegenbewijs gaan om het bewijsvermoeden als bedoeld in art. 6:177a BW te kunnen weerleggen; moet het tegendeel komen vast te staan of kan twijfel zaaien voldoende zijn?

Het antwoord luidde:

De vijfde prejudiciële vraag stelt aan de orde welke eisen gesteld worden aan het tegenbewijs dat moet worden geleverd om het bewijsvermoeden van art. 6:177a BW te weerleggen; moet het tegendeel komen vast te staan of is voldoende dat twijfel is gezaaid over de juistheid van het vermoeden?

Art. 6:177a lid 1 BW bepaalt dat bij fysieke schade aan gebouwen en werken die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade veroorzaakt is door de aanleg of de exploitatie van dat mijnbouwwerk. De Hoge Raad merkt op dat in de onderhavige zaak vaststaat dat is voldaan aan de vereisten voor toepassing van het vermoeden van art. 6:177a lid 1 BW (zie hiervoor in 2.3).

Dit wettelijke bewijsvermoeden beoogt, blijkens de daarop gegeven toelichting van de minister, de positie van de benadeelden te versterken in discussies over het causaal verband tussen de mijnbouwactiviteiten en aardbevingsschade. Het te hulp komen van de benadeelden bij hun bewijsvoering is gerechtvaardigd geacht omdat de fysieke schade aan gebouwen en werken die gemeld wordt in Groningen, in het merendeel van de gevallen daadwerkelijk het gevolg is van bodembeweging door gaswinning.22

Het wetsvoorstel voor de invoering van art. 6:177a lid 1 BW is blijkens een brief van de minister van Economische Zaken aan de voorzitter van de Tweede Kamer gedaan naar aanleiding van de wens van de Tweede Kamer om 'de bewijslast om te keren'.23 Ook bij de behandeling van dit wetsvoorstel in de Eerste Kamer heeft de minister van Economische Zaken het vermoeden van art. 6:177a lid 1 BW herhaaldelijk op een lijn gesteld met 'omkering van de bewijslast' en opgemerkt dat de omkering van de bewijslast "uiteindelijk in de vorm van een bewijsvermoeden wettelijk is ingeregeld". Daarbij heeft hij bovendien verwezen naar voorlichting van de Afdeling Advisering van de Raad van State, waarin het bewijsvermoeden ook gekenschetst is als een omkering van de bewijslast en waarin de Raad van State duidelijk tot uitdrukking brengt dat het risico dat onzeker blijft of bodembeweging de oorzaak is van de schade, bij de exploitant ligt.24 Tot slot komt in de benaming van het wetsvoorstel, en van de uiteindelijke wet, de zinsnede voor: "en wijziging van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de omkering van de bewijslast bij schade binnen het effectgebied van een mijnbouwwerk".

Uit de tekst en de strekking van art. 6:177a lid 1 BW, alsmede uit de hiervoor aangehaalde bedoeling van de wetgever, volgt dat de exploitant het in die bepaling bedoelde vermoeden alleen dan met succes weerlegt, als hij erin slaagt te bewijzen dat de schade niet is veroorzaakt door de aanleg of de exploitatie van het mijnbouwwerk. Daarbij verdient opmerking dat voor bewijs in het burgerlijk procesrecht niet is vereist dat de te bewijzen feiten en omstandigheden onomstotelijk komen vast te staan. Voor bewijs kan volstaan dat de te bewijzen feiten en omstandigheden voldoende aannemelijk worden.

Voor weerlegging van het vermoeden van art. 6:177a lid 1 BW is dus niet voldoende dat de exploitant twijfel zaait over de oorzaak van de schade.

Indien de exploitant niet erin slaagt te bewijzen dat de schade niet is veroorzaakt door de aanleg of de exploitatie van het mijnbouwwerk, draagt hij daarvan het risico. Dat geldt dus ook indien onduidelijk blijft of de schade veroorzaakt is door de aanleg of de exploitatie van het mijnbouwwerk. In die gevallen moet op grond van art. 6:177a lid 1 BW ervan worden uitgegaan dat de schade is veroorzaakt door de aanleg of de exploitatie van het mijnbouwwerk.

Antwoord op vraag 5
Het antwoord op de vijfde prejudiciële vraag luidt dat, indien is voldaan aan de vereisten voor toepassing van het vermoeden van art. 6:177a lid 1 BW, de exploitant dat vermoeden alleen dan met succes weerlegt als hij erin slaagt te bewijzen – waaronder is begrepen voldoende aannemelijk te maken – dat de schade niet is veroorzaakt door de aanleg of de exploitatie van het mijnbouwwerk.

Duidelijke taal en wat doet IMG daarmee? En waarom is er geen overall tevredenheid over de afhandeling van schade in het Groninger gebied?

Terwijl de Hoge Raad in haar arrest van mening was dat het bewijsvermoeden en dus het causale verband in deze moet worden aangenomen en dat als volgt beschrijft (ik herhaal);

Art. 6:177a lid 1 BW bepaalt dat bij fysieke schade aan gebouwen en werken die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade veroorzaakt is door de aanleg of de exploitatie van dat mijnbouwwerk.

draait in opdracht van de landsadvocaat in haar *Praktische Uitwerking Tijdelijke wet Groningen voor Deskundigen Versie 3 1-7-2021* het IMG dit in haar schadeafhandeling om door het causale verband niet eerstens aan te nemen en vervolgens haar deskundigen op te dragen dit uit te sluiten door het aandragen van (andere) autonome oorzaken van de schade. Letterlijk staat in deze leidraad voor deskundigen onder andere:

Indien het bewijsvermoeden van toepassing is op de fysieke schade, dan is daarmee nog niet gezegd dat er sprake is van een causaal verband.

De motivering die de deskundige in zijn adviesrapport geeft moet – om het bewijsvermoeden te weerleggen – dan ook in de eerste plaats voldoende duidelijk een andere oorzaak van de schade aanwijzen, derhalve anders dan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten.

Het IMG baseert zich daarbij op een trillingstool, die wetenschappelijk gezien slechts een zeer beperkte theoretische benadering geeft van de mogelijk door mijnbouw veroorzaakte schade.
In het model dat ten grondslag ligt aan deze trillingstool wordt de site specific response niet beschouwd, terwijl nu juist daarin de grootte van de door mijnbouwexploitatie ontstane schade in Groningen is gelegen. Er is dus sprake van een ernstige wetenschappelijke bias in deze op basis waarvan een proces van technificatie van het schadeafhandelingsproces is ingezet, waarbij de ingehuurde deskundigen exact de leidraad van de landsadvocaat en het IMG volgen, waartegen tal van schadelijders in protest gaan via bezwaar en beroep om vervolgens aan het eind van deze bizarre en vaak uitputtende rit bij RNN en/of de Raad van State zichzelf tegenover dezelfde landsadvocaat te vinden. In strijd met artikel 6 EVRM is er dus sprake van een geconstrueerde inequality of arms.

Over de trillingstool zegt de *Praktische Uitwerking Tijdelijke wet Groningen voor Deskundigen Versie 3 1-7-2021:*

De trillingstool is daarnaast bruikbaar om te bepalen of het aannemelijk is dat een schade waarvoor een autonome oorzaak bestaat toch is ontstaan of verergerd door trillingen door aardbevingen.

Dit is aanvullend op of er een autonome oorzaak voor de schade bestaat.
Het bewijsvermoeden is weerlegd wanneer er een autonome oorzaak voor de schade bestaat en het niet aannemelijk is dat de schade in kwestie is ontstaan of verergerd door trillingen door aardbevingen. Hiervoor is al op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten beschreven hoe de uitslagen van de trillingstool daarbij dienen te worden geïnterpreteerd.

Het gebruikte rekenmodel is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek van Bommer e.a. uit 2019, welk model het panel van deskundigen had geadviseerd te gebruiken.1 Het rekenmodel heeft – eenvoudig gezegd – tot doel om een voorspelling te doen van de maximale trillingssterkte die als gevolg van één specifieke beving kan zijn opgetreden op een specifieke locatie.
Deze modelmatige benadering is noodzakelijk, omdat er uiteraard niet op alle locaties trillingsensoren aanwezig zijn. Het model zorgt er in de eerste plaats voor dat de waarden die wél zijn gemeten door het sensornetwerk van het KNMI, worden geëxtrapoleerd naar andere specifieke locaties.

Bij een dergelijke extrapolatie moet uiteraard een – aanzienlijk – aantal aannames worden gedaan. Dat kan op verschillende manieren. Het panel van deskundigen heeft in dat verband geadviseerd om een rekenmodel te hanteren met een overschrijdingskans van de trillingssterkte van (slechts) 1%. Anders gezegd: de kans dat de trilling die zich op een locatie in de werkelijkheid heeft voorgedaan groter is dan de berekende trilling, is daarmee zeer klein. Dit wordt bereikt door alle onzekerheden te elimineren op een manier waardoor de trillingssterkte niet kan worden onderschat.

Zo elimineert het model bijvoorbeeld de effecten van verschillen in de bodemsamenstelling per gebied (bijv. veen/zand/etc.). In de werkelijkheid heeft de bodemsamenstelling wél effect op de mate waarin een trilling wordt doorgegeven. Het feit dat deze omstandigheid wordt geëlimineerd, is één van de verklaringen voor het feit dat het gebied met een trillingssterke van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 1% gewerkt bepaald kan worden met een perfecte cirkel uit het epicentrum; dat zou niet mogelijk zijn indien dergelijke onzekerheden niet zouden zijn geëlimineerd, maar geprobeerd zou zijn om een aanname te doen omtrent het effect van die onzekerheden op de werkelijke trillingssterkte.

De eliminatie van dit soort onzekerheden leidt tot een theoretische benadering van de maximale trillingssterkte op een specifieke locatie. Daarbij staat op voorhand vast dat deze trillingssterkte in het overgrote deel van de gevallen in de praktijk kleiner zal zijn geweest dan uit het theoretisch model volgt, maar tegelijkertijd wordt voorkomen dat de trillingsterkte in de praktijk hoger geweest zou kunnen zijn dan uit het model volgt. Deze benadering sterkt derhalve tot bescherming van degenen die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, nu de onzekerheden in hun voordeel worden geëlimineerd.

De trillingtool maakt het vervolgens mogelijk om op per specifieke locatie te bepalen welke maximale trillingssterkte in theorie kan zijn opgetreden als gevolg van een specifieke aardbeving.

In een recent bij IMG gepubliceerd Wob-besluit worden de door IMG gebezigde omgang met het bewijsvermoeden in combinatie met de trillingstool als volgt gecombineerd:

Uitgangspunt blijft het toepassen van het bewijsvermoeden: een andere autonome oorzaak. Trillingssnelheden als ondersteunend bewijs.

Net zoals Bommer heel goed weet dat de site specific response per locatie van invloed kan zijn op de PGV, weet IMG dat. Bommer is in zijn laatste rapport daar helder over, hoewel hij voor zijn rapport in 2019 juist afzag van die site specific response, iets dat overigens breed werd aangedragen bij de Hoge Raad in het kader van de epistemische onzekerheden met betrekking tot het Groningenveld. Hij zegt daarover met betrekking tot een Hand-aan-de-kraan-model voor onconventionele productie:

The peak ground velocity (PGV) is the most widely used parameter, since it can serve as a useful indicator of both perceptibility of the motion to people and of the potential for damage to buildings. However, challenges arise with this parameter since the value of PGV will vary from one location to another, and therefore its use would require the installation of strong-motion instruments at several locations around the injection well, ideally including the locations of exposed buildings.
Blz. 140/245 Bommer (2022)

Overigens was al aan het eind van de vorige eeuw en begin van deze eeuw ruimschoots bekend, dat er gebieden in Nederland waren, waaronder Groningen, die extreme last van de site specific response konden hebben zo blijkt onder andere uit *Voorspelling van de opslingering van trillingen bij aardbevingen. Geotechniek 2001, nr. 2, p47 Crook, Th. de, Wassing, B. (2001)*:

Conclusies

De schade die een aardbeving veroorzaakt is niet alleen afhankelijk van de lokale magnitude, de afstand tot het epicentrum van de aardbeving, de duur van de beving en de voortplanting en demping van golven in de diepere ondergrond, maar wordt in sterke mate bepaald door locatie-specifieke, ondiepe geologische omstandigheden. Bij een ongunstige samenstelling van de ondiepe ondergrond kan bij bepaalde frequenties een sterke amplificatie van trillingen optreden. Schade aan constructies is met name waarschijnlijk als de frequenties waarbij amplificatie optreedt in de buurt liggen van de eigenfrequenties van deze constructies. Deze amplificaties kunnen worden gemodelleerd in het programma Shake. Uit de eerste resultaten van dit onderzoek blijkt dat het programma Shake betrouwbare amplificaties voorspelt, mits de grondparameters nauwkeurig bekend zijn.

Op basis van de conclusies van genoemd onderzoek is vervolgens in opdracht van Rijkswaterstaat een onderzoek gedaan naar de invloed van aardbevingen op overstromingsrisico's, specifiek voor de "aardbevingsgebieden" Limburg, Alkmaar/Bergen en Groningen, waarvan ik U even wat citaten meegeef:

De uitwerking van een aardbeving op een waterkering worden deels bepaald door de effecten die de aardbeving heeft op de ondiepe ondergrond. Deze effecten zijn tweeledig:
De beving kan worden gedempt of versterkt ("opslingering") door de ondiepe ondergrond als gevolg van de verschillen in seismische impedantie van deze lagen.
De beving kan verweking ("liquefaction") van matig tot losgepakte zand- en siltlagen veroorzaken, waardoor de draagkracht van de grond waarop de waterkering ligt afneemt.
De opbouw van de ondergrond speelt dus een belangrijke rol en zal aan het einde van dit hoofdstuk aan de orde komen.

4.2 Demping en opslingering

In een sedimentpakket dat bestaat uit naar boven toe gelijkmatig afnemende seismische snelheden en dempingsratio's zal de uit de ondergrond komende trilling normaal gesproken worden gedempt. Uit waarnemingen bij aardbevingen is echter geconstateerd dat bij bepaalde grondopbouw versterking, opslingering van de amplitude kan voorkomen. Dergelijke waarnemingen zijn in Nederland zeldzaam en in enkele gevallen is hier ook aan gerekend (De Crook en Wassing, 2001 en De Bie, 2001).
Opslingering vindt plaats wanneer er sprake is van grote impedantieverschillen in de lagen waar doorheen zich de trilling voortplant. Dit kan ook wel uitgedrukt worden in de verschillen in schuifgolfsnelheid. Zo'n situatie doet zich in Nederland voor waar een slap holoceen pakket ligt op een dichte, stijve laag Pleistoceen. Deze gebieden zijn in Figuur 4.1 weergegeven.

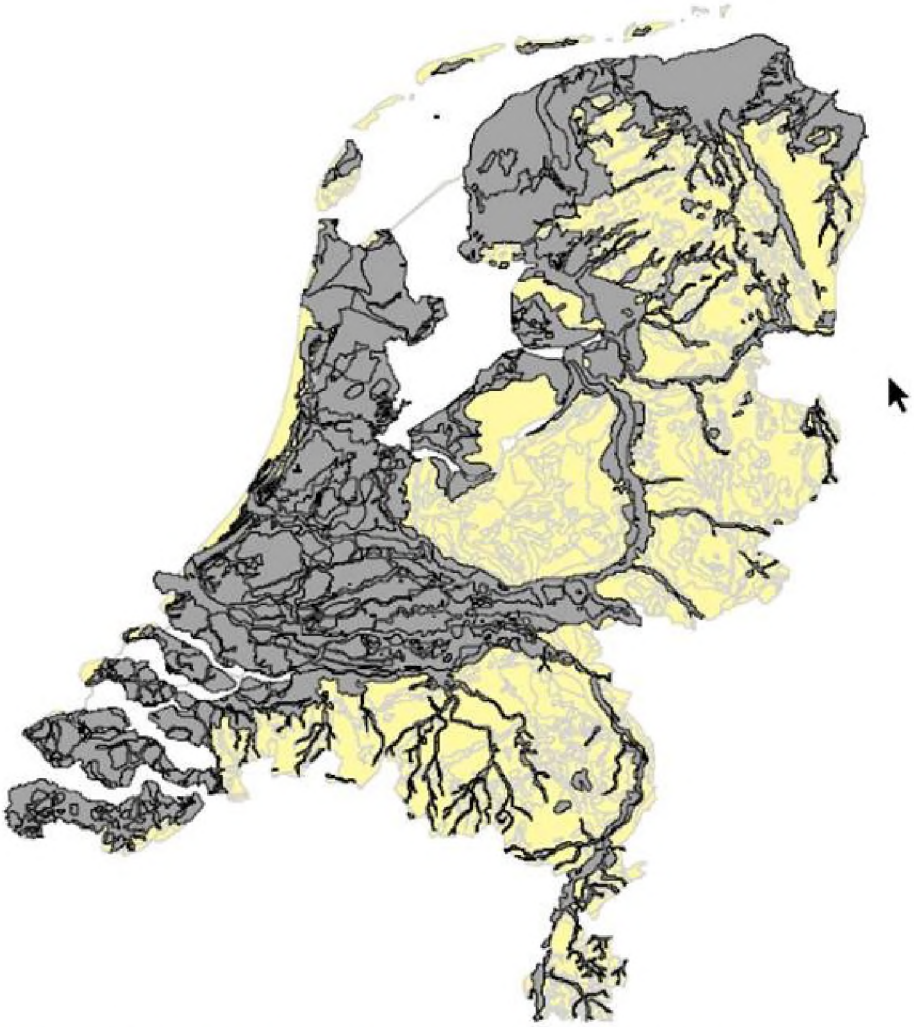

Figuur 4.1 Gebieden met slappe holocene grond liggend op vaste pleistocene ondergrond

De opslingering wordt weergegeven in de vorm van een multiplicatiefactor. Een benadering voor de opslingeringsfactor voor grotere bevingen wordt gegeven in het Department of Defense Handbook MIL-HDBK-1007/3 (USA-DOD, 1997), waarin de amplificatiefactor uitgezet is tegen de uit de PSHA (Probabilistic Seismic Hazard Analysis, zie 3.3) gevonden Peak Ground Acceleration (zie figuur 4.2). De amplificatiefactor is dan het lokale effect van de slappe bovenlaag. Uit de figuur kan de conclusie worden getrokken dat voor lagere PGA-waarden de amplificatiefactor aanzienlijk op kan lopen. Bij versnellingen groter dan 0,4g kan gesteld worden dat de slappe grond mechanisch bezwijkt zodat uitgegaan kan worden van een factor gelijk aan 1 (Idriss, 1990)

De Crook en Wassing hebben de opslingering door een 4 m dikke veenlaag aan het maaiveld gemodelleerd met SHAKE, na ijking van het model aan een waargenomen beving in het seismometerstation Zuidlaarderveen. De gemeten bronversnelling was hier lager dan 0,1 g.

De gemiddelde berekende amplificatiefactor in het model met de veenlaag was hier 5, echter voor bepaalde frequenties werd een aanzienlijk hogere amplificatiefactor gevonden (10-30). Er moet dus rekening gehouden worden met een frequentieafhankelijkheid.
De Bie heeft eveneens een modellering in SHAKE uitgevoerd voor het profiel onder de Maasdijk, dat voornamelijk uit losgepakt zand bestaat. Hier is een amplificatiefactor van 2 gevonden, bij een uit de dempingsvergelijkingen afgeleide maximum versnelling van 0,12 g.

Blz. 33&34/57

Op grond van de definities 1-4 en de verspreiding van de formaties in de ondergrond van Nederland kan geconcludeerd worden dat er in het gebied van de grote rivieren, maar ook in de beekdalen gebieden zijn waar aan de voorwaarden voor opslingering en/of verweking, een slappe holocene laag op een stijve pleistocene of oudere ondergrond, wordt voldaan. In het gebied in de directe omgeving van de Roerdalslenk komt deze situatie met name voor in opgevulde geulen. Ten westen van Nijmegen wordt het voorkomen van deze situatie frequenter. Naar het westen toe wordt tevens de dikte van het holoceen pakket groter. In de gebieden in Noord-Nederland, waar zich de gasgerelateerde bevingen voordoen komen deze situaties eveneens voor.

Verweking kan mogelijk lokaal optreden in ondiep gelegen rivierduinen (definitie 5), maar ook zandige geulopvullingen kunnen aan de voorwaarden voldoen.

4.5 Conclusies

In het rivierengebied en de gebieden met holocene mariene afzettingen komen situaties voor waar aan de voorwaarden voor opslingering en/of verweking wordt voldaan. Er bestaat momenteel geen kaart waarop de bovengenoemde situaties zijn weergegeven. Aangezien het optreden van schade aan waterkeringen door deze effecten een lokaal fenomeen is, namelijk waar de combinatie van inkomende versnelling en waterkering op ongunstige grondslag hiertoe aanleiding geeft, wordt voorgesteld om lokaal onderzoek te doen naar het voorkomen van deze combinaties en de uit de empirische en generieke rekenregels getrokken conclusies te verifiëren met modelberekeningen van deze geïdentificeerde locaties.

Blz. 39/57 *Invloed van aardbevingen op overstromingsrisico's,* H.J.Verheij et al, december 2002

Dit alles beschouwend kan gesteld worden dat er door IMG niet in de geest van het arrest van de Hoge Raad wordt gehandeld met betrekking tot het bewijsvermoeden. Evenmin wordt gehandeld op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten. Het IMG loopt wetenschappelijk gezien

hopeloos achter zelfs. In combinatie met de zorgvuldig geconstrueerde technificatie van het schadeafhandelingsproces en de inequality of arms door de landsadvocaat en IMG gezamenlijk heeft deze gang van zaken een zeer negatieve impact op het gebied en de gezondheid van de Groningers. Met alle gevolgen van dien voor een bij velen gebroken vertrouwen.

Naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad, zoals genoemd, stelde het lid Beckerman Kamervragen aan uw voorganger de heer Wiebes, die hier op 27 augustus 2019 op antwoordde. De antwoorden zijn weliswaar van het web verdwenen en voeg ik daarom toe aan dit bezwaar: het zou verstandig zijn te bezien of en in hoeverre de door hem gedane toezeggingen in zijn antwoorden zijn nageleefd. U kunt Postmes en zijn team nalezen op de effecten van het niet nakomen van die gedane toezeggingen. De Groningers zijn namelijk sindsdien helemaal niet ontlast en ontzorgd.

Tevens wil ik er even op wijzen dat uw voorganger de heer Wiebes een fout maakte in zijn antwoord op vraag 9, omdat het door hem genoemde advies van de Raad van State van een eerdere datum was dan het arrest van de Hoge Raad van 19 juli 2019:

Kenmerk
W18.18.0384/IV
Datum aanhangig
11 december 2018
Datum vastgesteld
8 mei 2019
Datum advies
9 mei 2019
Datum publicatie
8 juli 2019
Vindplaats
Kamerstukken II 2018/19, 35250, nr. 4
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35250-4.html

De Raad van State schreef in haar Advies:

Gezien de aard en ernst van de problematiek, de onvrede over de tot dan toe bereikte resultaten en de hierdoor veroorzaakte spanning bij de Groningse bevolking, acht de Afdeling de beslissing die in maart 2018 is genomen om naast de civielrechtelijke schadeafhandeling door de NAM de mogelijkheid te bieden om een schadevergoeding te verkrijgen bij de Tijdelijke Commissie uitzonderlijk, maar verantwoord. Dit geldt daarmee ook voor het voorstel om de positie en taak van de Tijdelijke Commissie thans wettelijk te verankeren door de instelling van het Instituut. Daarbij is niet in het minst van belang dat de Staat als mede-exploitant van Energiebeheer Nederland een belangrijke positie heeft bij de gaswinning en de Minister van Economische Zaken en Klimaat verantwoordelijk is voor het bepalen van het niveau van de gaswinning, en daarmee verantwoordelijkheid draagt voor de gevolgen van mijnbouwactiviteiten in Nederland. Hoewel het overnemen van de schadeafhandeling door de overheid niet zonder meer tot een keuze voor een bestuursrechtelijke afdoening noopt, en bovendien gekozen wordt voor het instellen van een zelfstandig bestuursorgaan (het Instituut) dat besluiten neemt waartegen de reguliere bestuursrechtelijke rechtsbescherming openstaat (bezwaar, beroep en hoger beroep), acht de Afdeling deze uitzonderlijke stap in dit bijzondere geval verdedigbaar. Dat de schadeoorzaak naar zijn aard civielrechtelijk is, is

daarbij geen beletsel. Artikel 112, eerste lid, van de Grondwet bepaalt dat de berechting van geschillen over burgerlijke rechten en over schuldvorderingen is opgedragen aan de rechterlijke macht. Het tweede lid bepaalt dat de berechting van geschillen die niet uit burgerlijke rechtsbetrekkingen zijn ontstaan bij wet kan worden opgedragen aan gerechten die niet behoren tot de rechterlijke macht. Het is vaste jurisprudentie van de bestuursrechter dat een geschil een bestuursrechtelijk karakter krijgt zodra de overheid meent dat er voor haar een taak is weggelegd, en er om die reden een publiekrechtelijke schaderegeling wordt vastgesteld op basis waarvan middelen worden verstrekt die in hoofdzaak uit publieke middelen worden gefinancierd. Daarmee betreft het geschillen die niet uit burgerlijke rechtsbetrekkingen zijn ontstaan, zodat toedeling aan een ander gerecht dat niet tot de rechterlijke macht behoort is toegestaan. Blz. 5/13 Advies Raad van State en Nader Rapport Tijdelijke Wet Groningen

Aangezien EBN in het arrest van de Hoge Raad werd aangemerkt als exploitant, die voor 100% in handen van de Staat is, is er wel degelijk sprake van geschillen die uit burgerlijke rechtsbetrekkingen zijn ontstaan, zodat toedeling aan een ander gerecht dat niet tot de rechterlijke macht behoort niet is toegestaan. Diverse rechtsgeleerden hebben zich in het recente verleden bij het ontstaan van de TWG en oprichten van IMG over gebogen. De vraag zou niet alleen moeten zijn: had na het arrest van de Hoge Raad de strijd met artikel 112, tweede lid GW in deze niet nogmaals onder de loep genomen moeten worden door de Raad van State, maar tevens: hoe verhoudt zich dit tot art. 6 EVRM en full jurisdiction? De staat was van mening, dat de geschillen niet ontstaan waren uit een burgerlijke rechtsbetrekking, maar uit hoofde van een publiek belang door de overheid, dewelke uitleg niet gepaard ging met enige opmerking over het feit dat in de bovenste honderd meter onder maaiveld de effecten van de gepleegde mijnbouw niet strookten met de uitleg van de mijnbouw-gedoogplicht, nu er al jaren tot in de huizen schade is.

Dit gegeven zou ik graag nog even in verband willen brengen met het volgende: zowel in het laatste rapport van Bommer als in het laatste rapport van Muntendam-Bos wordt gesproken over de schade als zijnde light non-structural damage. Dit alles is gebaseerd op de databases van NAM, die hiervoor beschikbaar zijn voor de wetenschappers. Er heeft zich wel degelijk ook structurele schade voorgedaan. Wat dacht U van het doorscheuren van brandmuren in boerderijen bijvoorbeeld? Nooit is in kaart gebracht bij hoeveel boerderijen en waar dit was gebeurd en nooit is fatsoenlijk onderzoek gedaan naar het waarom hiervan. Het antwoord is niet zo ingewikkeld: veel boerderijen zijn gebouwd op oudere borgterreinen/huiswierden van voor de grote Groningse overstromingen. Na die overstromingen moesten oudere borgen/boerderijen worden afgebroken en werden die doorgaans vervangen op dezelfde fundering door nieuwere boerderijen. Deels zijn dit overigens archeologische Rijksmonumenten en in kaart gebracht in bestemmingsplannen. Dat betekent dat voor deze gebouwen dezelfde parameters zouden moeten worden gebruikt als voor gebouwen op of vlak naast wierden. Tevens moet dergelijke structurele schade in kaart worden gebracht en onderdeel worden van de openbare data, zodat daar door wetenschappers mee kan worden gewerkt en de wetenschappelijke bias uit de rapporten van mensen als Bommer en Muntendam-Bos kan verdwijnen. Met wetenschappelijke bias schiet niemand in de wereld immers wat op.

Inmiddels zitten de opslagen redelijk goed vol en heeft Putin met Schröder besproken dat Nordstream II 27,5 Miljard Nm3 zou kunnen leveren, heeft Gasunie gezorgd voor een ruime voorraad LNG en lijkt de leverinsgzekerheid op orde nu U daarbovenop nog een herevaluatie op het Groningenveld heeft losgelaten van 4,6 Miljard Nm3 en moeten we in Groningen maar afwachten waar we verder nog mee geconfronteerd zullen worden.

Het wordt tijd dat de wetenschappelijke programma's zoals uitgerold verder worden ontwikkeld en niet blijven steken in theoretische benaderingen van de werkelijkheid, de bias eruit wordt gehaald en benoemd en de schadeafhandeling gebaseerd wordt op de laatste wetenschappelijke kennis en het uitvoeren van het arrest van de Hoge Raad van 19 juli 2019.

Verzonden: 8/10/2022 12:30:47 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam:
Tussenvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 100
Postcode: 9350 AC
Woonplaats: Leek
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Westerkwartier

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Gemeente
Westerkwartier

AANTEKENEN
Bureau Energieprojecten Inspraakpunt
Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Contactpersoon
J.Pennekamp

Kenmerk
196988906

Datum
2 augustus 2022

Onderwerp
Zienswijze ten behoeve van het ontwerpbesluit Groningenveld 2022-2023

Beste heer of mevrouw,

Bijgevoegd delen wij met jullie onze zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit voor de winning uit het Groningenveld in het aankomende gasjaar. Graag zie ik een ontvangstbevestiging tegemoet.

Bel of mail gerust als u vragen heeft
U kunt contact opnemen met [redacted]. U bereikt hem via [redacted] Of u stuurt een e-mail naar jochem[redacted]l. Belt u ons? Houd dan deze brief bij de hand. Mailt u ons? Noem dan in uw e-mail het kenmerk van deze brief: 196988906

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,
Beleidsmedewerker Duurzaamheid,

[redacted]

[redacted]

Postadres
Postbus 100
9350 AC Leek

Contact
Telefoon 14 0594
info@westerkwartier.nl
www.westerkwartier.nl

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Gemeente Westerkwartier

21 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding 4
1.1 Leeswijzer 4
2. Leveringszekerheid 5
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen 5
3.1 Aanvullende SDRA nodig 5
3.2 Modelinstellingen TNO 5
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 6
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 7
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 7
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 7
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 8
3.8 Regelruimte voor de NCG 8
4. Afhandeling schade 9
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 9
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 10
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 10
4.4. Realiseer één schadeloket 10
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 11
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 11
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 13

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het college van Burgemeester & Wethouders van de Gemeente Westerkwartier

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4. Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen.. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/10/2022 12:33:54 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 93
Postcode: 9460 AB
Woonplaats: Gieten
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Aa en Hunze

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

gemeente Aa en Hunze

Postadres
Postbus 93
9460 AB Gieten

Bezoekadres
Spiekersteeg 1, Gieten
Tel: 14 0592
www.aaenhunze.nl
gemeente@aaenhunze.nl

Volg ons op
twitter.com/aaenhunze
facebook.com/aaenhunze

De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
[redacted]
voor deze [redacted]
Postbus 20.401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp	:	Zienswijze operationele strategie Groningengasveld 2022-2023.			**Gieten,** 2 augustus 2022		
No.	:	323397	**Behandeld door**	: [redacted]	**Uw brief van**	:	-
Bijlagen	:	-	**Doorkiesnummer**	: [redacted]	**Uw kenmerk**	:	DGKE-PDG / 22170064

Geachte [redacted]

Op 25 juni 2022 publiceerde u het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023. Voor dit besluit vroeg u ons op 13 april 2022 om advies. Met de publicatie van het ontwerp vaststellingsbesluit worden wij nu in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen.

In ons advies van 18 mei (no. 323397) hebben wij u gevraagd in uw besluit mee te wegen dat de schadeafhandeling voor een aanzienlijk deel van de inwoners nog niet effectief, ruimhartig of rechtvaardig is. Inwoners in Aa en Hunze ondervinden zowel schade door gaswinning uit het Groningenveld als schade door andere mijnbouwactiviteiten (zoals zoutwinning). Deze inwoners worden geconfronteerd met twee schadeloketten met een verschillend juridische kader en werkwijze. Dit doet geen recht aan de situatie van onze inwoners. Dit is onwenselijk en niet goed uit te leggen. Daarom hebben wij er bij u op aangedrongen om schade voor deze inwoners onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen en het IMG de bevoegdheid te geven deze schade af te handelen. En daarmee te zorgen voor een ruimhartige, onafhankelijke en rechtvaardige schade-afhandeling voor onze inwoners ongeacht de aard en locatie van de mijnbouwactiviteiten.

Ook de Mijnraad geeft in haar advies van 10 juni 2022 aan dat in sommige gebieden schade door gaswinning uit het Groningenveld moeilijk te onderscheiden is van schade door gaswinning uit andere, nabije velden, of van schade door zoutwinning. De Mijnraad adviseert u dan ook in deze gevallen de schadeafhandeling zoveel mogelijk te harmoniseren en garant te staan voor schadevergoeding in situaties waar meerdere mijnbouwactiviteiten samenkomen in een gebied, en er discussie is over aansprakelijkheid tussen partijen.

In het ontwerp-vaststellingsbesluit onderschrijft u dat gedupeerden met schade door gas-, olie of zoutwinning ontzorgd moeten worden. U stelt dat, als gasvelden en -opslagen binnen het effectgebied van Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) liggen, er overlap is en dat IMG en de Commissie Mijnbouwschade (CM) hun werkwijze op elkaar hebben afgestemd. Als blijkt dat de schade niet het gevolg is van het Groningenveld of gasopslag Norg, maar mogelijk wel van kleine velden, dan kan CM onderzoek doen naar de oorzaak en omvang van de schade. Mocht de schade het gevolg zijn van meerdere (mijnbouw)activiteiten, dan zal CM in haar advies duiden welk deel van

de schade toe te rekenen is aan welk mijnbouwbedrijf. Daarmee is volgens u een algemene garantstelling voor schade van de overheid niet nodig.

Bovenstaande komt echter niet overeen met de ervaringen uit de praktijk. Onze ervaring is dat schademeldingen als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten niet goed en niet adequaat worden afgehandeld. Inwoners worden bij een combinatie van schade-oorzaken nog steeds geconfronteerd met verschillende regelingen bij verschillende instanties op basis van verschillende kaders. Dit doet geen recht aan de situatie van inwoners.

Tijdens een informerende bijeenkomst voor de raad en inwoners van Aa en Hunze op 9 juni jl., waar de IMG en het CM een toelichting gaven op hun werkwijze en schadeafhandeling, werd dit beeld nogmaals bevestigd.

Verder blijkt dat de CM tot nu toe voor alle schademeldingen van inwoners uit de gemeente Aa en Hunze met schade als gevolg van (gestapelde) mijnbouwactiviteiten heeft beoordeeld, dat de ontstane schades in geen van de gevallen zijn veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van mijnbouw. Daarnaast blijkt dat de CM niet bevoegd is om een schademelding te behandelen, wanneer de schademelding meer dan twaalf maanden na het tijdstip van de geïnduceerde beving is ingediend. Ons inziens getuigt dit niet van een ruimhartige en rechtvaardige schadeafhandeling!

Daarom, zoals ook de Staatstoezicht op de Mijnen eerder heeft betoogd, rechtvaardigt de stapeling van mijnbouwactiviteiten in deze regio de toepassing van uitbreiding van het wettelijk bewijsvermoeden.

Wij vinden dan ook dat u moet zorgen voor een rechtvaardige en gelijkwaardige schadeafhandeling voor inwoners die naast de gaswinning uit het Groningenveld en opslag Norg ook te maken hebben met andere mijnbouwactiviteiten, zoals kleine gasvelden of zoutwinning.

Daarnaast hebben wij u op 18 mei jl. opnieuw gevraagd één landelijk loket mijnbouwschade in te richten en het begrip ‘ontzorgen van de inwoner’ op zodanige wijze in te vullen dat er materieel sprake is van gelijke rechtsbedeling voor onze inwoners. In uw besluit geeft u aan dat de Tweede Kamer een motie heeft aangenomen die oproept een gesprek te organiseren tussen CM en IMG om de samenwerking te bespreken en de één-loketgedachte ook tussen de organisaties uit te werken. U geeft aan dat hier momenteel invulling aan wordt gegeven.

Wij vinden dat u moet zorgen dat er haast wordt gemaakt met de invulling van één landelijk loket mijnbouwschade, zodat inwoners worden ontzorgd en er materieel sprake is van gelijke rechtsbedeling voor onze inwoners.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan onze gemeenteraad

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

[redacted]

[redacted]

secretaris

[redacted]

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester

Verzonden: 8/10/2022 12:41:25 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted].
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
(Mede) namens: [redacted]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Gaswinning Groningen

Postbus 111

9200 AC Drachten

[redacted]

Siddeburen, 3 augustus, 2022

Betreft ; reactie op de kennisgeving ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022 - 2023 van de Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Geachte heer, mevrouw.

Zoals reeds is vastgesteld is het huidige ontwerp besluit te voldoen aan de verplichtingen voortvloeiend uit het verdrag.

Het beginsel van effectieve rechtsbescherming is door het Hof van Justitie als een algemeen beginsel van het Unierecht omschreven. Het hof heeft bepaald dat lidstaten verantwoordelijk zijn voor de verwezenlijking van de doelstellen uit de door de Europese Unie opgelegd richtlijnen. Met als gevolg dat betrokken een beroep kunnen doen bij de nationale rechter ten behoeve van de aan hun erkend rechten uit het Europese recht. Het hof overwoog in het arrest Heylens een doeltreffende rechtsbescherming noodzaak is om te waarborgen tegen inbreuk van fundamentele rechten.

Daarmede moeten betrokkenen, zoals onder getekenden tegen dergelijk inbreuken, zoals de invloed van deze ontwerp besluit op de hedendaagse leven,kunnen verdedigen. Wij mogen van de staatsecretaris verlangen ons de mogelijkheid te bieden om met volledige kennis van zaken te beslissen of wij ons tot de rechter wenden

Een basiscomponent van effectieve rechtsbescherming is de doeltreffend rechtsvoorziening en daarmede behoren tevens de bestuurlijke procedures. Het brengt met zich mee dat nationale bepalingen niet mogen leiden tot het onmogelijke of uiterst moeilijk maken van aanspraken die wij belanghebbende aan het Unierecht kunnnen ontlenen. (doeltreffendheid beginsel)

Naast het beginsel van effectieve rechtsbescherming en het beginsel van doeltreffendheid staat het verdrag van Aarhus met de daarbij behorende richtlijnen. Het verdrag van Aarhus verleent toegang tot milieu-informatie van de overheid, de inspraak in de besluitvorming inzake milieu zaken en de toegang tot de rechter.

De werking van het verdrag is gebaseerd op twee beginselen. Het eerste beginsel bepaalt dat het "betrokken publiek"een redelijk termijn krijgt om zich te laten informeren, zich gedurende de besluitvorming doeltreffend te kunnen voorbereiden en aan deze besluitvorming te kunnen deelnemen. Het tweede beginsel is gericht op het huidige moment van de bestuurlijke procedure, namelijk de reactie op het ontwerp besluit, daarmee bedoeld de inspraak procedure tegen de besluitvorming. Het moet voor het betrokken publiek mogelijk zijn om het besluit een daadwerkelijk wending te geven. Hierin is de toegang tot de rechter op grond van artikel negen van het verdrag van belang. Artikel 11 van richtlijn 2011/92 en artikel 2010/75 zijn een implementatie van artikel 9 van het verdrag. Deze artikelen bevatten dezelfde tekst als artikel 9 van het Aarhus verdrag.

Uitzondering hierop is, dat de middelen, die door individuele personen ter onderbouwing van hun beroep worden aangevoerd, niet worden beperkt.

Gezien het huidige ontwerpbesluit een aantal gebreken toont, ten aanzien van het volledigheid dient de staatssecretaris de gebreken te herstellen en wederom een nieuwe ontwerp besluit te inzage aanbieden.

De staatssecretaris geeft in het besluit niet weer hoe de balans is tussen de commerciële ontwikkelen van de leden van het Gasgebouw en de verplichting voortvloeien uit de heersende wetgeving. De staatsecretaris dient uitleg te geven hoe LNG gas , de gaswinning uit het Groningenveld beïnvloed. En op welke wijze de commerciële activiteiten van de leden van Gasgebouw de gaswinning beïnvloeden.

De commerciële activiteiten, worden omschreven in het besluit als solidariteit met Europa. Doch zijn er geen Europese verplichtingen die de staatssecretaris er toe dwingen.

De staatsecretaris geeft geen motivatie op welke wijze de huidige inrichting van het operationele plan invulling geeft aan het "niet meer dan nodig principe". Er worden geen meerdere optie benoemd in het besluit.

Tevens vult de staatssecretaris de hoeveelheden aan, buiten de technische aspect van een mijnbouwwerk. Het geen de staatssecretaris omschreven heeft in de brief naar de Nam.

Onduidelijk is de noodzaak tot continueren van de gaswinning, gezien de staatssecretaris ook een aantal tijdens het productiejaar weer wil opstarten.

De noodzaak van opslag Grijpskerk is niet gemotiveerd, en dient gemotiveerd te zijn.

Nu in augustus de stikstoffabriek operationeel is dient het meegenomen te worden in het besluit. De staatssecretaris mag een eventuele falen van de fabriek niet mee nemen is de gaswinning. Zonder enige motivatie van een kansberekening van het falen, gebaseerd op traceerbare feiten. De staatsecretaris dient het mee te nemen in de verplichting betreffende de tempo van afbouw.

De staatsecretaris dient te motiveren de noodzaak van nieuwe wetgeving. En waarop het principe niet meer dan nodig is net meer volstaat om de gaswinning te beeindigen. De minister gaf in voorgaande ontwerpbesluit dat de gaswinning werd beindigd zodra de stikstof fabriek operationeel is

De veiligheid berekening van versteviging wijkt af van de veiligheidsberekening van de hoeveelheden "noodzakelijk voor waakvlam formule". Deze tweevoud in berekening dient gemotiveerd te worden.

Het besluit geeft geen motivatie aan de toekomstige schenden van het beginsel "De vervuiler betaalt" Daarmede doelend op de 7 de Nitraatrichtlijn en het toestaan tot verruiming van de productie van productie water en verruiming van de industriële emissie van de mijnbouwwerken (Nox besluiten). Nu de ommekeer van bewijslast vastligt op het schadelijke effecten van een mijnbouwwerk dient de staatsecretaris uitleg te geven hoe schadelijke effecten van een mijnbouwwerk zich ontwikkelen.

De staatsecretaris dient de motiveren de kaders van de term van leveringszekerheid, en vanuit deze kaders de technische toekomst perspectief te schetsen. Gezien de nieuwe wetgeving "Wat naar nul"een verruiming creëert van de huidige wettelijk omschrijving van de term.

Nu de voorgaande vaststellingsbesluit nog niet door de Raad van State is getoetst, heeft de staatsecretaris niet het recht om de gaswinning in oktober te continueren. Het geen zou ondermijnend zijn aan de beginsel van effectief recht.

Wij verlangen, als betrokken publiek, dat de staatsecretaris de bovenstaande vragen verwerkt in een nieuwe ontwerp besluit.

Hopende u voldoende geïnformeerd te hebben.

[redacted]

[redacted]

Verzonden: 8/10/2022 12:47:30 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: [redacted]
Huisnummer: [redacted]
Postcode: [redacted]
Woonplaats: [redacted]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
(Mede) namens: [redacted]
Organisatie:

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

26 Juli 2022

Aan Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Gaswinning Groningen

Postbus 111

9200 AC Drachten

Betreffende; zienswijze Gaswinning Groningen-Vaststellingsbesluit 2022-2023.

Weer lees ik dat de gaswinning niet abrupt stop gezet wordt, zonder ook maar enige schroom te hebben/tonen om het leed van de getroffen Groningers met winningsschade per direct te willen doen stoppen. Een definitieve einddatum om de gasputten in het Groningerveld te sluiten word WEER NIET gegeven !! Met de Oekraine crisis is zelfs openhouden en de winning verruimen een reéle optie !

Al mijn aangevoerde argumenten van voorgaande winningsbesluiten/vaststellingsbesluiten/wijzigingsbesluiten dienen door U ook meegenomen te worden in deze zienswijze als zijnde hier op papier gezet, aangezien er niks veranderd is in onze penibele woon-/leefsituatie door de gevolgen van de gaswinning veroorzaakt. U bent hier zelf hoofdelijk verantwoordelijk/aansprakelijk voor, om dit met deze zienswijze mee te nemen. Voor aanvullende informatie zijn wij natuurlijk altijd genegen om dit te geven en zijn wij daarvoor dan ook bereikbaar.

Moedeloos.....

Moedeloos word je er van dat nu in het 9e jaar na de eerste schademelding, er in onze uitzichtsloze situatie nog niks is verandert. De schuur van onze boerderij staat op instorten, het dak ligt deels open, de originele dakbedekking verwijderd door toedoen van het AOS team! De indringende regen heeft kortsluiting veroorzaakt in de electrische installatie waarna deze is afgesloten. De muren van het vooreind welke de dikke betonnen zolders dragen, vertonen tientallen scheuren. Het vooreind zou aldus de versterkingsberekeningen, welke gebaseerd zijn op de afbouw en STOPZETTING van de gaswinning, versterkt kunnen worden. Echter zijn deze berekeningen niet meer up to date, omdat versterking niet alleen te lang op zich laat wachten, maar ook omdat ons ter ore is gekomen dat men nu.....

Driekwart miljard kuub gas PER MAAND wint uit het Groningerveld !

Dat komt neer op 9 miljard kuub op jaarbasis. Veruit veel meer dan ons is voorgespiegeld als wat het winningsniveau in gasjaar 2021-2022 zou bedragen! We zijn dan ook WEER een keer VOORGELOGEN door het ministerie van EZ ! De versterkingsadviezen zijn dan ook achterhaald en ons pand bevindt zich met zijn typologie zelfs dubbel in de gevarenzone. Aanvullend onderzoek van TNO, wat ons ter beschikking is gesteld tijdens de procedure van het wijzigingsbesluit gaswinning Groningen 2021-2022, heeft ons inzichtelijk gemaakt dat onze aanpalende landbouwschuur zich nog steeds in de gevarenzone bevind (NIET aan de MEIDAM NORM voldoet !)

Maar niet alleen dat, ook het vooreind met zijn 'spouwmuren met betonnen verdiepingsvloeren en grote gevelopeningen op de begaande grond', zijn niet veilig zoals staat omschreven in de TNO rapporten !

Onze boerderij en woonplek is niet meer veilig ! Het voldoet niet meer aan de Meidam norm van 10-5^{e}. Dit in tegenstelling tot wat de minister steeds uitdraagt. Wij dachten ons in een gelukkige positie zich te bevinden, door uitverkoren te zijn als een van de 6 pilot projecten, gestart en in het leven geroepen door de 'agrarische tafel', maar wederom mispoes! Zelfs na ruim 3 jaar na de oprichting heeft de 'agrarische tafel' nog steeds geen eigen mandaat dan wel beschikking gekregen over een eigen budget zoals destijds afgesproken, ten behoeve van schadeherstel voor agrarische ondernemers welke aardbevingsschade aan hun bedrijven hebben.

Telkens maar weer een worst als gedupeerde voorgehouden te worden, waarna deze voor de zoveelste keer voor je neus wordt weggetrokken.....

MENSONTEREND zoals er met ons wordt omgegaan !

Het tekenen van het mandaat voor de 'Agrarische tafel' word telkens door het ministerie van EZ vooruitgeschoven. Zolang dit spelletje volgehouden word door het ministerie van EZ, kan de Groningse landbouwsector er niet van uit gaan dat agrarische schades zullen worden opgelost. Hier dient terstond verandering in te komen door het mandaat aan de Agrarische tafel te verlenen door het ministerie van EZ. Ook dient het paket van ALLE agrarische schades meegenomen te worden voor schadecompensatie. Zoals in verschillende voorgaande winnings-/instemmings-/wijzigingsbesluiten heb ik al weergegeven welke dit zijn. U dient dit zelf terug te lezen welke dit zijn.

Zoals eerder gezegd, in onze situatie is niks veranderd !!

Nieuw in de huidige situatie is het nationale stikstofprobleem waarvoor de landbouw onterecht, tot nu toe als enige, voor dient op te draaien/bloeden. In de 'Startnotitie Stikstof' (Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied) valt te lezen dat het GEBRUIK van de grond, zal gaan afhangen van wat het bodemsysteem of het watersysteem 'aan kan' !! Te samen met het 7^{e} Nederlandse actieprogramma voor de nitraatrichtlijn, zijn wij als landbouwend Groningen slechter af dan in de rest van Nederland.

Onze gronden zijn een halve meter door de gaswinning gezakt, en door minder tegendruk van het bovenliggende zoetwaterpakket heeft zoute kwel vanuit de ondergrond meer kans om naar het oppervlak te geraken.

Beregeningsverboden zullen daardoor eerder worden uitgevaardigd zodat gewassen in droge periodes minder opbrengst zullen gaan geven. En navenant minder inkomen en concurrentiekracht van de Groningse landbouw. Voedingsstoffen zullen niet ten volle door de gewassen worden opgenomen en uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komen waarop het 7e Nederlandse actieprogramma voor de nitraatlijn toezicht houdt. Bij teveel belasting van het oppervlaktewater met nitraat zal zoals te lezen valt in de startnotitie stikstof het GEBRUIK van het agrarisch land aangepast moeten worden aan wat het bodemsysteem of watersysteem 'aan kan' !!

Dit zal inhouden dat er agrarische gebruiksverboden voor de grond zullen gaan komen. Niet alleen in droge perioden zal dit probleem zich voor doen, maar door ongelijke zakking bepaalde gronden ieder jaar. Door de (ongelijke) daling van de bodem door de gaswinning (Het daalt niet in komvorm gelijkmatig zoals het ministerie van EZ ons wil doen geloven, welke aan te tonen is door meerdere gewijzigde peilbesluiten binnen relatief kleine gebieden in het Groningenveld) ,zullen de agrarische productiegronden in waarde dalen. Ook ontstaan er exploitatieverliezen bij de agrarische bedrijven door gewijzigd gebruik.

Alle voornoemde schades (en nog enkele meer) als gevolg van de gaswinning dienen voor compensatie open te staan. Dit dient de minister al in dit winningsbesluit mogelijk te maken ! Het principe de vervuiler betaald, gaat hier ook op. Echter wel met dien verstande dat de primaire oorzaak van de vervuiling nu niet bij de landbouw ligt, maar bij de gasonttrekking van de ondergrond.

Een goed instrument is om een MER plicht in dit winningsbesluit op te nemen. Hierdoor kan latere schade ook duidelijk inzichtelijk worden gemaakt voor de gedupeerden, zodat niet de Groningse landbouw in zijn algemeenheid WEER de wrange vruchten mag dragen voor een Nationaal probleem. Dit sluit tevens goed aan zoals valt te lezen in de Startnotitie Stikstof, dat iedere verandering van gebruik van de grond, onderhevig zal moeten zijn aan een MER plicht.

Het liefst zien wij als agrarische sector dat er geen enkele kuub gas meer wordt gewonnen. Tot nu toe is nog geen enkele agrarische schade opgelost, dan wel naar tevredenheid opgelost. (mestkelders worden niet vergoed. Drainage wordt niet vergoed, evenals meerdere gevolgen van daling van de gronden. Waardedaling gronden, exploitatieverliezen door ontnomen productierechten tijdens ongunstige peildata's, etc.). Tot nu toe is de overheid EEN DIEF MET EEN HOGE HOED OP gebleken, en kan niet verondersteld worden dat schade die de extra gaswinning met dit instemmingsbesluit teweeg brengt, ook inderdaad zal worden vergoed.

Het is daarom ook wenselijk dat voornoemde scenario's ook inderdaad in dit vaststellingsbesluit goed en duidelijk afgeschermd worden met een afdoende mogelijkheid tot schadecompensatie voor de gedupeerden.

Wij als gezin zitten nog steeds, en zijn de afgelopen ca 9 jaar, door een diep dal gegaan. Door de niet aflatende 'terreur' van de overheid jegens ons als gezin, door over individuele belangen van burgers heen te stappen ten faveure van het zogenaamde nationaal belang, heeft men ons ten diepste beschadigd. Ik lees bij 'de rechten van het kind' dat de minister de belangen van andere volwassenen en kinderen, wonende in Nederland, ...niet heeft vergeten door de gaswinning niet abrupt te hebben gestopt !!!

Ontwrichting van de maatschappij is zodoende voorkomen.

De minister heeft de belangen van de Groningers nauwkeurig afgewogen tegenover een mogelijke ontwrichting van de maatschappij in geval van een gasleverantietekort. Er word zelfs geschermd dat dit ondersteund wordt door de uitspraken van de Raad van State, aangezien deze de winnings-/instemmingsbesluiten van 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 in tact heeft gelaten.

Werkelijk misselijkmakend om dit als gedupeerde te moeten lezen. De uitspraken van de Raad van State waren gelieerd aan een vermindering en stopzetting van de gasexploitatie in het Groningerveld. Met de huidige 9 miljard kuub te winnen gas is daar niet aan voldaan ! Tevens geeft de minister nog steeds geen definitieve einddatum voor de gaswinning kenbaar gemaakt. Een verlenging en verhoging van de gasproductie is zelfs meer plausibel !

Ook gaat de minister voorbij aan de uitspraak van de Raad van State van dit gasjaar 2021-2022, welke nog niet uitgesproken is. We wachten nog op de uitspraak, en deze kan nog wel eens heel anders zijn dan verwacht, aangezien nieuw wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat er ca 16 mensen jaarlijks aan de gevolgen van stress van de gevolgen van de gaswinning overlijden.

De minister schijnt niet te beseffen dat een maatschappelijke ontwrichting door een gasleverantietekort zich nog NOOIT heeft voorgedaan in Nederland, maar dat de LOKALE ONTWRICHTING in Groningse gezinnen en bedrijven AL WEL ETTERLIJKE JAREN PLAATS VINDT !!!

Onze Goedkeuring als gezin kan het Instemmingsbesluit Gaswinning Groningen 2022-2023 alleen krijgen, als de staatssecretaris Vijlbrief nu ook eens daadwerkelijk orde op zaken stelt, en ALLE ontstane schade en nog te ontstane schade van de gaswinning, voor compensatie in aanmerking laat komen. Nationale stikstofregelgeving en waterkwaliteitseisen welke onevenredig zware lasten op Groningse schouders zullen gaan leggen, dienen OOK middels een verplichte MER voor dit vaststellingsbesluit meegenomen te worden.

Wij gaan er van uit dat U als minister Vijlbrief, onze zienswijze ongewijzigd zult meenemen in uw definitief vaststellingsbesluit. Mocht dit niet Uw voorkeur hebben, dan staan wij open voor beslechting. U weet dat met de 'NOx zaak', van de 23 maatwerkbesluiten, welke nog onder de rechter ligt, U onder het milieurecht thans illegaal aan het winnen bent in het Groningen veld.

Ook op herhaald verzoek heeft U nooit gereageerd op de door ons opgevraagde informatie over de status van de maatwerkvergunningen van de 23 productielocaties. Dit terwijl U dit wel verplicht bent onder de Aarhus uitspraak.

BIJ DEZE; vraag ik U Staatssecretaris Vijlbrief ten derde male, om de door mij opgevraagde informatie binnen twee weken vanaf heden aan mij op te sturen ! (Terug te vinden in ons bezwaar van het instemmingsbesluit Groningen Gasveld 2021-2022.)

Wij rekenen echter nog steeds op een gedegen verstandig vaststellingsbesluit van uwer zijde, zodat ook wij ons leven hier, dan wel op een andere plaats dan in de provincie Groningen, na 9 lijdzame jaren weer kunnen oppakken.

Het kan toch niet zo zijn dat complete gezinnen worden opgeofferd voor het nationaal belang, terwijl in werkelijkheid een commerciele benadering van de gaswinning de basis vormt. Ook hier geld weer het principe van 'de vervuiler betaald' ! Gedupeerden kunt U nu niet meer langer laten wachten of met een leugentje om uw eigen bestwil, met een kluitje het riet insturen, om uw verantwoordelijkheden omtrent schadecompensatie te ontlopen. U wint illegaal gas door het hebben van niet de juiste milieuvergunningen voor de 23 productielocaties. U heeft meerdere jaren de Raad van State voorgelogen dat de gaswinning aflopend is en op de kortst mogelijke termijn zou stoppen. Tevens met mooie beloften over de versterkingsoperatie welke nog niet heeft plaatsgevonden, heeft U de Raad van State de afgelopen 3 jaren een rad voor ogen gedraaid.

De laatste zitting bij de Raad van State op 5 Juli 2022 heeft de afdeling toegegeven dat het instemmingsbesluit 2021-2022 onderhevig is aan de Aarhus uitspraak. Ook uw woordvoerder van [redacted] gaf toe dat het instemmingsbesluit/vaststellingsbesluit voor de gaswinning 2021-2022 hieronder valt. Dit zal ook gelden voor instemmings-/vaststellingsbesluit 2022-2023. U kunt ons niet aan de kant zetten door ons gewoonweg te negeren zoals U reeds meerdere jaren gedaan heeft. Ook wij als gedupeerde hebben niet alleen recht op inzage tot de totstandkoming van instemmings-/vaststellingsbesluiten, maar ook recht op TOEGANG tot HET RECHT !

We gaan er dan ook vanuit dat U vanaf nu de Aarhus uitspraak eerbiedigt in uw te nemen beslissingen,

[redacted]

Verzonden: 8/10/2022 1:13:32 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 66
Postcode: 9700 AB
Woonplaats: Groningen
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Veiligheidsregio Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

VEILIGHEIDSREGIO
GRONINGEN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Sontweg 10
9723 AT Groningen
Postbus 66
9700 AB Groningen
T: 088 162 5000
E: info@vrgroningen.nl
W: www.veiligheidsregiogroningen.nl
W: www.brandweer.nl/groningen

Datum	3 augustus 2022	**Onze referentie**	Z/22/04972/91832
Aantal bijlagen	1	**Uw referentie**	-
Behandeld door	[redacted]	**Sector/dienst**	Directie
Telefoon	[redacted]	**Team**	
E-mail	[redacted]		

Onderwerp Zienswijze ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld gasjaar 2022-2023

Geachte heer, mevrouw,

Op 24 juni jl. heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023 bekendgemaakt. Hierin heeft hij alle uitgebrachte adviezen afgewogen, zo ook die van ons als Veiligheidsregio Groningen (VRG). Zoals u weet trekken de Groninger overheden gezamenlijk op binnen het gaswinningsdossier. Samen met de andere regionale overheden hebben wij het ontwerp-vaststellingsbesluit beoordeeld en zijn wij tot voorliggende zienswijze gekomen. Voor onze zienswijze verwijs ik u graag naar de bijlage.

Wij constateren dat u met het ontwerp-vaststellingsbesluit voor het gasjaar 2022-2023 een keuze maakt voor de sluiting van het Groningenveld. Tegelijkertijd kunt u vanwege onzekerheden door de geopolitieke situatie en door de ingebruikname van de stikstoffabriek in Zuidbroek geen garantie geven voor een definitieve sluitingsdatum. U kiest ervoor om een hoger winningsniveau vast te stellen dan nodig is volgens de raming van Gasunie Transport Services, met als doel wendbaar te blijven en onderbrekingen van de gaslevering op te kunnen vangen. Ondanks dat wij dit begrijpen vanuit het perspectief van leveringszekerheid van gas, vragen wij u een aantal punten (beter) mee te wegen in uw vaststellingsbesluit.

Onze inwoners hebben uitzicht gekregen op het stopzetten van de gaswinning uit het Groningenveld en er zijn diverse inspanningen verricht om maatschappelijke ontwrichting als gevolg van de gaswinning te beperken. Wij waarderen dat u wilt inzetten op de dorpenaanpak om de inwoners centraal te stellen en de schadeafhandeling en versterkingsopgave te versnellen en te verbeteren. Ook waarderen wij dat u meer aandacht wilt besteden aan de impact van de gaswinningsproblematiek op kwetsbare groepen en kinderen. Onze inwoners is echter al jarenlang verbetering en perspectief beloofd. Wij zien dan ook graag een nadere uitwerking en concretisering van uw plannen. Voor het welzijn, de gezondheid en de veiligheid(sbeleving) willen wij vanuit VRG bovendien graag nogmaals het belang onderstrepen van een zo snel mogelijke sluiting van het Groningenveld.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met [redacted] via telefoonnummer [redacted]

Met vriendelijke groeten,
Namens het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Groningen

[redacted]

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023

Veiligheidsregio Groningen

Datum: 14 juli 2022

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2. Leveringszekerheid 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig 4
3.2 Modelinstellingen TNO 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 7
3.8 Regelruimte voor de NCG 7
4. Afhandeling schade 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 9
4.4. Realiseer één schadeloket 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Groningen alsmede de veiligheidsregio als rechtspersoon.

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3. Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak lijkt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u:

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

4.4 Bewijsvermoeden schadebesluit

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/10/2022 1:18:36 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam:
Tussenvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 14
Postcode: 9550 AA
Woonplaats: Sellingen
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Westerwolde

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

GEMEENTE WESTERWOLDE

cittaslow

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Gaswinning Groningen

Postbus 111

9200 AC Drachten

datum: 3 augustus 2022
ons kenmerk: Z/22/152655/D-417264
doorkiesnummer: 0599 32 02 20
uw brief/email van:
uw kenmerk:
bijlagen: Zienswijze
onderwerp: Zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groninger gasveld 2022-2023

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u onze zienswijze aan op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningen gasveld 2022-2023. Kortheidshalve verwijzen wij u naar de inhoud van deze zienswijze.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Westerwolde,

[redacted]

[redacted]

J. Velema,
burgemeester

Bezoekadres
Gemeentehuis Sellingen
Dorpsstraat 1, 9551 AB Sellingen

Telefoon
(0599) 32 02 20

Postadres
Gemeente Westerwolde
Postbus 14, 9550 AA Sellingen

E-mail & website
gemeente@westerwolde.nl
www.westerwolde.nl

ZIENSWIJZE

op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Burgemeester en wethouders van Westerwolde

12 juli 2022

Voert je mee...

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 Leeswijzer 3
2. Leveringszekerheid 4
3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig 4
3.2 Modelinstellingen TNO 4
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma 5
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit 6
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit 6
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen 6
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn 7
3.8 Regelruimte voor de NCG 7
4. Afhandeling schade 8
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid 8
4.2 Regelruimte en budget voor IMG 9
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud 9
4.4. Realiseer één schadeloket 9
5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning 10
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging 10
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers 12

1. Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westerwolde.

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2. Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard Nm^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.

Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden.

3. Veiligheidsnorm 10^{-5} en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard Nm^3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard Nm^3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard Nm^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met

elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lage re gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hoge re gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rond om de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.
Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aane en geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard Nm^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;

- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4. Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard Nm^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade) ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard Nm^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.

U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.
De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene

beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

[illegible]

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt. Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

[illegible]

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening te nemen.

[illegible]

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de

Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5. Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de

veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;

- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.

Verzonden: 8/10/2022 1:22:45 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s): [redacted]
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 48
Postcode: 9950 AA
Woonplaats: Winsum
Land: Nederland
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]
Als: Advocaat namens cliënt
(Mede) namens:
Organisatie: DeGoede

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

DeGoede
bestuursrecht • advocaat

[redacted]

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

T 085 - 130 24 30
F 0595 - 854 569

[redacted]
www.degoedebestuursrecht.nl

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Per e-mail vooruit: bureauenergieprojecten@minezk.nl

Groningen, 4 augustus 2022

Inzake: GBB/vaststellingsbesluit 2022-2023
Betreft: Zienswijze
Uw ref.:

ZIENSWIJZE

Excellentie,

Namens de vereniging Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen (de Groninger Bodem Beweging, hierna: **GBB**), statutair gevestigd te Loppersum, voor wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, richt ik mij tot u met betrekking tot het navolgende.

Bij publicatie van 24 juni 2022 (Staatscourant, nr. 16288) is bekendgemaakt dat het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023 (hierna: **het ontwerp-vaststellingsbesluit**) gedurende de periode van 25 juni 2022 tot en met 5 augustus 2022 ter inzage ligt en dat gedurende die periode zienswijzen daarop kunnen worden gegeven. Het ontwerp-vaststellingsbesluit heeft betrekking op de door de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat vast te stellen operationele strategie voor de gaswinning in het Groningenveld voor de periode van 1 oktober 2022 tot en met 23 september 2023.

Hierdoor geeft GBB tijdig haar zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit.

I. VEILIGHEIDSBELEID

De Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (hierna: **TNO**) heeft kritische kanttekeningen geplaatst bij het veiligheidsbeleid en het omgaan met de SDRA. TNO had datzelfde de voorgaande twee jaren gedaan, bij de twee voorgaande ontwerp-vaststellingsbesluiten. Met die kritische kanttekeningen is echter, net als de afgelopen twee jaren, ook bij dit ontwerp-

De Goede Advocatuur en De Goede Bestuursrecht zijn handelsnamen van de besloten vennootschap De Goede Advocatuur en Consultancy B.V., gevestigd te Groningen. Onder deze namen voert mr P.M.J. de Goede de rechtspraktijk. Ons KvK nummer is 74944908. Op alle overeenkomsten van De Goede Advocatuur en Consultancy B.V. zijn de algemene voorwaarden van De Goede Advocatuur van toepassing, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen. U kunt deze algemene voorwaarden raadplegen via de bovengenoemde website en ze worden op verzoek kosteloos aan u toegezonden. Ziet u degoedebestuursrecht.nl voor meer informatie en disclaimers.

vaststellingsbesluit niets gedaan. De GBB stelt daarmee vast dat de veiligheid in Groningen op onjuiste wijze wordt meegewogen in het ontwerp-vaststellingsbesluit.

In dat verband wijst GBB u op het onderstaande citaat uit het advies van TNO van 20 mei 2022:

> *"Geen hernieuwde kalibratie van het Seismologisch Model*
>
> *Voor de publieke SDRA 2021 heeft NAM op verzoek van EZK het Seismologisch Bronmodel gekalibreerd tot 1 januari 2021. Voor de publieke SDRA 2022 is het Bronmodel niet opnieuw gekalibreerd op basis van de beschikbare aardbevingscatalogus. Dat wil zeggen dat de bevingen van onder andere M2,5 en M2,2 Zeerijp (op 4 oktober 2021) en M3,2 Garrelsweer (op 16 november 2021) niet zijn gebruikt om het Seismologisch Bronmodel te kalibreren.*
>
> *De impact van het meenemen van alle geregistreerde bevingen in 2021 is door TNO beschreven in hoofdstuk 7 van de publieke SDRA 2022 (TNO, 2022a). Modelkalibratie zonder de bevingen die zijn geregistreerd in 2021 leidt tot een onderschatting van de seismische dreiging en het seismisch risico.*
>
> *TNO vindt het wetenschappelijk niet correct dat de kalibratie van het Seismologisch Model niet is uitgevoerd in 2022. Als gevolg hiervan worden niet alle beschikbare gegevens meegenomen in de dreigings- en risicoanalyse. In aanvulling hierop herhaalt TNO haar pleidooi voor het gebruik van een modelkalibratie die beschikbaar is in het publieke domein. De huidige kalibratie is niet reproduceerbaar en dienst eerst gevalideerd te worden (TNO, 2022c)."*

Zoals de GBB in haar beroepschrift tegen het vaststellingsbesluit 2021-2022 al had aangegeven, is de gerealiseerde aardbevingsdichtheid in de laatste drie jaren beduidend hoger dan voorspeld in de SDRA.

Ook het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: **SodM**) heeft vraagtekens bij de waardering van de SDRA. Ook zij heeft geconstateerd dat de opgetreden seismiciteit groter is dan modelmatig is voorspeld. GBB citeert in dat verband uit het jaarlijkse voortgangsverslag van SodM, 'Voortgangsrapportage van de versterkingsopbouw en de afbouw van gaswinning', van 23 juni 2022, waarin op pagina 13 wordt opgemerkt:

> *"Hoewel op dit moment nog niet kan worden gesteld dat er sprake is van een statistisch significante afwijking, heeft SodM gezien de trend in deze afwijkingen zorgen over de voorspellende waarde van het model op de langere termijn. De waargenomen trend vraagt om een evaluatie of de modellen in de SDRA de processen tijdens de huidige fase van drukvereffening adequaat beschrijven. Vanuit haar rol als toezichthouder heeft SodM de NAM opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de achterliggende oorzaak van de verschillen en de mogelijk impact op de toekomstige ontwikkelingen van de seismiciteit. Ook heeft SodM de staatssecretaris geadviseerd TNO opdracht te geven om nader onderzoek te doen in samenwerking met de NAM."*

Die opdracht aan TNO is door de staatssecretaris inmiddels verstrekt.

De GBB acht het belangrijk dat de staatssecretaris voldoende motiveert waarom de belangen van TNO en SodM hem niet tot andere inzichten brengen, en dat hij voorafgaand aan de definitieve vaststelling van het vaststellingsbesluit 2022-2023 inhoudelijk reageert op de bevindingen van TNO en SodM.

Over de waarde van de SDRA merkt de GBB in aanvulling op het vorenstaande nog als volgt op.

De Goede Advocatuur en De Goede Bestuursrecht zijn handelsnamen van de besloten vennootschap De Goede Advocatuur en Consultancy B.V., gevestigd te Groningen. Onder deze namen voert mr P.M.J. de Goede de rechtspraktijk. Ons KvK nummer is 74944908. Op alle overeenkomsten van De Goede Advocatuur en Consultancy B.V. zijn de algemene voorwaarden van De Goede Advocatuur van toepassing, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen. U kunt deze algemene voorwaarden raadplegen via de bovengenoemde website en ze worden op verzoek kosteloos aan u toegezonden. Ziet u degoedebestuursrecht.nl voor meer informatie en disclaimers.

Ook dit jaar komen uit de P90-analyse vanuit de SDRA weer 37 nieuwe adressen naar voren die niet in het versterkingsprogramma zitten. Het is opvallend dat elk jaar (tot op heden) weer nieuwe adressen uit het SDRA toegevoegd moeten worden aan de versterkingsoperatie, terwijl de gaswinning elk jaar lager wordt. Dit zet volgens GBB opnieuw vraagtekens bij de betrouwbaarheid van de toegepaste modellen. Dat feit, net als de grotere waargenomen seismiciteit dan de modellen voorspellen, pleit volgens GBB voor conservatisme bij het beoordelen van de modeluitkomsten.

II. VOORTGANG VERSTERKING

Daarnaast is ook de versterkingsoperatie nog steeds onvoldoende: veel onveilige huizen zijn nog niet versterkt. In het ontwerp-vaststellingsbesluit wordt, kortgezegd, genoemd dat de staatssecretaris zich "*maximaal inspant*". Ook wordt aangegeven dat de voorgenomen 'Dorpenaanpak' volgens de staatssecretaris voor een versnelling in de versterkingsoperatie zal zorgen.

GBB betwijfelt dat. GBB heeft in eerdere jaren talrijke 'versnellingsmaatregelen' aangekondigd gezien, zonder dat die maatregelen tot daadwerkelijke versnellingen hebben geleid. Met de 'Dorpenaanpak' wordt vanaf 1 oktober 2022 een nieuw prestigeobject geïntroduceerd. Naar verwachting van GBB zal dat ten koste gaan van reguliere, reeds lopende trajecten, omdat capaciteit en kwaliteit naar deze 'Dorpenaanpak' gedirigeerd zal worden.

Deze vertraging van lopende trajecten en opstartproblemen van de 'Dorpenaanpak' zullen op korte termijn juist leiden tot een lager aantal afgeronde versterkingen – en dus resulteren in een langer durende onveilige en onzekere situatie voor bewoners die reeds lang in het versterkingstraject zitten.

Het komt GBB voor dat de voorgespiegelde resultaten van de versterkingsoperatie – zoals in voorgaande jaren ook het geval was – bestaan uit niet-haalbare doelstellingen.

III. LEVERINGSZEKERHEID EN SNELHEID VERSTERKEN

Voor de staatssecretaris is de leveringszekerheid van groot belang. Daarom wordt gekozen voor de waakvlam in 2022-2023. GBB acht het echter onverantwoord dat de leveringszekerheid bepalend is voor de omvang van de gasproductie. Tot op heden is namelijk de benodigde versterking van huizen nog niet gerealiseerd, waardoor veel mensen nog altijd in een onveilige woning wonen. Volgens GBB zullen eerst alle onveilige huizen versterkt moeten worden, voordat gaswinning kan plaatsvinden.

Een deugdelijke afweging tussen de omvang van de gaswinning en de versterkingsoperatie en een plan van aanpak voor de tijdige versterking van de versterkingsbehoeftige onveilige huizen ontbreekt volgens GBB in het ontwerp-vaststellingsbesluit. In het definitieve vaststellingsbesluit 2022-2023 moet daarom een nieuwe afweging gemaakt worden, waarbij op adequate wijze rekening wordt gehouden met het feit dat de versterking van huizen tot op heden niet is gerealiseerd. Die adequate afweging is thans niet terug te vinden in het ontwerp-vaststellingsbesluit.

Gegeven de seismische dreiging én de onveilige woningen dient de omvang van de gaswinning zo beperkt mogelijk te zijn. Het liefst ziet GBB, zoals bekend, het Groningenveld vandaag nog gesloten. Elke bcm extra zorgt voor extra risico's. Vandaar dat GBB u houdt aan het adagium 'niet meer dan nodig', zoals ook is vastgelegd in de Gaswet. Volgens het advies van GTS is dat 1,7 bcm, en niet 2,8 bcm.

De Goede Advocatuur en De Goede Bestuursrecht zijn handelsnamen van de besloten vennootschap De Goede Advocatuur en Consultancy B.V., gevestigd te Groningen. Onder deze namen voert mr P.M.J. de Goede de rechtspraktijk. Ons KvK nummer is 74944908. Op alle overeenkomsten van De Goede Advocatuur en Consultancy B.V. zijn de algemene voorwaarden van De Goede Advocatuur van toepassing, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen. U kunt deze algemene voorwaarden raadplegen via de bovengenoemde website en ze worden op verzoek kosteloos aan u toegezonden. Ziet u degoedebestuursrecht.nl voor meer informatie en disclaimers.

IV. GEZONDHEID EN ONZEKERHEID BEWONERS

Voorts stelt GBB dat een groot deel van de (psychische) gezondheidsklachten bij bewoners in grote mate toegerekend kan worden aan het gevoel van onveiligheid dat zij beleven, door de procedurele stress van meervoudige schademeldingen en versterkingsmaatregelen en door de voortdurende dreigingen van aardbevingen in samenhang met het feit dat de woningen nog niet zijn versterkt. Volgens GBB moeten die bezwaren samengenomen worden met de verhoogde ingeschatte seismische dreiging. Het gevoel van onveiligheid wordt bij elke aardbeving sterker en zal leiden tot meer en grotere gezondheidsklachten.

Daarbij komt ook dat bewoners niet tot nauwelijks bij de operationele strategie worden betrokken. GBB heeft hiervoor al genoemd dat meer structurele ondersteuning moet worden geboden aan bewoners die in het versterkingstraject zitten. Dat zal ten goede komen aan de snelheid en veiligheid van de versterkingsoperatie en het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting.

GBB acht het van groot belang dat de staatssecretaris de gezondheid van de bewoners meeneemt in zijn besluitvorming. In het ontwerp-vaststellingsbesluit wordt daar onvoldoende rekening mee gehouden, en GBB verzoekt u in het bijzonder met oplossingen en/of maatregelen te komen voor de genoemde gezondheidsklachten in het definitieve vaststellingsbesluit, om die in de toekomst te kunnen verminderen en voorkomen.

V. PERSPECTIEF BEWONERS

Nog steeds is er geen definitieve einddatum van de gaswinning in het Groningenveld vastgesteld. GBB ziet dat de onrust die is ontstaan na de inval van Rusland in Oekraïne op 24 februari 2022 over de gasvoorziening van Europa, de stijgende energieprijzen, en de roep van politica en energiedeskundigen het Groningenveld weer substantieel te gaan hergebruiken, fors negatief uitwerkt. Weliswaar verklaart de staatssecretaris bij voortduring – terecht – dat Groningen 'ultimum remedium' is, maar dat wordt ervaren als een hangend 'Zwaard van Damocles'.

GBB ziet veel negatieve effecten die worden veroorzaakt door die onzekerheid over het toekomstige gebruik van het Groningenveld. Die effecten zijn er zowel op de individuele gezondheid van bewoners, maar ook op de maatschappelijke cohesie. De angst dat u toegeeft aan die publieke oproep en opnieuw de leveringszekerheid zal laten prevaleren boven de veiligheid van Groningers is groeiende. GBB acht dat onaanvaardbaar.

GBB verzoekt u nadrukkelijk om de finale einddatum van 30 september 2023 in het definitieve vaststellingsbesluit op te nemen, en daarin ook het definitief afsluiten van de putten vast te stellen; dan wel dit separaat zo spoedig mogelijk vast te stellen middels de wet 'Wat na nul'.

VI. RESUMEREND

GBB verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verzoekt u het vorenstaande te betrekken bij de definitieve besluitvorming en hoopt dat u daarin aanleiding ziet het definitieve vaststellingsbesluit met inachtneming van dat vorenstaande te wijzigen ten opzichte van het ontwerp-vaststellingsbesluit.

De Goede Advocatuur en De Goede Bestuursrecht zijn handelsnamen van de besloten vennootschap De Goede Advocatuur en Consultancy B.V., gevestigd te Groningen. Onder deze namen voert mr P.M.J. de Goede de rechtspraktijk. Ons KvK nummer is 74944908. Op alle overeenkomsten van De Goede Advocatuur en Consultancy B.V. zijn de algemene voorwaarden van De Goede Advocatuur van toepassing, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen. U kunt deze algemene voorwaarden raadplegen via de bovengenoemde website en ze worden op verzoek kosteloos aan u toegezonden. Ziet u degoedebestuursrecht.nl voor meer informatie en disclaimers.

DeGoede
bestuursrecht • advocaat

Hoogachtend,

[redacted]

De Goede Advocatuur en De Goede Bestuursrecht zijn handelsnamen van de besloten vennootschap De Goede Advocatuur en Consultancy B.V., gevestigd te Groningen. Onder deze namen voert mr P.M.J. de Goede de rechtspraktijk. Ons KvK nummer is 74944908. Op alle overeenkomsten van De Goede Advocatuur en Consultancy B.V. zijn de algemene voorwaarden van De Goede Advocatuur van toepassing, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen. U kunt deze algemene voorwaarden raadplegen via de bovengenoemde website en ze worden op verzoek kosteloos aan u toegezonden. Ziet u degoedebestuursrecht.nl voor meer informatie en disclaimers.

Verzonden: 8/10/2022 2:29:52 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: Gaswinning Groningen 2022-2023
Achternaam: [redacted]
Tussenvoegsel(s): [redacted]
Voorletters: [redacted]
Straat: Postbus
Huisnummer: 75
Postcode: 9600 AB
Woonplaats: Hoogezand
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: [redacted]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Gemeente Midden-Groningen

Op welk ontwerpbesluit(en) heeft uw zienswijze betrekking?

Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten?

Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Gemeente Midden-Groningen
Postbus 75
9600 AB Hoogezand

IBAN NL 45 BNG[illegible]
Tel.nr: (0598)-373737
www.midden-groningen.nl

202200373

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 111
9200 AC Drachten

Team Gevolgen Gaswinning

Datum:	2 augustus 2022	Verzenddatum:	3 augustus 2022
Uw kenmerk:		Zaak:	928587
Behandeld door:	[redacted]	Mailadres:	[redacted]
Bijlage(n):	1		

Onderwerp: Zienswijze gemeente Midden-Groningen op ontwerp vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de zienswijze van de gemeente Midden-Groningen op het ontwerp vaststellingsbesluit Groningenveld 2022-2023. Deze zienswijze is op 2 augustus 2022 door het college van Midden-Groningen vastgesteld, mede namens de gemeenteraad van Midden-Groningen en de gemeente als rechtspersoon.

Bij het opstellen van de zienswijze heeft gemeente Midden-Groningen gebruik gemaakt van het raamwerk dat daarvoor door de gezamenlijke regionale overheden is opgesteld.

Op 14 juli heeft de gemeenteraad de concept zienswijze in haar vergadering besproken en dat heeft geleid tot een aanpassing en toevoeging in hoofdstuk 2 van de zienswijze. Deze aanpassing en toevoeging is door het college overgenomen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Deze brief is digitaal vervaardigd en daarom niet ondertekend.

gemeente
Midden-Groningen

Zienswijze op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groningenveld voor het gasjaar 2022/2023

Vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders van gemeente Midden-Groningen op 2 augustus 2022.

gemeente
Midden-Groningen

Inhoud

1 Inleiding ... 3
1.1 Leeswijzer ... 3
2 Leveringszekerheid ... 4
3 Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen ... 4
3.1 Aanvullende SDRA nodig ... 4
3.2 Modelinstellingen TNO ... 5
3.3 Aanvulling versterkingsprogramma ... 6
3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit ... 7
3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit ... 7
3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen ... 8
3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn ... 8
3.8 Regelruimte voor de NCG ... 8
4 Afhandeling schade ... 9
4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid ... 10
4.2 Regelruimte en budget voor IMG ... 11
4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud ... 11
4.4 Realiseer één schadeloket ... 12
5 Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning ... 13
5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging ... 13
5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers ... 15

1 Inleiding

Op 25 juni 2022 heeft u het ontwerp-vaststellingsbesluit (ontwerpbesluit) gaswinning Groningenveld voor het gasjaar 2022-2023 ter inzage gelegd. In mei 2022 hebben wij u geadviseerd over de operationele strategie en hebben wij deze gespiegeld aan onze regionale situatie.

In het gasjaar 2022-2023 wordt het Groningenveld alleen nog gebruikt als back-up voor extreme situaties. Daarom moet er een minimumproductie zijn zodat het veld operationeel kan blijven. Met deze fase is, zoals wij in ons advies aangaven, een psychologisch point of no return bereikt. Deze fase kan alleen nog gevolgd worden door beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld.

In ons advies hebben wij u waardevolle en zinvolle punten voorgesteld die naar ons oordeel helpen bij het oplossen van de problemen in Groningen. Wij concluderen in voorliggende zienswijze dat u in uw ontwerpbesluit niet of nauwelijks op onze adviezen bent ingegaan. Wij voeren onze punten daarom in onze zienswijze nogmaals op, omdat er ons veel aan gelegen is om de versterking in Groningen vlot te trekken en de schadeafhandeling in het voordeel van onze inwoners te regelen.

In deze zienswijze brengen wij de punten naar voren waarvan wij vinden dat u als verantwoordelijke staatssecretaris een rol heeft. Wij hebben ons daarbij gebaseerd op de onderdelen die u op grond van de Mijnbouwwet in het bijzonder moet betrekken bij uw besluit.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze behandelt conform de relevante bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de overwegingen uit onze zienswijze, aangevuld met ons advies, transparant meeweegt in uw definitieve vaststellingsbesluit.

Deze zienswijze wordt naar voren gebracht door het College van Burgemeester en Wethouders van gemeente Midden-Groningen, mede namens de Gemeenteraad van gemeente Midden-Groningen alsmede de gemeente als rechtspersoon

1.1 Leeswijzer

Wij hebben onze zienswijze opgebouwd aan de hand van de punten genoemd in artikel 52d van de Mijnbouwwet. In dit artikel wordt bepaald op welke onderdelen u een toetsing moet uitvoeren bij de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.

2 Leveringszekerheid

In uw ontwerpbesluit kiest u voor het openhouden van de elf productieclusters om wendbaar te zijn. Om de productieclusters open te houden, bent u voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard m^3 te bepalen.

Wendbaarheid is echter geen grondslag in de Mijnbouwwet of de Gaswet om gas te kunnen winnen uit het Groningenveld. Alleen leveringszekerheid biedt die grondslag. Gasunie Transport Services (GTS) raamt dat 1,7 miljard m^3 nodig is in het gasjaar 2022-2023. Dit is gevalideerd door adviesbureau DNV.

Veiligheid staat voorop. Daarom hebben wij in het verleden nooit ingebracht dat meeropbrengsten uit het Groningenveld in de regio moeten worden besteed. Dat zou de indruk kunnen wekken dat het ons niet om veiligheid, maar om geld gaat. Wij zien echter dat u voornemens bent om meer te winnen dan strikt genomen nodig is om het gasveld operationeel te houden. Zoals hierboven aangegeven, zijn wij daarop tegen. Maar mocht u desondanks toch besluiten meer productieclusters open te houden en daarmee meer gas te winnen, dan strikt noodzakelijk is en dan geadviseerd door GTS, dan vinden wij dat de meeropbrengsten daarvan ten goede moeten komen aan ons inwoners.

U moet zich dus volgens het principe "niet meer dan nodig" houden aan de raming van GTS.
Wij vinden dat u

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en bepalen dat 1,7 miljard m^3 gas gewonnen mag worden.
- Mocht er onverhoopt, en tegen ons advies in, toch meer gas worden gewonnen dan dit door GTS geadviseerde niveau, dan vinden wij dat de meeropbrengsten daarvan ten goede moeten komen aan onze inwoners.

3 Veiligheidsnorm 10-5 en tempo versterken gebouwen

3.1 Aanvullende SDRA nodig

NAM heeft op 6 april 2022 een voorstel voor een operationele strategie bij u ingediend met daarbij de SDRA van TNO. De operationele strategie en de SDRA zijn gebaseerd op de raming van GTS, dus op een productie van 1,7 miljard m3. U bent echter voornemens om de gaswinning op 2,8 miljard

m3 te bepalen. U acht het niet noodzakelijk om een aanvullende SDRA te vragen omdat dat geen andere inzichten over veiligheid geeft.

Wij vinden dat u wel een aanvullende SDRA moet vragen. De SDRA moet aansluiten op de werkelijke situatie en een realistisch risico- en dreigingsbeeld geven. Het gaat om veiligheid van bewoners en zij moeten weten welk risico speelt. U moet dat afwegen. Hierin verwachten wij van u inspanning, ook als u inschat dat een aanvullende SDRA geen nieuwe inzichten geeft.

De SDRA blijkt in de praktijk wél nieuwe inzichten te bieden wanneer dat niet is verwacht. Bij de afbouw van gaswinning is immers de verwachting dat er geen gebouwen aan het versterkingsprogramma worden toegevoegd. Maar bij de lagere gaswinning in het huidige gasjaar 2021-2022 ten opzichte van voorgaande jaren, moesten ook nog gebouwen worden toegevoegd die in beeld zijn gekomen door de SDRA.

Wij vinden dat u:

- een aanvullende SDRA moet vragen als u vasthoudt aan 2,8 miljard m^3.

3.2 Modelinstellingen TNO

Wij adviseerden u om op advies van TNO de nieuwste modelinstellingen voor de SDRA te gebruiken, omdat die het meest realistische beeld geven. U zegt op dit moment geen reden te zien om dat te gaan doen. U geeft ook aan dat u niet kan afdwingen dat wetenschappers het op alle punten met elkaar eens zijn. U stelt dat een zekere mate van discussie goed is voor de verdere ontwikkeling van de modellen.

Bij deze theoretische redenering gaat u voorbij aan de reden waarom deze analyse wordt uitgevoerd, namelijk om de (on)veiligheid van onze inwoners in beeld te brengen. Discussie daarover leidt tot twijfel over die veiligheid. Wij vragen van u een keuze te maken over het toepassen van modellen zodat er geen twijfel en discussie ontstaat. De twijfel die nu blijft bestaan, draagt niet bij aan het vertrouwen in de uitkomst en acceptatie van de modellen. Daarnaast lijkt het erop dat de nieuwste inzichten alleen worden ingezet als er daardoor direct sprake kan zijn van minder versterking of een hogere gaswinning. Dit voedt wantrouwen. Daarom doen wij nogmaals een dringend beroep op u om de adviezen van TNO op dit punt wel over te nemen.

Wij hebben u ook geadviseerd om de P90-gebouwen uit de door TNO voorgestelde

modelaanpassingen in beeld te brengen en op te nemen in het programma voor beoordeling. Dit advies volgt u ook niet op. U noemt dit een stapeling van conservatismen. Dit zijn wij niet met u eens. Als het gaat om de veiligheid van onze inwoners kunt u niet conservatief genoeg zijn. Er zou überhaupt geen discussie moeten zijn over modellen, methoden en analyses die zoveel impact hebben op het leven van inwoners. Een oplossing van een eventueel verschil op het gebied van veiligheidsbeleving ligt altijd aan de kant van de zekerheid.

Op dit moment wordt er door het Adviescollege Veiligheid Groningen onderzoek gedaan naar de samenstelling van het versterkingsprogramma. Doel van dit onderzoek is om te bepalen met welke stelligheid gezegd kan worden dat adressen buiten het versterkingsprogramma veilig zijn. Door op dit punt juist aan de conservatieve kant te gaan zitten, vergroot u de kans dat daadwerkelijk alle adressen die onveilig zijn onderzocht worden. Temeer omdat het altijd makkelijker uit te leggen is dat er één veilig huis te veel is onderzocht dan één onveilig huis te weinig.

Overigens, als de modellen goed werken, dan komt er uit de beoordeling dat de desbetreffende adressen op norm zijn. Er is dus helemaal geen sprake van onnodige versterking, maar vooral van meer gebouwen in het versterkingsprogramma die direct op norm zijn.

De 37 P90-adressen die uit de SDRA komen en die niet in het versterkingsprogramma zitten, bevestigen eens temeer ons beeld dat de modellen niet eenduidig en consistent zijn. Men zou immers verwachten dat de adressen die uit de SDRA komen bij een lagere gaswinning overeen moeten komen met de adressen die uit de SDRA (voorheen HRA) kwamen bij een hogere gaswinning.

3.3 Aanvulling versterkingsprogramma

In uw ontwerpbesluit schrijft u dat de NCG, het IMG en gemeenten gebouwen aan het versterkingsprogramma kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat deze gebouwen erg lijken op gebouwen binnen het versterkingsprogramma, of wanneer er veel schade is of een acuut onveilige situatie.

Wij onderschrijven dit. Tot nu toe was het toevoegen van adressen aan het versterkingsprogramma voorbehouden aan de Dienst Nationaal Coördinator Groningen. Dus in feite aan u. De gemeenten ervoeren weinig tot geen ruimte om voorstellen hiertoe te doen. We herkennen ons daarom ook niet in uw stelling dat alle woningen in Groningen op basis van de jaarlijkse SDRA en handmatige verrijking van de SDRA-resultaten een risicoprofiel krijgen (pagina 50 ontwerpbesluit). Wij lezen uw

woorden als een oproep om nog eens kritisch te kijken welke adressen logischerwijs aan het versterkingsprogramma zouden moeten worden toegevoegd. Daar zijn we het mee eens en verwachten dan ook dat adressen die wij hiervoor aandragen, worden toegevoegd aan het versterkingsprogramma.

3.4 Voldoende uitvoeringscapaciteit

Wij geven bij herhaling aan dat de uitvoeringscapaciteit bij de NCG, en bij de bureaus en aannemers die de NCG hiervoor nodig heeft, onvoldoende is. Voor de uitvoering van versterkingsadviezen (het uitwerken ervan tot ontwerpen en vervolgens het daadwerkelijk bouwen) was in 2021-2022, volgens de NCG, minder capaciteit beschikbaar dan het aantal adressen dat op basis van de liggende adviezen versterkt zou moeten worden. Dat betekent dat het stuwmeer dat eerder bestond rondom de beoordelingen nu verschoven is naar de uitvoering. Daar wijzen we u al langere tijd op. De uitvoering van de werkzaamheden vraagt tijd en zorgvuldigheid en invloed van eigenaren om hun wensen naar voren te brengen. Maar het begint wel met beschikbaarheid van voldoende capaciteit voor de uitvoering. Juist dat is er op dit moment onvoldoende. Daarom moeten nu pijnlijke keuzes worden gemaakt tussen eigenaren die allemaal een urgentie hebben, hetzij vanwege de staat van de woning, of de persoonlijke situatie of de uitkomst van het versterkingsadvies. Dit zijn salomonsoordelen die niet nodig zijn als er tijdig voldoende capaciteit beschikbaar was geweest.

Wanneer u niet in staat bent om voldoende capaciteit bij de NCG te organiseren, moet u naar onze mening een andere oplossing bieden. Bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid te kijken, maar meer naar logische en bereikbare oplossingen voor bewoners.

3.5 Voldoende beoordelingscapaciteit

Ten aanzien van het beoordelen van adressen lijkt het nu beter te gaan dan voorheen. Mede dankzij de typologieaanpak worden er meer adressen beoordeeld dan in voorgaande jaren. Een tegenvaller is echter wel dat er minder adressen kunnen worden beoordeeld met de typologieaanpak dan gedacht. De uitval is groter doordat adressen in de praktijk toch niet onder een bepaalde typologie vallen. Dat betekent dat meer adressen regulier moeten worden beoordeeld. Dit kost meer tijd en capaciteit. De beschikbare beoordelingscapaciteit is echter juist bedoeld voor de ingewikkelde en complexe gebouwen. We vragen ons af of er voldoende beoordelingscapaciteit is. Daarom blijven we bij u aandringen om ervoor zorg te dragen dat de NCG genoeg beoordelingscapaciteit beschikbaar heeft.

3.6 Dorpenaanpak loopt gevaar bij capaciteitsproblemen

In uw ontwerpbesluit presenteert u de dorpenaanpak als crisisaanpak en mogelijkheid om te versnellen. Een dorpsgerichte benadering is ons niet vreemd. Gemeenten organiseren, prioriteren en clusteren juist om een risico-gestuurde aanpak hand in hand te laten gaan met een dorp- of wijkgerichte aanpak. Echter is beschikbare capaciteit op ieder vlak in het versterkingsproces een randvoorwaarde voor succes. Daarin is de dorpenaanpak niet anders. Als de dorpenaanpak het in zich draagt om capaciteitsproblemen op te lossen dan is het zaak om de geleerde lessen snel toe te passen in alle dorpen. Als blijkt dat de capaciteitsoplossing in het ene dorp een capaciteitsprobleem in het andere dorp (binnen en vooral buiten de gemeentegrenzen) veroorzaakt, dan verschuift het probleem alleen maar.

3.7 Lokaal plan van aanpak moet leidend zijn

Tegelijkertijd zien we dat de NCG zich volledig richt op het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP). Ook in uw ontwerpbesluit noemt u dit. Hoewel het MJVP in potentie een mooi uitvoeringsinstrument is, moet het Lokale Plan van Aanpak (LPVA) die door de gemeenteraad is vastgesteld, leidend zijn. Het is de opdracht van de gemeenteraad aan de NCG en daarmee het wettelijk kader.

Zolang het MJVP het LPVA volgt, is er niet veel aan de hand. Onze informatie is echter dat de NCG stuurt op het MJVP en dat er, met name bij opname en beoordeling, verschillen tussen MJVP en LPVA bestaan. Daarmee wordt het voor de gemeenteraad steeds ingewikkelder om hun risico-gestuurde, maar ook maatschappelijk verantwoorde prioritering aan te houden. Dit staat mogelijk zelfs een dorpengestuurde aanpak in de weg. In het LPVA bewaken gemeenten namelijk de aaneen geslotenheid van de opgave in de verschillende dorpen. De gemeenteraad hoort de NCG hierin aan te sturen, niet andersom. Daarnaast zit hier nog een afbreukrisico in voor de lokale overheid. En dat is juist wat wij niet willen, want het vertrouwen van de bewoners in de overheid is al laag. Wij willen het vertrouwen juist vergroten.

3.8 Regelruimte voor de NCG

Wij hebben u geadviseerd om de NCG meer regelruimte (en middelen) te geven om problemen voor bewoners op te lossen. U geeft aan dat de NCG beschikt over een knelpuntenpot en dat over de regelruimte overleg plaatsvindt. Wij zien in de praktijk dat de NCG regelmatig vastloopt in haar eigen procedures en verantwoordingsstructuur. Maatwerk wordt daarmee moeilijk, want er moet al vrij snel een juridische onderbouwing worden aangeleverd wat leidt tot lange processen. Dat

betekent niet dat de NCG geen maatwerk levert, maar dat de medewerkers van de NCG door veel hoepels moeten springen voordat dat maatwerk geleverd kan worden. Dit werkt vertragend en demotiverend. Daarbij geeft de NCG regelmatig aan wel snel te willen, maar door controle vooraf door uw ministerie niet snel te kunnen. Wij vinden dat u zowel aan de bewoners als aan de NCG het vertrouwen moet geven dat een maatwerkoplossing gerechtvaardigd is wanneer de NCG het aanbiedt.

Wij vinden dat u

- een nieuwe SDRA moet vragen wanneer u vasthoudt aan een winning van 2,8 miljard m^3;
- de adviezen van TNO moet overnemen en de door hen voorgestelde modelaanpassingen aan de SDRA moet doorvoeren;
- ook de P90-adressen die uit de door TNO geadviseerde modelaanpassingen komen moet laten beoordelen om te onderzoeken of deze aan de veiligheidsnorm voldoen;
- NCG opdracht moet geven om ruimhartiger om te gaan met het toevoegen van adressen aan de versterkingsopgave;
- moet zorgen dat de capaciteit bij de NCG en de bureaus en aannemers voor het uitvoeren van de versterkingsadviezen (ontwerp, voorbereiden en uitvoeren) dusdanig omhoog gaat, dat er voldoende capaciteit ontstaat om de opgave ook daadwerkelijk binnen enkele jaren af te ronden;
- moet zorgen voor voldoende (reguliere) beoordelingscapaciteit, bijvoorbeeld om de hogere uitval vanuit de typologieaanpak te kunnen opvangen;
- waardevolle lessen uit de dorpenaanpak meteen toepasbaar moet maken voor andere dorpen/gebieden;
- NCG opdracht moet geven om de Lokale Plannen van Aanpak als opdracht te beschouwen en deze te verwerken in het MJVP en niet andersom;
- NCG meer regelruimte moet bieden en mandaat moet geven om maatwerk te kunnen leveren. Dat betekent geen controle vooraf door uw ministerie;
- oplossingen moet bieden wanneer er onvoldoende capaciteit is, bijvoorbeeld door minder vanuit aansprakelijkheid van NAM te kijken.

4 Afhandeling schade

De SDRA laat zien dat er ook bij een minimumflowproductie van 1,7 miljard m^3 schade aan gebouwen ontstaat. Dit is een rekenkundige benadering waarbij, aldus de SDRA, de empirische gegevens voor schadetoestanden DS2 (matige schade) en DS3 (substantiële tot zware schade)

ontoereikend zijn. De gaswinning wilt u vaststellen op 2,8 miljard m^3 zodat we veronderstellen dat er meer schade ontstaat dan is berekend in de SDRA, voor zover de SDRA betrouwbare voorspellingen kan doen op basis van ontoereikende gegevens.

4.1 Toepassen begrip ruimhartigheid

Wij hebben u geadviseerd om het IMG voldoende regelruimte en financiën te geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden en om daarbij verder te mogen gaan dan het bepalen van aansprakelijkheid van NAM. Het gaat erom dat bewoners duurzame, logische en toegankelijke oplossingen aangereikt krijgen.
U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat u ook vindt dat schade snel en ruimhartig vergoed moet worden en dat er hiertoe verschillende stappen zijn gezet. De stappen die u uitlegt, zijn stappen die in onze ogen echter van de overheid verwacht mogen worden en daarom niet ruimhartig zijn.

Zo geeft u onder meer de resultaten van het IMG over 2021 weer: hoeveel meldingen binnen welke termijn zijn afgedaan en hoeveel aan schadevergoeding is uitgekeerd. De overheid is echter niet ruimhartig wanneer het doet wat het moet doen. Als het IMG bijvoorbeeld binnen de beslistermijn beslissingen neemt, is dit niet ruimhartig. En ook niet per se snel. Het is gewoon wat het IMG moet doen.

Ook samenwerking tussen het IMG en de NCG bij samenloop tussen schade en versterking is niet ruimhartig. De overheid heeft schade en versterking organisatorisch gescheiden en moet daarom zorgen dat samenwerking tussen overheidsinstanties, bij samenloop, gewaarborgd is. Samenwerking is wat bewoners mogen verwachten.

Wij zien in deze maatregelen dus geen ruimhartigheid.

Het tevredenheidscijfer over het IMG waar u naar verwijst, maakt dat niet anders. Zoals u aangeeft in uw ontwerpbesluit hebben mensen die slechts één keer schade hebben gemeld het hoogste vertrouwen in het IMG. U vindt dit opvallend.

De vraag is waarom bewoners niet tevreden zijn. Wanneer dit is door schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals de onafhankelijke raadsman in zijn jaarrapportage 2021 oppert, is er geen reden om te spreken over ruimhartigheid en ook geen reden om tevreden te zijn met de algemene beoordeling van het IMG. Er is dan werk aan de winkel.

4.2 Regelruimte en budget voor IMG

Daarnaast is het de vraag wat u doet voor mensen die meervoudige schade hebben. Op ons advies om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige schadebehandeling toe te passen, in lijn met de vergoeding eenvoudige schade (de zogenaamde ves-regeling), reageert u dat het IMG moet balanceren tussen snelheid en maatwerk en dat dit een afweging is tussen juridische deugdelijkheid en ruimhartigheid. Wij realiseren ons dat complexe situaties meer tijd kosten dan eenvoudige situaties. De vraag is echter waardoor de complexiteit veroorzaakt wordt.
Wij denken dat u een heleboel complexiteit kunt wegnemen door het IMG in de Tijdelijke wet Groningen meer ruimte en budget te bieden om buiten de reguliere aansprakelijkheidsregels oplossingen te bieden en te vergoeden. Het is immers geen reguliere situatie. Het grootschalige, complexe en structurele karakter van schadeafhandeling en de impact die het heeft op bewoners vragen in onze ogen om iets anders. U geeft zelf aan dat vooral de groep met meervoudige schade aanzienlijk lager scoort op gezondheid, veiligheid, vertrouwen in instanties en hoger scoort op risicopercepties dan bewoners zonder schade.

Ruimhartigheid is een beleidsuitgangspunt dat juridisch, en financieel, vertaald moet worden, zodat ruimhartigheid en rechtmatigheid geen tegenstelling of balanceerkunst is. U komt hier in onze ogen te weinig aan tegemoet.

4.3 Funderingsschade - geld volgt inhoud

U heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waardoor het IMG duurzame oplossingen kan bieden bij bijvoorbeeld funderingsproblematiek. Het is bekend dat wij vinden dat de Tijdelijke wet Groningen zo snel mogelijk gewijzigd moet worden. Niet alleen omdat de versterking dan een wettelijke grondslag krijgt, maar ook omdat het IMG dan de bevoegdheid krijgt om bijvoorbeeld funderingsschade aan te pakken. Het kabinet stelt hiervoor 350 miljoen euro beschikbaar. Wij vinden echter dat budget de inhoud moet volgen. Om die reden hebben wij ook met u afgesproken om een onderzoek naar funderingsproblematiek te doen.

Het mag niet zo zijn dat funderingsproblematiek niet wordt aangepakt omdat het budget ontoereikend is. Dit zou opnieuw verschillen voor bewoners opleveren. Bovendien moeten bewoners dan met elkaar concurreren om het budget. Met dit principe als uitgangspunt volgen we het lopende onderzoek naar de funderingsproblematiek nauwlettend en gaan er, mede op basis van de gemaakte afspraken, van uit dat u met de resultaten van het onderzoek op zak daarna bereid bent om de financiering van de aanpak die nodig is om dit probleem op te lossen voor uw rekening

te nemen.

4.4 Realiseer één schadeloket

Wij zijn er positief over dat u bent gestart met de wetswijziging zodat ook schade door bodembeweging door exploitatie van de gasopslag Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt. Bewoners moeten zo snel mogelijk schade kunnen melden met toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarom vragen wij u inzichtelijk te maken op welke termijn u het formele wetstraject gaat doorlopen. U vindt dat het schadebeeld voor de overige gasvelden te veel verschilt om ook onder het wettelijk bewijsvermoeden te brengen, maar u bespreekt met het IMG en de Commissie Mijnbouwschade de één-loketgedachte. Wij blijven benadrukken dat wij het belangrijk vinden om schadeafhandeling vanuit de beleving van bewoners te benaderen.

Dit betekent ook dat bewoners het IMG als onafhankelijk en transparant moeten ervaren, aan hún zijde, en dat het wettelijk bewijsvermoeden daadwerkelijk helpend is in de complexe bewijsmaterie. Zoals u erkent in uw ontwerpbesluit ervaren bewoners dit niet altijd zo. Het is voor bewoners niet altijd duidelijk waarom er verschillen in de schadeafhandeling bestaan. U blijft hierover met het IMG in gesprek, bekijkt dit en informeert de Tweede Kamer hierover. Dat is natuurlijk goed, maar het belangrijkste is dat dit probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Er moet vanuit de beleving van bewoners gehandeld worden.

Wij vinden dat u:

- het IMG regelruimte en budget moet geven om schade rechtvaardig en ruimhartig te vergoeden;
- er bij het IMG op aan moet dringen om zich meer te richten op het oplossen van problemen van bewoners en minder op het afhandelen van de aansprakelijkheid van NAM;
- het IMG de mogelijkheid moet geven om ook bij complexe en/of meervoudige schade een eenvoudige behandeling van de schademelding aan te bieden, waarbij niet elke schade bediscussieerd wordt;
- zorg te dragen voor de realisatie van één loket voor mijnbouwschade in Groningen.

5 Maatschappelijke gevolgen van bodembeweging door gaswinning

5.1 Maatschappelijke ontwrichting door bodembeweging

Om de belangrijkste oorzaak van maatschappelijke ontwrichting (waaronder gezondheidsklachten en onveiligheidsgevoelens) als gevolg van schadeproblematiek weg te nemen, hebben wij u eerder geadviseerd om duidelijk te zijn over de beëindigingstermijn van de winning uit het Groningenveld in 2023. Daarnaast hebben wij u meegegeven om de wet 'Wat na nul' zo snel mogelijk aan de Tweede Kamer aan te bieden, waarmee de situatie in de laatste periode van de inzet van het Groningenveld en de sluiting daarvan ook juridisch is vastgelegd met speciale aandacht voor de veiligheid en overgebleven verplichtingen van de NAM.

Ondanks de huidige geopolitieke omstandigheden en de onzekerheden die bestaan rond de beschikbaarheid van geïmporteerd gas geeft u in uw ontwerpbesluit aan te willen vasthouden aan het zo snel mogelijk beëindigen van de winning uit het Groningenveld. Wij roepen u op hieraan vast te blijven houden. Het beëindigen van gaswinning uit het Groningenveld is niet alleen nodig vanwege de veiligheidsrisico's, maar ook vanwege de impact die het heeft op de (geestelijke) gezondheid van bewoners.

Met de aanstaande sluiting van het Groningenveld en het uitgangspunt dat het Groningenveld binnenkort alleen nog noodzakelijk is voor het operationeel houden van een aantal productielocaties en niet langer bepalend is voor de leveringszekerheid, wordt een volgende stap gezet om de veiligheid in Groningen te verbeteren. Tegelijkertijd zijn de problemen hiermee nog lang niet voorbij. Ook nu we het einde van winning uit het Groningenveld naderen, vragen wij uw verscherpte aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en gerelateerde problematiek.

Gaswinning is méér dan het technische proces, schadeafhandeling en versterking. Voor veel bewoners en hun kinderen heeft het een enorme impact op hun leven. De winning van gas raakt inwoners in het hart. De openbare verhoren in het kader van de 'parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' hebben dit recentelijk wederom zichtbaar gemaakt. Het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten in de regio en het vertrouwen in overheidshandelen staat met de aanhoudende winning en gerelateerde problematiek nog steeds onder druk. De kinderen in het aardbevingsgebied groeien op met de problemen en wantrouwen in de overheid. Wij zien ook dat bewoners met cumulatie van problemen worden geconfronteerd: door coronamaatregelen moesten

zij bijvoorbeeld verblijven in een (potentieel) onveilige woning. Wij verwachten dat gaswinningsproblematiek in combinatie met de stikstofproblematiek een zware wissel trekt op de agrarische sector in Groningen. Het is dan ook van groot belang dat het agroprogramma agrariërs nu snel daadwerkelijk kan helpen. Daarvoor is, zoals wij als regio hebben gevraagd, medewerking en geld van onder meer uw ministerie nodig. Zoals u zegt: een overheid die resultaten levert.

U neemt verschillende maatregelen voor het beperken van de impact op sociale veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust. Echter wordt er aan de inwoners van Groningen al jaren verbetering, versnelling en een toekomstperspectief beloofd.
In uw ontwerpbesluit erkent u dat bewoners vooral behoefte hebben aan een overheid die resultaten levert: meer oog voor de menselijke maat, meer snelheid in de uitvoering en betere communicatie. Dit hebben wij u ook geadviseerd in mei 2022. Toch zien wij dat u weinig van onze adviezen overneemt en weinig concreet maakt wat u nu gaat doen. Daarmee worden de problemen niet opgelost en de emotionele belasting van onze inwoners niet verminderd.

Eén van de maatregelen die u neemt is dat u budget beschikbaar stelt voor geestelijke en emotionele ondersteuning van bewoners. Alhoewel dat positief is, heeft u het regionale voorstel op het gebied van sociale en gezondheidsondersteuning verder niet gehonoreerd. Wij vinden dat u dit moet heroverwegen.

Wij verzoeken u om de wetswijziging waarmee ook schade door bodembeweging door activiteiten bij de UGS Grijpskerk onder het wettelijk bewijsvermoeden valt, voortvarend ter hand te nemen. Bewoners moeten snel weten waar zij aan toe zijn. Dit voorkomt dat ook voor deze bewoners maatschappelijke onrust toeneemt.

Wij vinden dat u gelet op het risico van maatschappelijke ontwrichting:

- vast moet houden aan het regime niet meer dan nodig en te bepalen dat 1,7 miljard Nm^3 gas gewonnen mag worden;
- uw inzet moet blijven richten op een versnelde sluiting van het Groningenveld, ondanks de huidige geopolitieke-ontwikkelingen;
- de concrete maatregelen moet nemen zoals die vanuit de regio zijn aangedragen voor onder meer sociale ondersteuning en de agrarische sector;
- de effecten van gaswinning op maatschappelijke ontwrichting in overleg met de regio voortdurend moet monitoren zodat u slagvaardig passende maatregelen kunt nemen.

5.2 Maatschappelijke ontwrichting door afsluiting eindafnemers

In het ontwerpbesluit maakt u duidelijk dat de gasmarkt als gevolg van de oorlog in Oekraïne onzekerder is geworden, en dat er een grotere kans bestaat op tekorten van hoogcalorisch gas. Deze tekorten zouden kunnen leiden tot het afsluiten van eindafnemers van hoogcalorisch gas. Ook zijn er gevolgen voor laagcalorische eindafnemers. Hierover schrijft u dat het afsluiten van afnemers van laagcalorisch gas indirect een omvangrijk verlies aan productie en werkgelegenheid kan veroorzaken. De stikstoffabriek in Zuidbroek gaat een cruciale rol spelen in de leveringszekerheid van laagcalorisch gas, maar de realisatie ervan is opnieuw vertraagd.

Wij vinden dat u:

- voor de definitieve sluiting van het Groningenveld alternatieven moet inventariseren om risico's op te kunnen vangen van onderbrekingen van de beschikbaarheid van hoogcalorisch gas, zodat u niet terug hoeft te vallen op het Groningenveld.